

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«για τη δίκαιη δίκη και την αντιμετώπιση φαινομένων αρνησιδικίας»

A. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Το Σύνταγμα προβλέπει το δικαίωμα κάθε πολίτη ακρόασής του ενώπιον του αρμόδιου Δικαστηρίου. Ο κάθε πολίτης έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια. Και μπορεί να αναπτύξει σε αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή τα συμφέροντά του. Το δικαίωμα αυτό ισχύει και για κάθε διοικητική ενέργεια ή μέτρο που λαμβάνεται σε βάρος των δικαιωμάτων ή των συμφερόντων του. Έχει γίνει δεκτό ότι η δικαστική προστασία τότε μόνο εκπληρώνει το σκοπό της Συνταγματικής εγγύησης όταν είναι πλήρης, αποτελεσματική και απονέμεται σύντομα.

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατοχυρώνει το δικαίωμα κάθε ανθρώπου σε μια δίκαιη και έντιμη δίκη που διεξάγεται δημόσια και μέσα σε λογική προθεσμία. Εξάλλου στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπεται ότι κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες, έχει δικαίωμα πραγματικής και αποτελεσματικής προσφυγής του στα δικαστήρια που δικάζουν δημόσια και μέσα σε εύλογη προθεσμία.

Δυστυχώς, η σημερινή πραγματικότητα στην Ελλάδα δεν ανταποκρίνεται στις επιταγές του έλληνα συνταγματικού νομοθέτη ούτε στις προσδοκίες του ευρωπαϊκού νομικού πολιτισμού. Δεν υπάρχει πιο τρανή απόδειξη από τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία:

- Από το 1997 μέχρι σήμερα, η Χώρα μας έχει καταδικαστεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε 360 υποθέσεις για υπερβολικές καθυστερήσεις στην απονομή της Δικαιοσύνης. Από όλα τα Δικαστήρια, πολιτικά, ποινικά και διοικητικά.
- Υπάρχει υπόθεση για την οποία καταδικάστηκε η Χώρα μας γιατί καθυστέρησε η έκδοση απόφασης 27 ολόκληρα χρόνια.

- Καταδικαστήκαμε σχετικά και έχουμε καταβάλει μέχρι σήμερα 8.420.822,00 ευρώ για χρηματικές αποζημιώσεις και ηθική ικανοποίηση με αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- Η Ελλάδα κατέχει το θλιβερό προνόμιο να είναι τέταρτη κατά σειρά μεταξύ των 47 Κρατών Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης που συστηματικά και κατ' επανάληψη παραβιάζει τον εύλογο χρόνο στην απονομή της Δικαιοσύνης.

Πρέπει να το ομολογήσουμε. Δυστυχώς η Δικαιοσύνη βουλιάζει. Έχει λαμπρούς νομικούς. Διακρίνονται στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Έχει έμπειρους δικαστές. Ικανούς δικηγόρους. Επιμελείς γραμματείς. Η ουσιαστική δικαστική προστασία όμως χάνεται μέσα σε υπέρμετρα χρονοβόρες διαδικαστικές διεκδικήσεις. Τελικά στη χώρα μας έχουμε Αρνησιδικία. Που επιδεινώνεται. Και συμβάλλει αποφασιστικά στην επικράτηση πολύμορφης ανομίας. Σε όλους τους χώρους της δημόσιας ζωής και της κοινωνίας. Δεν μπορεί να υπάρξει επιείκεια και ανοχή σε αυτό το φαινόμενο. Γιατί δεν διαβρώνει μόνο τον κοινωνικό ιστό. Δεν υπονομεύει μόνο τους δημοκρατικούς θεσμούς. Αποτελεί και τροχοπέδη στην οικονομική ζωή και την ανάπτυξη.

Μετά από ουσιαστικό διάλογο που είχε η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου με τις ηγεσίες των Ανωτάτων Δικαστηρίων της Χώρας, με τις ενώσεις των Δικαστών, με τους Δικηγορικούς Συλλόγους και με τη συνεργασία έμπειρων νομικών, έχει καταλήξει στην προώθηση εκατό (100) και πλέον τολμηρών μέτρων, με τα οποία φιλοδοξεί να αντιμετωπίσει την Αρνησιδικία. Στο παρελθόν έχουν προηγηθεί αξιολογες νομοθετικές πρωτοβουλίες που είχαν τον ίδιο στόχο. Δεν κατάφεραν όμως να περιορίσουν το φαινόμενο αυτό το οποίο παρά τη φιλοτιμία όλων των παραγόντων της Δικαιοσύνης. Οι νέες ρυθμίσεις έχουν τους ακόλουθους άξονες:

- Αξιοποιείται όλη η πείρα του παρελθόντος. Σε πολλές περιπτώσεις, γενναίες ρυθμίσεις του παρελθόντος επεκτείνονται ή συμπληρώνονται.
- Όλα τα δικαιώματα και συμφέροντα των πολιτών αυτής της χώρας, αλλά και των κατοίκων της, που έχουν ανάγκη δικαστικής προστασίας, εκδικάζονται μέσα σε εύλογη και σύντομη προθεσμία.
- Δικονομικοί τύποι που δεν συνεισφέρουν στην αλήθεια και στην αποτελεσματική δικαστική προστασία, παραμερίζονται ή αντικαθίστανται με

γνήσιες δικονομικές εγγυήσεις που εξυπηρετούν αποκλειστικά το αληθινό συμφέρον του πολίτη.

- Γίνεται καθαρή και αποτελεσματική η προστασία για τις στρατηγικές επενδύσεις.
- Θεμελιώνεται και ενθαρρύνεται ο θεσμός της δικαστικής διαμεσολάβησης ως ένας αποτελεσματικός μηχανισμός μη δημιουργίας περιττής δικαστικής διαμάχης. Με το νέο αυτό θεσμό, η Δικαιοσύνη συμβάλλει αποφασιστικά στην ειρηνική επίλυση των διαφορών.
- Προωθείται η ολοκλήρωση της απονομής της Δικαιοσύνης σε πρώτο βαθμό, μέσα από Μονομελείς συνθέσεις. Παράλληλα, για την απόκτηση της αναγκαίας πείρας, προβλέπεται ότι οι νέοι Δικαστές τα δύο πρώτα έτη θα υπηρετούν στα μεγάλα Πρωτοδικεία Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Πειραιά και μετά θα μετατίθενται σε περιφερειακά δικαστήρια.
- Τομή είναι η καθιέρωση Μονομελών Εφετείων για την εκδίκαση σε πρώτο βαθμό συγκεκριμένης κατηγορίας κακουργήματα, όπως παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών, κλοπές, ληστείες κλπ. Οι υποθέσεις αυτές δεν έχουν αποδεικτικές δυσκολίες, ούτε πολύπλοκα νομικά ζητήματα. Και είναι προς το συμφέρον και της κοινωνίας αλλά και των ίδιων των εμπλεκομένων προσώπων, η όσο το δυνατόν πιο σύντομη εκδίκαση των υποθέσεων αυτών. Άλλωστε αυτό αποτελεί πρόταση της Επιτροπής Αναθεώρησης του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Σε κάθε περίπτωση, οι συγκεκριμένες αυτές υποθέσεις θα εκδικάζονται σε δεύτερο βαθμό από Τριμελή σύνθεση.
- Περιορίζονται σημαντικά οι λόγοι, τα αίτια και οι αφορμές αναβολής σε όλα τα Δικαστήρια.
- Αξιοποιείται κάθε τεχνολογική καινοτομία. Προβλέπεται η ηλεκτρονική κατάθεση και επίδοση των δικογράφων. Όταν υπογράφονται από δικηγόρο πρέπει να αναφέρεται και η ηλεκτρονική του διεύθυνση. Σε αυτήν θα γίνονται και πολλές από τις επιδόσεις που σήμερα κοστίζουν χρόνο, χρήμα και ανθρωποώρες.
- Μεταφέρεται ένας μεγάλος όγκος υποθέσεων στα Ειρηνοδικεία. Ο θεσμός των Ειρηνοδικών ενισχύεται με ένα σημαντικό αριθμό νέων Δικαστών.
- Απλοποιείται η διαδικασία της Αναγκαστικής Εκτέλεσης. Μέχρι σήμερα η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης χρησιμοποιείται συχνά ως μηχανισμός

τελικής ματαίωσης της δικαστικής απόφασης που έκρινε την υπόθεση στην ουσία.

- Η διαδικασία των Ασφαλιστικών μέτρων αποκτά την αληθινή φύση και χαρακτήρα της. Η προσωρινή διαταγή θα συζητείται μετά από προηγούμενη κλήση του αντιδίκου. Και σε περίπτωση που γίνεται δεκτή, η συζήτηση των ασφαλιστικών μέτρων προσδιορίζεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες. Η απόφαση στα ασφαλιστικά μέτρα δημοσιεύεται αμέσως μετά την περάτωση της ακροαματικής διαδικασίας. Και το αργότερο σε σαράντα οκτώ (48) ώρες μετά τη συζήτηση. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο Δικαστής μπορεί και οφείλει να ορίσει συγκεκριμένη ημέρα για την έκδοση και δημοσίευση της απόφασης.
- Διασφαλίζεται ο σύντομος προσδιορισμός των εργατικών διαφορών καθώς και των αγωγών για διατροφές, επιμέλεια, επικοινωνία κλπ. και η σύντομη έκδοση των σχετικών αποφάσεων σε χρόνο και τόπο που θα ορίζει ο Δικαστής.
- Ο γάμος προστατεύεται ως θεσμός, η δικαιοπολιτική του όμως βάση είναι η θέληση των συζύγων για συμβίωση και συνυπευθυνότητα. Επομένως, η συναινετική του λύση μπορεί να επιτευχθεί με κοινή δήλωση και συμφωνία των συζύγων προς το αρμόδιο ληξιαρχείο, αφού προηγουμένως ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου βεβαιώσει τις υπογραφές των διαδίκων και των πληρεξουσίων δικηγόρων τους.
- Αντιμετωπίζεται δικαιοκρατικά ο τεράστιος όγκος μηνύσεων και εγκλήσεων.
Ενδεικτικά:
  - Καταργείται η υποχρεωτικότητα της προκαταρκτικής εξέτασης στα Πλημμελήματα.
  - Οι ανώνυμες καταγγελίες τίθενται στο Αρχείο, εκτός εξαιρέσεων.
  - Κατά την υποβολή της μήνυσης, ο εγκαλών υποβάλλει και τα διαθέσιμα σε αυτόν αποδεικτικά στοιχεία. Οι προτεινόμενοι από αυτόν μάρτυρες παραδίδουν με την κατάθεση της μήνυσης, ένορκες βεβαιώσεις.
  - Απλοποιείται και ενισχύεται ο έλεγχος της βασιμότητας των μηνύσεων και εγκλήσεων από τους Εισαγγελείς.

- Αντιμετωπίζεται με πλήρη σεβασμό της νομιμότητας και των δικαιωμάτων του κατηγορούμενου, ο θεσμός της προσωρινής κράτησης.
- Επεκτείνεται η δυνατότητα ορισμού ειδικών επιστημόνων για την υποβοήθηση του έργου της Ανάκρισης, ειδικώς στη δίωξη του οικονομικού εγκλήματος.
- Αντιμετωπίζεται το γνωστό φαινόμενο της «εξαφάνισης» κατηγορουμένων, αμέσως μετά την απολογία τους, σε περίπτωση διαφωνίας Ανακριτή και Εισαγγελέα. Η διαφωνία εισάγεται, την ίδια μέρα, στο Αυτόφωρο Τριμελές Πλημμελειοδικείο που δικάζει σε Συμβούλιο.
- Αυξάνονται τα κατώτατα όρια της παράνομης βλάβης και του παράνομου οφέλους στα οικονομικά εγκλήματα, η υπέρβαση των οποίων μετατρέπει τις υποθέσεις σε κακουργήματα. Οι εκκρεμείς υποθέσεις δεν θίγονται.
- Αναμορφώνεται ο θεσμός της εξαίρεσης των Δικαστών. Είναι πειθαρχικά ελεγκτέος ο Δικαστής που δηλώνει αποχή ή εξαίρεση από φυγοπονία ή έλλειψη σθένους. Παράλληλα αντιμετωπίζεται δραστικά το όχι σπάνιο φαινόμενο υποβολής αλληπάλληλων στρεψόδικων αιτήσεων εξαίρεσης.
- Συμπληρώνεται και ενισχύεται ο θεσμός της πιλοτικής Δίκης στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Οι υποθέσεις που επιλύονται με αποφάσεις του Σ.τ.Ε. και εκκρεμούν ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, εκδικάζονται από τα τελευταία σε Συμβούλιο.
- Εισάγεται ο θεσμός της ενιαίας ενδικοφανούς προσφυγής. Προτείνεται η δημιουργία Σώματος Μελών Επιτροπών Επίλυσης Διοικητικών Αμφισβητήσεων από αποφοίτους κατά τα 2/3 από τη Σχολή Δημόσιας Διοίκησης.
- Αντιμετωπίζεται δραστικά το φαινόμενο άρνησης της Δημόσιας Διοίκησης να αποστείλει το φάκελο ή τις απόψεις στο ΣτΕ και τα Διοικητικά Δικαστήρια. Η άρνηση μπορεί να θεωρηθεί ότι οδηγεί σε ομολογία του Δημοσίου.
- Θεσπίζεται το δικαίωμα αποζημίωσης των διαδίκων λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης στις διοικητικές διαφορές.
- Η δικαστική δαπάνη τριπλασιάζεται σε περίπτωση που ο ηττημένος διάδικος συνέβαλε με τη δικονομική του συμπεριφορά στην καθυστέρηση εκδίκασης της υπόθεσης στις ίδιες διαφορές.
- Εισάγεται η πιλοτική δίκη και στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

- Τα ποινικά και πολιτικά δικαστήρια συνεδριάζουν δύο (2) ώρες επιπλέον. Θα υπάρξουν νέες ρυθμίσεις για αμοιβές και κίνητρα για τους γραμματείς της έδρας και των υποστηρικτικών υπηρεσιών των δικαστηρίων.

B. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ:

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΗ

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 1

Νομικά πρόσωπα

Για τον διορισμό προσωρινής διοίκησης και εκκαθαριστή νομικού προσώπου που προβλέπεται στα άρθρα 69 και 73 του Α.Κ αρμόδιος πλέον καθίσταται ο ειρηνοδίκης. Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις των άρθρων 81, 82 και 83 Α.Κ και 740, 787 ΚΠολΔ επιδιώκεται η απλούστευση και επιτάχυνση της διαδικασίας για την σύσταση και τροποποίηση του καταστατικού σωματείου με άμεση συνέπεια την σύντμηση του μέχρι τούδε απαιτούμενου χρόνου από 18 μήνες σε 1 με 2, την εξοικονόμηση δικαστών και γραμματέων, δικασίμων, αιθουσών κ.λ.π. και για το λόγο αυτό προβλέπεται η σύσταση και τροποποίηση του καταστατικού να γίνεται με διαταγή του ειρηνοδίκη. Επίσης προβλέπεται κατά της διάταξης του ειρηνοδίκη η άσκηση ανακοπής του εισαγγελέα πρωτοδικών και από τρίτο πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον, όπως και από τον αιτούντα αν απορρίφθηκε η αίτησή του.

Άρθρο 2

Τόκος επιδικίας

Με την προτεινόμενη ρύθμιση που διαφοροποιεί προς τα πάνω το επιτόκιο επιδικίας. Μέχρι σήμερα ο οφειλέτης χρηματικής απαίτησης δεν είχε κάποιο ισχυρό

κίνητρο για να μην αντιδικήσει με τον δανειστή, πέραν του τόκου υπερημερίας, τον οποίο όφειλε ούτως ή άλλως. Προβλέπονται και εξαιρέσεις αν το δικαστήριο σταθμίσει περιπτώσεις που ο εναγόμενος, ευλόγως αντιδικεί ή επειδή προβάλλει ένσταση συμψηφισμού.

Άρθρο 3

Διαζύγιο

Τροποποιείται το άρθρο 1438 ΑΚ και αναγνωρίζεται ως τρόπος επέλευσης του διαζυγίου, εκτός από την δικαστική απόφαση, και η κοινή συμφωνία των συζύγων.

Με την προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 1441 ΑΚ επιδιώκεται η έκδοση συναινετικού διαζυγίου με συμφωνία των συζύγων. Η δικαιοπολιτική βάση του γάμου είναι η θέληση των συζύγων για συμβίωση και συνυπευθυνότητα. Είναι θέμα συμφωνίας. Η σχετική συμφωνία, για την οποία είναι υποχρεωτική η παράσταση του ή των πληρεξουσίων δικηγόρων, υποβάλλεται στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο ο Πρόεδρος του οποίου θεωρεί την ή τις υπογραφές των πληρεξουσίων δικηγόρων και τις παραστάσεις τους, καθώς και, σε περίπτωση ανήλικων τέκνων, ελέγχει τη συνοδευτική κατά νόμο συμφωνία των γονέων σχετικά με τη ρύθμιση της επιμέλειας και επικοινωνίας τους από εκείνον που δεν την ασκεί. Με τον τρόπο αυτόν επιπλέον καταργείται η χρονοβόρα έκδοση απόφασης συναινετικού διαζυγίου για την οποία απαιτούντο δύο (2) συζητήσεις που απείχαν τουλάχιστον έξι (6) μήνες μεταξύ τους. Μέχρι σήμερα, σπανιότατα οι σύζυγοι επιθυμούσαν τη δεύτερη συζήτηση.

Άρθρα 4 και 5

Διαθήκη και κληρονομητήριο

Κατά τις γενικές παραδοχές της νομικής επιστήμης και της νομολογίας εκούσια δικαιοδοσία είναι η εξουσία των πολιτικών δικαστηρίων για τη λήψη ρυθμιστικών μέτρων με διοικητικό χαρακτήρα για την διάπλαση μιας έννομης σχέσης ή την διαπίστωση μιας πραγματικής κατάστασης, χωρίς ν' αναγνωρίζεται κάποιο ιδιωτικό δικαίωμα. Η εκούσια δικαιοδοσία διαφέρει από την αμφισβητούμενη γιατί, στην πρώτη δεν ζητείται, αλλ' ούτε επιτυγχάνεται, όπως συμβαίνει με την δεύτερη, η διάγνωση ιδιωτικού δικαιώματος, αλλά ασκείται διοικητικής φύσης αρμοδιότητα και για τον λόγο αυτό ο δικαστής περιορίζεται στις σχέσεις των ιδιωτικών συμφερόντων και όχι του γενικότερου (δημοσίου) συμφέροντος. Περαιτέρω κατά τη διάταξη του άρθρου 93 του Σ. οι υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας, ως αμιγώς υποθέσεις

διοικητικής φύσης, υπάγονται είτε σε διοικητικές αρχές είτε σε διοικητικά όργανα (π.χ. ιθαγένεια, κλπ), ενώ μπορεί ο νομοθέτης κάποιες απ' αυτές να τις υπάγει στη δικαστική δικαιοδοσία. Για τους λόγους αυτούς, κρίνεται ότι :

α) Η δημοσίευση διαθηκών και η κήρυξή τους ως κυρίες, ως αμιγώς υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας, υπάγονται στον αρμόδιο Ειρηνοδίκη (ή στην αρμόδια προξενική αρχή), ο οποίος με διάταξή του θα αποφασίζει σχετικά, με ταυτόχρονη τροποποίηση των διατάξεων των άρθρων του ΑΚ: 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1776, καθώς και διατάξεων των άρθρων 807 παρ. 1 και 808 παρ. 1, 3, 4 και 5, 809, 810 του ΚΠολΔ.

β) Η πιστοποίηση του κληρονομικού δικαιώματος και της μερίδας που αναλογεί (κληρονομητήριο) από τον αρμόδιο Ειρηνοδίκη με διάταξή του, με βάση την ίδια αίτηση και στοιχεία που και σήμερα προσκομίζονται ενώπιον του δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου, με ταυτόχρονη τροποποίηση των διατάξεων των άρθρων του ΑΚ.: 1956, 1958, 1960, 1961 και του ΚΠολΔ: 819, 820, 823 παρ. 1.

Σημειώνεται ιδιαίτερα ότι σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις είναι υποχρεωτική η παράσταση μετά ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου και για τον λόγο αυτόν γίνεται σχετική προσθήκη την παρ. 1 του άρθρου 94 ΚΠολΔ.

Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η άμεση στην κυριολεξία τακτοποίηση των σχετικών υποθέσεων και εξυπηρετείται το συμφέρον του πολίτη, αφού σήμερα ο μέσος χρόνος έκδοσης απόφασης για τη δημοσίευση μιας διαθήκης και την κήρυξή της ως κυρίας μεσολαβεί χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των εννέα (9) μηνών, ενώ για τη λήψη του κληρονομητηρίου διάστημα μεγαλύτερο των δέκα οκτώ (18) μηνών και ταυτόχρονα εξασφαλίζεται σημαντικός αριθμός δικαστών για την εκδίκαση διαφορών αρμοδιότητας πρωτοδικείου.

Σε περίπτωση που ασκηθεί παρέμβαση τρίτου, ο ειρηνοδίκης ορίζει δικάσιμο για την ενώπιον ακροατηρίου συζήτηση και έκδοση απόφασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Άρθρο 6

Καθ' ύλην αρμοδιότητα των Μονομελών Πρωτοδικείων

Με το άρθρο 6 του σχεδίου αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 9 ΚΠολΔ. Με την νέα προσθήκη δεν συνυπολογίζονται για την εκτίμηση του αντικειμένου της διαφοράς οι αξιώσεις χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη. Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε αναγκαία για να αποτραπούν φαινόμενα καθορισμού υπερβολικών ποσών για χρηματικές ικανοποιήσεις, με συνέπεια την καταστρατήγηση των διατάξεων για τον προσδιορισμό της υλικής αρμοδιότητας των δικαστηρίων.

Με προσθήκη στο άρθρο 17 ΚΠολΔ, η εκδίκαση της αγωγής διαζυγίου θα γίνεται από το μονομελές πρωτοδικείο, στο οποίο θα υπάγονται και οι λοιπές γαμικές διαφορές (ακύρωση γάμου, αναγνώριση της ύπαρξης ή ανυπαρξίας γάμου, σχέσεις συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου, κλπ), καθώς και εκείνες που αφορούν τις σχέσεις γονέων και τέκνων (άρθρ. 614 ΚΠολΔ) και αυτό γιατί, όπως είναι γνωστό, στις πολυμελείς συνθέσεις εκείνος που αποφασίζει ουσιαστικά είναι ένας δικαστής, δηλαδή, ο εισηγητής της υπόθεσης. Με τον τρόπο αυτόν άλλωστε επέρχεται αποσυμφόρηση των πολυμελών πρωτοδικείων και των δικαστών των πρωτοδικείων, οι οποίοι μπορούν να συμμετέχουν σε άλλες συνθέσεις των μονομελών πρωτοδικείων.

Άρθρο 7

Δικαστική Μεσολάβηση

Στο εθνικό μας δίκαιο δεν είναι άγνωστες ρυθμίσεις που στόχο έχουν στην επίλυση της διαφοράς, είτε εκτός δίκης, είτε και μετά την εκκρεμοδικία, ενίοτε και χωρίς την έκδοση δικαστικής απόφασης. Στην ευρύτερη έννοια των εναλλακτικών μορφών επίλυσης της διαφοράς εντάσσονται οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που έχουν ως σκοπό να διευκολύνουν τον δικαστικό συμβιβασμό ή και τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς με την παρέμβαση του δικαστηρίου, αλλά και οι διατάξεις που ρυθμίζουν την διαιτησία. Στους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών περιλαμβάνεται και η διαμεσολάβηση, η οποία θεσμοθετήθηκε με τον ν. 3898/2010.

Διαμεσολάβηση είναι η διαδικασία, κατά την οποία τα μέρη, με την βοήθεια ενός ανεξάρτητου τρίτου προσώπου, του διαμεσολαβητή, προσδιορίζουν τα θέματα της διαφοράς τους, ερευνούν τις εναλλακτικές λύσεις για την επίλυσή τους και επιχειρούν να καταλήξουν σε συμφωνία που θα ικανοποιεί τα αληθινά συμφέροντά τους. Η προσφυγή στην διαμεσολάβηση ανήκει στη πρωτοβουλία των μερών και αποτελεί μία μη δεσμευτική, καθαρά ιδιωτική, μέθοδο επίλυσης των διαφορών.

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις εισάγεται ένας νέος θεσμός εξώδικης επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών, η δικαστική μεσολάβηση. Ο νέος αυτός τρόπος επίλυσης διαφορών δεν αναπτύσσεται «ανταγωνιστικά», αλλά παράλληλα προς τις λοιπές εναλλακτικές μορφές. Με τη παράλληλη θεσμοθέτηση δικαστικής μεσολάβησης παρέχεται η δυνατότητα στους πολίτες να επιτύχουν αποτελεσματικότερη επίλυση των διαφορών τους, χωρίς προσφυγή στη δικαστηριακή διαδικασία. Η ανάθεση καθηκόντων μεσολαβητή σε δικαστή καλύπτει τις εγγυήσεις αμεροληψίας, ουδετερότητας και ανεξαρτησίας που πρέπει να εξασφαλίζει, μεταξύ άλλων, ένα σύστημα μεσολάβησης. Εμπεδώνεται, έτσι, καλύτερα η εμπιστοσύνη των πολιτών στους εξώδικους τρόπους επίλυσης διαφορών και καθίσταται ευχερέστερη η προσφυγή τους σε αυτούς, με τελικό αποτέλεσμα την ευρύτερη κατά το δυνατόν επιτυχία των τρόπων τούτων και την αντίστοιχη ελάφρυνση των δικαστηρίων, ώστε να ασχολούνται με τις υποθέσεις εκείνες που πράγματι χρειάζονται δικαστική διερεύνηση και απόφαση.

Η δικαστική μεσολάβηση διεξάγεται από ένα ή περισσότερους προέδρους πρωτοδικών ή τους αρχαιότερους πρωτοδίκες, ως μεσολαβητές μερικής ή πλήρους απασχόλησης. Η προσφυγή στη μεσολάβηση είναι προαιρετική, ώστε κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί, μετά ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου, να προσφεύγει στον κατά τόπο αρμόδιο δικαστή μεσολαβητή υποβάλλοντας γραπτώς το αίτημά του.

Η διαδικασία περιλαμβάνει ξεχωριστές και κοινές ακροάσεις και συζητήσεις των μερών και των πληρεξουσίων δικηγόρων τους με το μεσολαβητή δικαστή, ο οποίος και μπορεί να απευθύνει στα μέρη μη δεσμευτικές προτάσεις επίλυσης της διαφοράς.

Παρέχεται η ευχέρεια στα δικαστήρια πρώτου ή δεύτερου βαθμού να καλούν τα μέρη να προσφύγουν στη δικαστική μεσολάβηση για την επίλυση της διαφοράς τους και ταυτόχρονα να αναβάλλουν την εκδίκαση της υπόθεσης σε σύντομη δικάσιμο.

Εφαρμόζονται, τέλος, αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 9, 10 και 11 του ν. 3898/2010, έτσι ώστε:

- α) η συμφωνία στην οποία κατέληξαν τα μέρη να αποτελεί εκτελεστό τίτλο, κατ' ανάλογη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 904 παρ. 2 περ. γ' ΚΠολΔ.
- β) να τηρούνται οι διαδικαστικοί κανόνες που παρέχουν τα εχέγγυα τήρησης της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών και

γ) η προσφυγή στη δικαστική μεσολάβηση να διακόπτει την παραγραφή και την αποσβεστική προθεσμία ασκήσεως των αξιώσεων.

Άρθρο 8

Αναβολή συζήτησης λόγω απεργίας, αποχής, κ.λ.π.

Σε περίπτωση αποχής των δικηγόρων από τα καθήκοντά τους, απεργίας ή στάσεων εργασίας δικαστικών υπαλλήλων, οι υποθέσεις αναβάλλονται υποχρεωτικά σε δικάσιμο που ανακοινώνει αυθημερόν το δικαστήριο εντός αποκλειστικής προθεσμίας εξήντα (60) ημερών και δικάζονται υποχρεωτικά από την ίδια σύνθεση.

Άρθρο 9

Διαδικασία Πολυμελούς Πρωτοδικείου

Η προτεινόμενη τροποποίηση στην παρ. 5 του άρθρου 270 ΚΠολΔ αποσκοπεί στη συντόμευση και απλούστευση της διαδικασίας ενώπιον των πολυμελών πρωτοδικείων. Την ημέρα της δικασίμου ο πρόεδρος με την εκφώνηση των υποθέσεων κρατάει για συζήτηση μόνον εκείνες για τις οποίες υπάρχει ανάγκη εμφάνισης απόδειξης. Η συζήτηση των υποθέσεων αυτών μπορεί να διακόπτεται για την αμέσως επόμενη δικάσιμο του πολυμελούς με την ίδια σύνθεση οπότε και ολοκληρώνεται η συζήτηση αφού εξεταστούν οι μάρτυρες ενώπιον του εισηγητή δικαστή σε τόπο και χρόνο που καθορίστηκε κατά την εκφώνηση της υπόθεσης. Με τον τρόπο αυτόν τα πολυμελή πρωτοδικεία δεν θα αναλώνουν χρόνο με προηγούμενη μελέτη υποθέσεων που πρόκειται να αναβληθούν, ματαιωθούν ή δε χρήζουν απόδειξη με μάρτυρες.

Άρθρο 10

Πρακτικό μεσολάβησης-Εκτελεστός τίτλος εγγραφής ή εξάλειψης υποθήκης

Παρίσταται ανάγκη εισαγωγής νέας ρυθμίσεως, ώστε ο συμβιβασμός των διαδικών που καταχωρίστηκε σε πρακτικό κατ' εφαρμογή των διατάξεων των παρ. 3 του άρθρου 214 Α' και παρ. 5 του άρθρου 214 Β' να υποκαθιστά τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου, που προβλέπεται από το ουσιαστικό δίκαιο, και να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως τίτλος προς εγγραφή ή εξάλειψη υποθήκης.

Άρθρο 11

Ηλεκτρονική έκδοση αποφάσεων

Οι δικαστικές αποφάσεις συντάσσονται σε ηλεκτρονική μορφή και υπογράφονται κατά την αποτύπωσή τους σε υλική μορφή. Δημοσιεύεται, στη συνέχεια, το πρωτότυπο της απόφασης, όπως έχει αποτυπωθεί σε υλική μορφή και δεν χρειάζεται καθαρογραφή από την υπηρεσία της Γραμματείας και θεώρηση σχεδίου, όπως ίσχυε μέχρι τώρα.

Άρθρο 12

Παράβολο ένδικων μέσων

Στην δικαστηριακή πρακτική παρουσιάζεται το φαινόμενο να ασκούνται καταχρηστικώς τα ένδικα μέσα, κυρίως της έφεσης και της αναίρεσης, αλλά και της αναψηλάφησης, παρά το γεγονός ότι οι πρωτόδικες αποφάσεις είναι τεκμηριωμένες και έχουν επιλύσει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα νομικά και ουσιαστικά ζητήματα. Οι ανωτέρω ρυθμίσεις αποβλέπουν στο να αποτρέπεται η άσκηση αβασίμων ενδίκων μέσων. Έτσι ο διάδικος εκείνος που καταθέτει κάποιο από τα ανωτέρω ένδικα μέσα υποχρεώνεται να προκαταβάλλει, με ποινή το απαράδεκτο, χρηματικό παράβολο με κλιμακούμενο ποσό, αναλόγως με το είδος του ασκούμενου ενδίκου μέσου. Εάν νικήσει κατά την δίκη, που με δική του πρωτοβουλία άνοιξε, το καταβληθέν παράβολο θα του επιστραφεί, διαφορετικά το δικαστήριο θα διατάξει την εισαγωγή τούτου στο δημόσιο ταμείο.

Άρθρο 13

Ειδικές διαδικασίες-Προκατάθεση προτάσεων

Η διάταξη αυτή συνδυάζεται με εκείνες των άρθρων 632, 633, 643, 647, 666, 681 Β', 933 ώστε στις ειδικές διαδικασίες και στην εκδίκαση των ανακοπών της αναγκαστικής εκτέλεσης ο δικαστής, που οφείλει πλέον να εκδώσει την απόφασή του πολύ σύντομα, να έχει λάβει υπόψη του τους ισχυρισμούς όλων των πλευρών πριν τη συζήτηση της υπόθεσης.

Άρθρο 14

Ανακοπή κατά διαταγή πληρωμής

Οι διατάξεις αυτές πρέπει να συνδυασθούν με εκείνες του άρθρου 591 παρ. 1β' ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της έκδοσης της απόφασης πολύ σύντομα, και αφού θα έχει

λάβει υπόψη του, τους ισχυρισμούς όλων των πλευρών πριν τη συζήτηση της υπόθεσης. Περαιτέρω προβλέπεται ότι η άσκηση της ανακοπής, η οποία θα συζητηθεί εντός εξήντα ημερών, αναστέλλει την εκτελεστότητα της διαταγής πληρωμής και μετά τη συζήτησή της ο δικαστής θα αποφασίσει αν διατηρηθεί, με ή χωρίς εγγύηση ή όχι η αναστολή. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται όχι μόνον η επιτάχυνση των σχετικών δικών, αλλά και επέρχεται η αποσυμφόρηση των πινακίων. Επίσης, η απόφαση επί των ανακοπών θα εκδίδεται το αργότερο μέχρι και σαράντα οκτώ (48) ώρες μετά την συζήτηση και αν για ειδικούς λόγους επιβάλλεται να επιφυλαχθεί το δικαστήριο να εκδώσει την απόφασή του σε μεταγενέστερο χρόνο, αυτός που διευθύνει την συζήτηση να έχει την υποχρέωση να γνωστοποιεί την ημέρα και ώρα που θα δημοσιευθεί η απόφαση που δεν θα είναι μεγαλύτερος των είκοσι (20) ημερών.

Σημειώνεται ότι το ίδιο ισχύει και για τις ανακοπές του άρθρου 933.

Άρθρο 15

Ειδικές διαδικασίες-Συζήτηση

Οι διατάξεις αυτές συνδυάζονται με εκείνες του άρθρου 591 παρ. 1β', ώστε στις ειδικές διαδικασίες ο δικαστής, που οφείλει να εκδώσει την απόφασή του πολύ σύντομα, να έχει λάβει υπόψη του τους ισχυρισμούς όλων των πλευρών πριν τη συζήτηση της υπόθεσης. Και εδώ προβλέπεται ότι η απόφαση επί των ανακοπών θα εκδίδεται το αργότερο μέχρι και σαράντα οκτώ (48) ώρες μετά την συζήτηση και αν για ειδικούς λόγους επιβάλλεται να επιφυλαχθεί το δικαστήριο να εκδώσει την απόφασή του σε μεταγενέστερο χρόνο, αυτός που διευθύνει την συζήτηση να έχει την υποχρέωση να γνωστοποιεί την ημέρα και ώρα που θα δημοσιευθεί η απόφαση που δεν θα είναι μεγαλύτερος των είκοσι (20) ημερών.

Ειδικά για τις εργατικές διαφορές που φορούν άκυρη απόλυση και δεδουλευμένες αποδοχές, καθώς και στις διαφορές που αφορούν διατροφή, επιμέλεια, επικοινωνία, κ.λ.π. η συζήτηση των αγωγών επί των διαφορών για μισθούς υπερημερίας και για καθυστερούμενους μισθούς προσδιορίζεται υποχρεωτικά εντός εξήντα (60) ημερών, ενώ σε περίπτωση που ασκηθεί αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, αυτή συζητείται υποχρεωτικά κατά την ορισθείσα δικάσιμο της αγωγής.

Άρθρο 16

Ασφαλιστικά μέτρα-Προσωρινή διαταγή

Όλα τα ασφαλιστικά μέτρα εκδικάζονται από τα μονομελή πρωτοδικεία, ώστε να αποσυμφορηθούν ακόμα περισσότερο τα πολυμελή πρωτοδικεία.

Με την τροποποίηση του γ εδαφίου και την προσθήκη δ του άρθρου 691 παρ. 4 ΚΠολΔ και την προσθήκη της παρ. 5 της ίδιας διάταξης σκοπείται ο άμεσος προσδιορισμός δικασίμου της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Σε περίπτωση που η προσωρινή διαταγή γίνει δεκτή και η απόφαση επί της αίτησης των ασφαλιστικών μέτρων θα εκδίδεται το αργότερο μέχρι και σαράντα οκτώ (48) ώρες μετά τη συζήτηση, και θα καταχωρίζεται το διατακτικό της κάτω από την αίτηση ή στα πρακτικά. Αν για ειδικούς λόγους επιβάλλεται να επιφυλαχθεί το δικαστήριο να εκδώσει την απόφασή του σε μεταγενέστερο χρόνο, αυτός που διευθύνει τη συζήτηση, θα έχει την υποχρέωση να γνωστοποιεί την ημέρα και ώρα που θα δημοσιευθεί η απόφαση που δεν θα είναι μεγαλύτερος των είκοσι (20) ημερών.

Άρθρο 17

Υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας

Με σκοπό την επιτάχυνση και αποσυμφόρηση των πρωτοδικείων, προτείνεται η μεταφορά στο ειρηνοδικείο όλων των υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας, πλην εκείνων που αφορούν τον πτωχευτικό κώδικα και το κτηματολόγιο.

Άρθρο 18

Κήρυξη αλλοδαπού τίτλου εκτελεστού στην Ελλάδα

Η κήρυξη εκτελεστού αλλοδαπού τίτλου γίνεται με διαταγή του δικαστή και όχι με δικαστική απόφαση. Κατά της διαταγής που απορρίπτει την αίτηση μπορεί να ασκηθεί ανακοπή ενώπιον του Μονομελούς Εφετείου από τον αιτούντα.

Με την προτεινόμενη τροποποίηση εξασφαλίζεται η επιτάχυνση του σταδίου της αναγκαστικής εκτέλεσης κατά τουλάχιστον δέκα οκτώ μήνες, η απελευθέρωση δικαστών και γραμματέων, αιθουσών κ.λ.π.

Άρθρο 19

Ανακοπές κατά την αναγκαστική εκτέλεση

Ένα άλλο αρνητικό φαινόμενο είναι η αδυναμία του δανειστή να ικανοποιήσει την απαίτησή του, δεδομένου ότι το δίκαιο της εκτέλεσης, παρέχει στον οφειλέτη σημαντικά όπλα άμυνας, που σε συνδυασμό και με τη μεγάλη καθυστέρηση

εκδίκασης των υποθέσεων, κυρίως των ανακοπών (μέσος όρος 4 έτη ή και περισσότερο μέχρι η απόφαση να καταστεί τελεσίδικη), πλήττουν στην κυριολεξία τα συμφέροντα του οφειλέτη, αφού αν και έχει αναγνωρισθεί πολιτειακά η απαίτησή του δεν μπορεί να την ικανοποιήσει. Σε περίπτωση που σήμερα ο οφειλέτης κατάφερε και έλαβε αναστολή της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης η ανακοπή του θα συζητηθεί, αν δεν αναβληθεί, τον Μάιο του 2015 και μέχρι να τελεσιδικήσει θα παρέλθει χρονικό διάστημα άνω των δύο ετών ακόμα. Για τους λόγους αυτούς, προτείνεται η συντόμευση της διαδικασίας εκδίκασης των ανακοπών με την προσθήκη της παρ. 3 στο άρθρο 937, δηλαδή, με εφαρμογή των άρθρων 643, όπως αυτή τροποποιείται με το παρόν και 591 παρ. 1 β' (και ανεξάρτητα από το είδος της εκτελούμενης αξίωσης). Σημειώνεται, επίσης, ότι απαιτείται η προ τριών (3) ημερών (προ)κατάθεση των προτάσεων των διαδίκων ώστε να υπάρχει το περιθώριο ο δικαστής να έχει διαβάσει τον φάκελο της υπόθεσης και για τον λόγο αυτόν τροποποιείται το εδάφιο β' της παραγράφου 1 του άρθρου 591 ΚΠολΔ.

Περαιτέρω λόγω του συστήματος της σταδιακής προσβολής των πράξεων αναγκαστικής εκτέλεσης ο οφειλέτης (καθ' ου η εκτέλεση) δικαιούται να ασκήσει ξεχωριστές ανακοπές κατά αυτών, με αποτέλεσμα την δημιουργία πολλών δικών. Με την προσθήκη στο τέλος του α' εδαφίου του άρθρου 935 επιχειρείται ο περιορισμός του αριθμού των ανακοπών από τον οφειλέτη με αποτέλεσμα όχι μόνο την ταχύτερη εκδίκασή τους και την ελάφρυνση των πινακίων, αλλά και την μέσα σε εύλογο χρόνο ολοκλήρωση της αναγκαστικής εκτέλεσης και να μην παραμένει για μεγάλο χρονικό διάστημα εκκρεμές και αμφισβητούμενο το κύρος της εκτελεστικής διαδικασίας.

Τέλος, με την τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 933 αίρεται κάθε αμφιβολία ως προς τον προσδιορισμό της υλικής αρμοδιότητας επί ανακοπών μεταξύ ειρηνοδικείων και μονομελών πρωτοδικείων. Έτσι, αρμόδια είναι τα ειρηνοδικεία σε κάθε περίπτωση ο εκτελεστός τίτλος βάσει του οποίου επισπεύδεται η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης έχει εκδοθεί από αυτά και όχι μόνον όταν ο εκτελεστός τίτλος είναι απόφασή τους. Σε κάθε άλλη βέβαια περίπτωση αρμόδια είναι τα μονομελή πρωτοδικεία.

Οι ίδιοι λόγοι επιβάλουν τη σύντμηση της διαδικασίας παροχής έννομης προστασίας στις ειδικές διαδικασίες, εκτός του διαζυγίου, των σχέσεων γονέων και τέκνων και τις προσβολές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές. Αυτό επιτυγχάνεται με παραπομπή στη διάταξη του άρθρου 643 παρ. 1 ΚΠολΔ, όπως τροποποιείται και ειδικά με την προσθήκη νέων εδαφίων ώστε η απόφαση του

δικαστηρίου να δημοσιεύεται σε δημόσια συνεδρίαση μετά την περάτωση της ακροαματικής διαδικασίας και το αργότερο μέχρι και σαράντα οκτώ (48) ώρες μετά την συζήτηση, καταχωριζόμενου του διατακτικού της στα πρακτικά. Αν για ειδικούς λόγους επιβάλλεται να επιφυλαχθεί ο δικαστής να εκδώσει την απόφασή του σε μεταγενέστερο χρόνο, έχει την υποχρέωση να γνωστοποιεί την ημέρα και ώρα που θα δημοσιευθεί η απόφαση, η οποία καταχωρείται στα πρακτικά. Ο χρόνος αυτός δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι (20) ημέρες από την συζήτηση της αγωγής. Εντός της ίδιας προθεσμίας οφείλει να συντάξει, χρονολογήσει και υπογράψει σχέδιο της απόφασης που περιέχει το αιτιολογικό και το διατακτικό. Σημειώνεται ότι σε όλες αυτές τις περιπτώσεις απαιτείται η προ τριών (3) ημερών (προ) κατάθεση των προτάσεων των διαδίκων ώστε να υπάρχει το περιθώριο ο δικαστής να έχει μελετήσει το φάκελο της υπόθεσης και για τον λόγο τροποποιείται το εδάφιο β' της παραγράφου 1 του άρθρου 591 ΚΠολΔ.

Άρθρο 20

Υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας βάσει ειδικών νόμων

Με τη διάταξη αυτή σκοπείται, στα πλαίσια υπαγωγής όλων των υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας στην αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων, η σε αυτή μεταφορά όλων των υποθέσεων που καθορίζονται από ειδικές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Άρθρο 21

ΚΕΔΕ-Δήλωση τρίτου

Επιβάλλεται η απλούστευση της διαδικασίας των άρθρων 32 και 34 του ν.δ 356/1974 «Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» (Κ.Ε.Δ.Ε) για την δήλωση τρίτου σε περίπτωση κατάσχεσης στα χέρια τούτου χρημάτων ή άλλων κινητών

πραγμάτων. Ορίζεται, έτσι, ότι μέσα σε οκτώ (8) ημέρες ,από την επίδοση του κατασχετήριου ο τρίτος οφείλει να δηλώσει αν οφείλει ή δεν οφείλει όλα τα αναφερόμενα στο κατασχετήριο έγγραφο χρήματα, καθώς και άλλα πράγματα ή αν δεν υποχρεούται σε άμεση απόδοσή τους. Η δήλωση αυτή γίνεται με έγγραφο που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή σε εκείνον που εξέδωσε το κατασχετήριο έγγραφο. Ανακοπή κατά της δήλωσης ασκεί πλέον ο Προϊστάμενος της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (ΔΟΥ) μέσα σε ένα μήνα από την επίδοσή της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 22

Τροποποίηση διατάξεων του Πτωχευτικού Κώδικα

Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις των άρθρων 826, 832 παρ.2 και 841 ΚΠολΔ και των άρθρων 11 και 68 του Πτωχ. Κ. (Ν.3583/07) σκοπείται η ελάφρυνση των Ειρηνοδικών και των γραμματέων, ιδίως μετά την αύξηση της καθ' ύλην αρμοδιότητάς τους, την συγχώνευση πολλών εξ αυτών και τη μεταφορά σ' αυτά των συναινετικών προσημειώσεων.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 23

Ρυθμίσεις για την δικαστική απέλαση

Με το άρθρο αυτό προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 74 ΠΚ και ταυτόχρονα η κατάργηση των παρ. 2-5 του άρθρου 99 ΠΚ. Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις διατηρείται η δυνατότητα επιβολής δικαστικής απέλασης μόνο μετά από καταδίκη σε ποινές κάθειρξης, με σοβαρότερη συνέπεια και διαφοροποίηση της δικαστικής σε σχέση με τη διοικητική απέλαση την απαγόρευση επιστροφής στην Ελλάδα για ορισμένο ή και αόριστο χρονικό διάστημα σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου.

Η κατάργηση της δυνατότητας επιβολής απέλασης σε όσες περιπτώσεις πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 99 επ. ΠΚ, σε συνδυασμό με την κατάργηση της δυνατότητας ταυτόχρονης επιβολής αναστολής εκτέλεσης της ποινής και απέλασης σύμφωνα με το άρθρο 99 παρ. 2, κρίνεται δικαιοπολιτικά ορθότερη, σε σύγκριση με το ισχύον καθεστώς, καθώς αίρεται η αντίφαση, από τη μια πλευρά να διαπιστώνεται η επικινδυνότητα του δράστη (που αποτελεί όρο για την επιβολή της απέλασης) και από την άλλη να κρίνεται ότι η εκτέλεση της ποινής δεν είναι αναγκαία για την αποτροπή του δράστη από νέες αξιόποινες πράξεις (που αποτελεί όρο για την αναστολή εκτέλεσης της ποινής).

Πέραν των ανωτέρω, που έχουν εγκαίρως επισημανθεί από τη θεωρία (*N. Χατζηνικολάου*, Η απέλαση του αλλοδαπού ως κύρωση του ποινικού δικαίου, σελ. 168 επ., *E. Συμεωνίδου – Καστανίδου*, Παρατ. στο ν. 2408/1996, Υπερ 1996, 1152, *Στ. Παύλου*, Παρατ. στον ν. 1941/1991, ΠοινΧρ ΜΑ΄ 381, *Δημ. Σπυράκου*, Συστηματική Ερμηνεία ΠΚ, 2005, υπ' άρθρο 99, σελ. 1226), δεν επαληθεύτηκε κατά το διάστημα εφαρμογής του άρθρου 99 παρ. 2 η δικαιοπολιτική σκοπιμότητα της εισαγωγής της δυνατότητας του άρθρου 99 παρ 2 ΠΚ, που σκοπό είχε την αποσυμφόρηση των σωφρονιστικών καταστημάτων. Στις περιπτώσεις όπου ήδη σύμφωνα με τα άρθρα 99 και 100 ΠΚ επιτρέπεται ή/και είναι υποχρεωτική κατά το Δικαστήριο η αναστολή εκτέλεσης της ποινής, η συνέχιση της κράτησης τού υπό απέλαση τελούντος αλλοδαπού οδηγεί, αντίθετα με όσα επιδιώκονταν, στη συμφόρηση των σωφρονιστικών καταστημάτων, αφού συχνά αποδεικνύεται αδύνατη η εκτέλεση της απέλασης και οδηγούμαστε σε ιδιαίτερα μακρόχρονες κρατήσεις. Η εισαγωγή της παρ. 5 στο άρθρο 99 ΠΚ, με την χορήγηση της δυνατότητας αναστολής εκτέλεσης της απέλασης, δεν έλυσε παρά μόνο εν μέρει το πρόβλημα, καθώς η αναστολή προϋποθέτει την έκτιση της ποινής, η οποία παρατείνεται συχνά εξαιτίας

της αδυναμίας καταβολής της χρηματικής ποινής και των δικαστικών εξόδων, με συνέπεια την ακόμα μεγαλύτερη συμφόρηση των σωφρονιστικών καταστημάτων. Είναι χαρακτηριστικό ότι την περίοδο που υποβάλλονται οι παρούσες προτάσεις κρατούνταν στα σωφρονιστικά καταστήματα 225 αλλοδαποί σε βάρος των οποίων έχει επιβληθεί απέλαση κατ' άρθρο 99 ΠΚ, χωρίς να αναμένεται η εκτέλεση της απέλασης, ενώ ταυτόχρονα είναι αδύνατη και η αναστολή της, λόγω της διάταξης του άρθρου 99 παρ. 5 ΠΚ που επιβάλλει την έκτιση της ποινής (και της χρηματικής).

Θα πρέπει, τέλος, να επισημανθεί, ότι η χρησιμότητα επιβολής της απέλασης υπό τη μορφή που προβλέπεται στο άρθρο 99 παρ. 2 ΠΚ (το οποίο εισήχθη με τον ν. 1941/1991), αλλά και εν γένει επί των πλημμελημάτων, δεν έχει πλέον ιδιαίτερη σημασία, με δεδομένη την εισαγωγή και την ευρεία εφαρμογή του θεσμού της διοικητικής απέλασης και της κράτησης προς το σκοπό αυτό με τον ν. 1975/1991 και τους επιγενόμενους αυτού ν. 2910/2001 και ήδη ισχύοντα ν. 3386/2005, σε συνδυασμό με τον ν. 3907/2011. Ήδη η εφαρμογή της διοικητικής απέλασης καλύπτει το σύνολο των περιπτώσεων όπου κρίνεται αναγκαία η επιβολή απέλασης, έτσι ώστε η δικαστική απέλαση να προξενεί υπέρμετρα προβλήματα, ιδίως στις ολοένα και συχνότερες περιπτώσεις ανέφικτης εκτέλεσης αυτής.

Η επιβολή συγκεκριμένου χρονικού ορίου διάρκειας της απαγόρευσης επιστροφής του αλλοδαπού στη χώρα που συνεπάγεται η απέλασή του, κρίνεται σκόπιμη, προκειμένου να αίρονται οι συνέπειες και να χορηγείται η δυνατότητα επιστροφής στη χώρα χωρίς περαιτέρω διαδικασία μετά την πάροδο ικανού χρονικού διαστήματος από την εκτέλεση της απέλασης και υπό την προϋπόθεση ότι ο αλλοδαπός έχει παραμείνει κατά το διάστημα αυτό στο εξωτερικό. Ταυτόχρονα, όμως, διατηρείται η δυνατότητα επιβολής απέλασης αόριστης διάρκειας, κατά την κρίση του αρμοδίου δικαστηρίου.

Καθόσον αφορά στην άδεια επιστροφής στη χώρα, αυτή δίνεται πλέον κατόπιν απόφασης δικαστικού και όχι διοικητικού οργάνου, έτσι ώστε να μην εκφεύγει του δικαστικού ελέγχου η άρση των συνεπειών του μέτρου της απέλασης.

Η έως σήμερα εφαρμογή του άρθρου 74 παρ. 4 του ΠΚ είχε δημιουργήσει πολλαπλά προβλήματα και είχε οδηγήσει σε μακρόχρονες κρατήσεις στις περιπτώσεις όπου ήταν ανέφικτη η εκτέλεση της απέλασης. Ταυτόχρονα, σύγχυση έχει δημιουργηθεί σχετικά με το εάν έχει ορισθεί ανώτατο όριο διάρκειας κράτησης με την ΥΑ 4000/4/46-α/ΦΕΚ Β 1535/27-7-2009 «περί καθορισμού λεπτομερειών για την εκτέλεση διοικητικών και δικαστικών αποφάσεων απέλασης αλλοδαπών», όπου

ορίζεται ότι μετά την έκδοση βουλεύματος απόλυσης υπό όρο οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι δεν απολύουν τον αλλοδαπό αμέσως μετά την έκδοση του βουλεύματος, αλλά οφείλουν να παρατείνουν την κράτηση για τις ανάγκες εκτέλεσης της απέλασης για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τον ένα μήνα.

Προτείνεται, έτσι, η εισαγωγή ρητών ανώτατων ορίων διάρκειας κράτησης με τον έλεγχο της τήρησης αυτών από δικαστικό όργανο. Τα προτεινόμενα όρια είναι σύμφωνα με την οδηγία 2008/115/EK σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες για την επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και βρίσκονται σε αναλογία με τα ανώτατα όρια προσωρινής κράτησης που προβλέπονται στο άρθρο 6 παρ. 4 του Συντάγματος και το άρθρο 287 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Σύμφωνα με την ανωτέρω πρόταση περί μη δυνατότητας επιβολής απέλασης ταυτόχρονα με την αναστολή εκτέλεσης ποινής προτείνεται η κατάργηση των διατάξεων των παρ. 2-5 του άρθρου 99 ΠΚ. Η διάταξη του άρθρου 99 παρ. 4 ΠΚ θα πρέπει να ενταχθεί στο ουσιαστικό μέρος του Ποινικού Κώδικα με προσθήκη παραγράφου 2 στο άρθρο 182 ΠΚ. Ενόψει, εξάλλου, των τροποποιήσεων των άρθρων 74 και 99 ΠΚ, προτείνεται και η αντίστοιχη προσαρμογή των άρθρων 21 και 24 του π.δ. 106/2007 σχετικά με την «ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην Ελληνική επικράτεια των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους».

Τέλος, οι προτεινόμενες μεταβατικές διατάξεις κρίνονται αναγκαίες για την άρση των συνεπειών δικαστικών απελάσεων που επιβλήθηκαν στο παρελθόν και απαγορεύουν την επιστροφή στη χώρα για αόριστο χρονικό διάστημα, καθώς και για την αποσυμφόρηση των σωφρονιστικών καταστημάτων από αλλοδαπούς που κρατούνται προς εκτέλεση απέλασης που έχει διαταχθεί με βάση ποινή φυλάκισης, χωρίς αυτή να καθίσταται εφικτή εντός του απολύτως αναγκαίου χρόνου των τριάντα ημερών (βλ. ΓνμδΕισΑΠ 3/2006) από την πλήρη έκτιση της ποινής ή την υφ' όρον απόλυση. Προκειμένου να μην στερείται ο απολυόμενος αλλοδαπός των μέσων διαβίωσής του, καθίσταται δυνατή η έκδοση ειδικής βεβαίωσης νόμιμης διαμονής που παρέχει πρόσβαση σε μισθωτή εργασία.

Άρθρο 24

Με την παρ. 1, με σχετική τροποποίηση του άρθρου 110 ΠΚ, ορίζεται ότι ο κατάδικος κρατούμενος, για τον οποίο το συμβούλιο αποφασίζει για την υφ' όρον απόλυσή του, δεν καλείται ενώπιον αυτού, αλλά ότι μπορεί αφού λάβει γνώση, μέσω του διευθυντή του καταστήματος κράτησης, της (για την υφ' όρον απόλυση) πρότασης του εισαγγελέα να υποβάλλει έγγραφο υπόμνημα. Η ρύθμιση αυτή γίνεται στο πλαίσιο της γενικότερης ρύθμισης για την κατάργηση της αυτοπρόσωπης εμφάνισης των διαδίκων (αλλά και του εισαγγελέα) ενώπιον του συμβουλίου. Διατηρείται, όμως, η δυνατότητα όπως το συμβούλιο, εάν κρίνει ότι τούτο είναι αναγκαίο, να διατάξει την ενώπιόν του εμφάνιση του καταδίκου.

Με την παρ. 2, υποβιβάζονται σε πταίσματα αξιόποινες πράξεις οι οποίες κρίθηκε ότι δεν εμφανίζουν ουσιαστικό εγκληματικό άδικο και εντούτοις κατακλύζουν τα ποινικά ακροατήρια. Πρόκειται, πρώτον, για τις πράξεις της ελαφράς σωματικής βλάβης, της ελαφράς σωματικής βλάβης από αμέλεια, της ελαφράς ή ευτελούς φθοράς, της εξύβρισης και της απειλής, δεύτερον της αυτοδικίας και της δυσφήμισης και τρίτον της επαιτείας.

Άρθρο 25

Τα προβλεπόμενα χρηματικά όρια για την αναγωγή πλημμεληματικών πράξεων σε κακουργήματα, ενόψει της παρόδου μεγάλου χρονικού διαστήματος από τη θέσπισή τους (το πρώτον με το ν. 2408/1996), πρέπει αναγκαιώς να αναπροσαρμοστούν ώστε να βρίσκονται σε αντιστοιχία με τα σημερινά οικονομικά δεδομένα των συναλλαγών. Η αναπροσαρμογή αυτή συνιστά αναγκαίο μέτρο ποινικού εξορθολογισμού, αφού με τα ισχύοντα χρηματικά όρια παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας, καθώς πράξεις χωρίς ανάλογα σημαντικό περιουσιακό αντικείμενο καθίστανται κακουργηματικές. Με την αναπροσαρμογή επιτυγχάνεται η ελάφρυνση της κύριας ανάκρισης και των εφετείων κακουργημάτων, που είναι ιδιαιτέρως επιβαρυνμένα. Έτσι, το ποσό των δέκα πέντε χιλιάδων (15.000) αναπροσαρμόζεται στο ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ και το ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ αναπροσαρμόζεται στο ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ.

Οξύ ήταν το πρόβλημα, με την άνω αναπροσαρμογή των χρηματικών ορίων, της τύχης των εκκρεμών υποθέσεων. Η πιο εύκολη λύση θα ήταν να έμενε αρρυθμιστο το ζήτημα από το νομοθέτη, οπότε, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 2 παρ. 1 του Ποινικού Κώδικα, που καθιερώνει τον κανόνα περί αναδρομικής ισχύος του ηπιότερου νόμου, το αξιόποينو των εν λόγω υποθέσεων, με την

εφαρμογή του νέου επιεικέστερου νόμου, θα εξαλείφεται με την παραγραφή. Μια τέτοια όμως θεώρηση του πράγματος θα ήταν εντελώς φορμαλιστική και σκληρά άδικη για τους παθόντες από τα εν λόγω εγκλήματα [:κακουργήματα, τα οποία αυτομάτως θα υποβιβάζοντο σε πλημμελήματα και θα υπέπιπταν στην παραγραφή] και θα ηγούσε μάλλον άγρια ο χλευασμός του ν. *Kirchmann* για τις «*τρεις διορθωτικές λέξεις του νομοθέτη*» (βλ. *N. Ανδρουλάκη*, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, 2^η έκδοση, 1994, σελ. X). Έτσι, προκρίθηκε ως πιο σωστή η λύση ότι ο νέος νόμος, με τις αναπροσαρμογές των χρηματικών ορίων, ορίζει περί του μέλλοντος (άρ. 2 ΑΚ, 1 ΠΚ) και δεν καταλαμβάνει τις εκκρεμείς υποθέσεις οι οποίες πρέπει να εκδικασθούν σύμφωνα με το νόμο που ίσχυε κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης. Η παραδοχή αυτή δεν έρχεται σε αντινομία με το άρθρο 2 παρ.1 ΠΚ, γιατί η διάταξη αυτή, κατά την κρατούσα στη νομολογία του Αρείου Πάγου άποψη, δεν καλύπτεται από τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 του Συντάγματος ώστε να έχει αυξημένη τυπική δύναμη και συνεπώς ο κοινός νομοθέτης δεν εμποδίζεται συνταγματικά και μπορεί ακωλύτως να ορίσει, θεσπίζοντας το νέο ηπιότερο νόμο, ότι αυτός δεν θα εφαρμόζεται επί πράξεων που τελέστηκαν πριν από την ισχύ του και οι οποίες πράξεις θα εκδικασθούν με το νόμο που ίσχυε κατά το χρόνο τέλεσης αυτών, δηλαδή με το νόμο που ίσχυε κατά τη δημοσίευση του νέου ηπιότερου νόμου, γιατί το άρθρο 7 Σ. δεν επιβάλλει την αναδρομική εφαρμογή του επιεικέστερου ποινικού νόμου (ΑΠ 77/2006 ΠοινΧρ ΝΣΤ'701, ΑΠ 452/1999 ΠοινΧρ Ν'62, ΑΠ 1033/1998 ΠοινΧρ ΜΘ'574, ΑΠ 1063/1997 ΠοινΧρ ΜΗ'376, ΑΠ 704/1997 ΠοινΧρ ΜΗ'223, ΑΠ 325/1996 ΠοινΧρ ΜΣΤ'1671, ΑΠ 1780/1994 ΠοινΧρ ΜΕ'77, ΑΠ 48/1994 ΠοινΧρ ΜΔ'291, ΑΠ 886/1993 ΠοινΧρ ΜΓ'779, ΑΠ 739/1993 ΠοινΧρ ΜΓ'525=Υπερ 1993, 1108, ΑΠ 643/1993 ΠοινΧρ ΜΓ'507). Έτσι, ο νομοθέτης έχει εξουσία να καθορίζει τη διαχρονική ισχύ νεότερου νόμου, ανάλογα με το σκοπό θεσπίσεώς του και παρέχεται σε αυτόν η δυνατότητα να αποκλείσει με μεταβατική διάταξη την αναδρομική εφαρμογή του ηπιότερου νόμου όταν κρίνει ότι οι συνθήκες που επέβαλλαν τη θέσπιση του νεότερου νόμου δεν ταυτίζονται με τις προηγούμενες και συνεπώς δεν δικαιολογούν την εφαρμογή της επιεικέστερης μεταχείρισης του δράστη (ad hoc ΑΠ 77/2006 ΠοινΧρ ΝΣΤ'701, ΑΠ 452/1999 ΠοινΧρ Ν'62, ΑΠ 704/1997 ΠοινΧρ ΜΗ'223). Πράγματι, ουδέν δικαιολογεί την επιεικέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου των περί ου ο λόγος πράξεων, που οφείλεται στο απλό γεγονός της αναπροσαρμογής του ποσού πέρα από το οποίο μια πράξη γίνεται κακούργημα, και συνεπώς μια τέτοια επιλογή του νομοθέτη ότι ο νέος νόμος δεν

πρέπει να καταλάβει τις εκκρεμείς υποθέσεις, δεν εμφανίζεται αυθαίρετη, ούτε μπορεί να ειπωθεί ότι προσβάλλει την αρχή της ισότητας (με τέτοιο επιχείρημα η αγόρευση αντεισαγγελέως ΑΠ Δ. Τσεβά, υπό την ΑΠ 643/1993 ΠοινΧρ ΜΓ΄507). Έτσι, παρά τον κανόνα του άρ. 2 παρ. 1 ΠΚ, δεν αποκλείεται, όπως μόλις παραπάνω εκτέθηκε, «η συντήρηση του αυστηρότερου νόμου για το παρελθόν να μην είναι αυθαίρετη» (: πρβλ. Ν. Ανδρουλάκης, Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, Θεωρία για το έγκλημα, 2000, σελ. 123).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 26

Με το άρθρο αυτό γίνεται προσπάθεια εξορθολογισμού και αυστηροποίησης των λόγων εξαίρεσης. Αποτελεί κοινό τόπο ότι η ελαστικότητα στο πεδίο των λόγων εξαίρεσης οδηγεί πολλές φορές σε δικονομικές συμπεριφορές, κυρίως εκ μέρους του κατηγορουμένου, που κατατείνουν στην παράλυση της διαδικασίας. Ο Καθηγητής Δ. Μαργαρίτης παρατηρεί ότι «αλλεπάλληλες αιτήσεις εξαίρεσης –εξώφθαλμα απαράδεκτες- [γίνονται] με προφανή στόχο όχι την εξασφάλιση της αντικειμενικότητας [και αμεροληψίας του κρίνοντος] αλλά την παράλυση της διαδικασίας» (βλ. Δ. Μαργαρίτη, ΠοινΔικ 2003, σελ. 811).

Για τους λόγους αυτούς, προτείνεται τροποποίηση της παραγράφου 3 του άρθρου 16 του ΚΠΔ και ορίζεται ότι το ίδιο δικαστήριο ή συμβούλιο, η ίδια δηλαδή σύνθεση του δικαστηρίου ή συμβουλίου, στην ίδια συνεδρίαση, στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση εξαίρεσης είτε κατά μέλους του είτε καθ' ολοκλήρου τούτου, απορρίπτει κάθε αίτηση όταν κρίνει ότι αυτή είναι αόριστη ως προς τα πραγματικά περιστατικά ή προδήλως ανεπίδεκτη εκτίμησης ή ασκείται καταχρηστικά και δεν χρειάζεται να την παραπέμψει σε άλλο δικαστήριο, στο οποίο δεν μετέχει εκείνος του οποίου ζητείται η εξαίρεση (ή, εφόσον δεν μπορεί να συγκροτηθεί νόμιμα, στο ιεραρχικώς ανώτερο δικαστήριο). Αντικαθίσταται, επίσης, το άρθρο 17 ΚΠΔ και οριοθετείται καλύτερα το περιεχόμενο της αίτησης εξαίρεσης και η απάντηση-κρίση του δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι:

- ✓ Η αίτηση εξαίρεσης πρέπει να περιέχει με σαφήνεια τους λόγους της εξαίρεσης του δικαστικού προσώπου, να μνημονεύει ειδικώς τα

πραγματικά γεγονότα στα οποία στηρίζονται οι λόγοι αυτοί και να αναφέρει και τα μέσα της απόδειξής τους. Διαφορετικά η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη από την ίδια σύνθεση του δικαστηρίου ή συμβουλίου στο οποίο υποβάλλεται στην ίδια συνεδρίαση,

- ✓ Την αίτηση εξαίρεσης πρέπει να υπογράψει ο ίδιος ο αιτών ή πληρεξούσιος που έχει ειδική γι' αυτό πληρεξουσιότητα. Μεταγενέστερη προσκόμιση του εγγράφου της πληρεξουσιότητας δεν επιτρέπεται για κανένα λόγο. Στο έγγραφο της πληρεξουσιότητας πρέπει να αναφέρονται ειδικά και συγκεκριμένα οι λόγοι για τους οποίους ζητείται η εξαίρεση. Σε περίπτωση μη τήρησης των άνω διατυπώσεων, η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη από την ίδια σύνθεση του δικαστηρίου ή συμβουλίου στο οποίο υποβάλλεται,
- ✓ Η αίτηση για την εξαίρεση μέλους δικαστηρίου που συνεδριάζει μπορεί να υποβληθεί και με προφορική δήλωση, που καταχωρίζεται στα πρακτικά της συνεδρίασης. Η δήλωση γίνεται αυτοπροσώπως ή από συνήγορο που έχει ειδική γι' αυτό πληρεξουσιότητα και πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1, δηλαδή να είναι ορισμένη ως προς τους λόγους εξαίρεσης, να μνημονεύει ειδικώς τα πραγματικά γεγονότα στα οποία στηρίζονται οι λόγοι αυτοί και να αναφέρει και τα μέσα της απόδειξής τους.
- ✓ Η ίδια σύνθεση του δικαστηρίου στην ίδια συνεδρίαση, στο οποίο υποβάλλεται αίτηση εξαίρεσης είτε κατά μέλους του είτε καθ' ολοκλήρου τούτου, απορρίπτει αυτήν όταν κρίνει ότι είναι αόριστη ως προς τα πραγματικά γεγονότα ή προδήλως ανεπίδεκτη εκτίμησης ή ασκείται καταχρηστικά.

Με την τροποποίηση του άρθρου 20 παρ.2 ΚΠΔ, καλύπτεται κενό που υφίστατο σε περίπτωση εξαίρεσης ενόρκου στα μικτά ορκωτά δικαστήρια. Ορίζεται ότι αν η εξαίρεση αφορά μέλος του εκ τακτικών δικαστών δικαστηρίου ή του εισαγγελέα ή ενόρκου του μικτού ορκωτού δικαστηρίου ή του μικτού ορκωτού εφετείου, αρμόδιο είναι το εκ τακτικών δικαστών δικαστήριο, είτε έχει είτε δεν έχει λήξει η σύνοδος του μικτού ορκωτού δικαστηρίου.

Τέλος, με παράγραφο που προστίθεται στο άρθρο 23 ΚΠΔ, ορίζεται ότι όταν συντρέχει λόγος αποκλεισμού ή εξαίρεση ή σοβαροί λόγοι ευπρέπειας, η δήλωση αποχής του δικαστικού λειτουργού πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να στηρίζεται

σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά «και ουχί αορίστως, προς αποφυγήν απλώς του δηλούντος να δικάση ωρισμένην υπόθεσιν, είτ' εκ φυγοπονίας είτε δι' έλλειψιν σθένους», ως αναφέρει ο Αγγ. Μπουρόπουλος, (Ερμηνεία του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας, κατ' άρθρον, τόμ. Α', 2^η έκδ, 1957, υπ' άρθρο 23, σελ. 39-40, σημ. 2). Ο δικαστικός λειτουργός ελέγχεται πειθαρχικά, αν δηλώσει αποχή από φυγοπονία ή από έλλειψη σθένους.

Άρθρο 27

Με τους νόμους 3160/2003 και 3346/2005 εισήχθη, στο ποινικό δικονομικό μας σύστημα, μια σημαντική αλλαγή στον τρόπο κίνησης της ποινικής δίωξης και της ανακριτικής διερεύνησης των ποινικών υποθέσεων από τον Εισαγγελέα. Έγινε η εισαγωγή και καθιέρωση μια αναβαθμισμένης και υποχρεωτικής για τα κακουργήματα και τα πλημμελήματα αρμοδιότητας του τριμελούς πλημμελειοδικείου προκαταρκτικής εξέτασης που διεξάγει ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών. Με τις ρυθμίσεις αυτές, όπως ορθά παρατηρήθηκε από τη θεωρία, «ο έλληνας νομοθέτης προσεχώρησε κατά βάση στις θέσεις των σημαντικών εκείνων ευρωπαϊκών ρυθμίσεων της ποινικής προδικασίας που αναβαθμίζουν το έργο του εισαγγελέα και αναθέτουν σ' αυτόν κατά κύριο λόγο την προδικαστική διερεύνηση των ποινικών υποθέσεων» (: Ν. Ανδρουλάκης, ΠοινΧρ ΞΑ'164). Εως ότου, όμως, ανατεθεί στον εισαγγελέα ολόκληρη η προδικαστική διερεύνηση όλων των ποινικών υποθέσεων, κατά τα πρότυπα του γερμανικού και ιταλικού ποινικού δικονομικού δικαίου και επιπλέον του ανατεθεί και ο έλεγχος των πορισμάτων της τακτικής ανάκρισης και επειδή το ζητούμενο είναι η διεξαγωγή της δίκης μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα (6 παρ. 1 ΕΣΔΑ, 14 παρ. 3γ' ΔΣΑΠΔ) και αναντιρρήτως η προκαταρκτική εξέταση επιβραδύνει την προδικασία, αλλά και για τον επιπρόσθετο λόγο ότι αυτή δεν απέδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, κρίνεται σκόπιμο όπως η προκαταρκτική εξέταση παραμείνει υποχρεωτική μόνο για τα κακουργήματα, ενώ για όλα τα πλημμελήματα να αφεθεί στην κρίση του εισαγγελέα (βλ. σχετικώς Θεοχ. Δαλακούρα, ΠοινΧρ ΞΑ'249, κατά τον οποίο «Οι μέχρι τώρα εμπειρίες από την υποχρεωτική εφαρμογή του θεσμού της προκαταρκτικής εξέτασης ενδεικνύουν ότι η στόχευση της αποτροπής άσκησης άσκοπων ποινικών διώξεων μάλλον δεν ευοδώνεται, καθώς η ροή των υποθέσεων προς το ακροατήριο δεν φαίνεται να διαφοροποιείται σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς»).

Για το λόγο αυτό με το παρόν άρθρο τροποποιείται το άρθρο 43 ΚΠΔ, και ορίζεται ότι η διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης είναι υποχρεωτική μόνο επί κακουργημάτων, ενώ, αντιθέτως, επί των πλημμελημάτων εναπόκειται στην κρίση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών.

Με την παρ. 4 ορίζεται ότι μήνυση ή αναφορά που υποβάλλεται ανωνύμως, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών τη θέτει αμέσως στο αρχείο, και αναφέρει σχετικώς στον εισαγγελέα εφετών, μπορεί όμως, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να διατάξει και προκαταρκτική εξέταση για να εξετάσει τη βασιμότητα των καταγγελλομένων. Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε αναγκαία επειδή πολλές εισαγγελίες κατακλύζονται από ανώνυμες καταγγελίες, ανεπίδεκτες ως επί το πλείστον δικαστικής εκτίμησης, και ο εισαγγελέας αναγκάζεται να δαπανά ικανό χρόνο για τη διερεύνησή τους.

Άρθρο 28

Η κατάθεση μηνύσεων και εγκλήσεων βαίνει συνεχώς αυξανόμενη και εκ του γεγονότος ότι υποβάλλονται αδαπάνως. Είναι ορθό ο κινητοποιών το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης να καταβάλει υπέρ του Δημοσίου ένα συμβολικό ποσό γι' αυτό, τέτοιο όμως ποσό που να μην αναιρείται η πρόσβαση στη δικαιοσύνη του παθόντος πολίτη. Με το άρθρο αυτό ορίζεται με σαφήνεια ότι ο εγκαλών κατά την υποβολή της έγκλησης είναι υποχρεωμένος να καταθέσει παράβολο υπέρ του Δημοσίου ποσού εκατό (100) ευρώ. Σε περίπτωση μη κατάθεσης του παραβόλου, η έγκληση δεν εξετάζεται στην ουσία και απορρίπτεται ως απαράδεκτη από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Κατά της άνω διάταξης του εισαγγελέα πλημμελειοδικών (με την οποία απορρίπτεται η έγκληση ως απαράδεκτη λόγω μη κατάθεσης του παραβόλου) δεν επιτρέπεται προσφυγή, κατά το άρθρο 48, ενώπιον του εισαγγελέα εφετών.

Επιπλέον με την προτεινόμενη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 46 ΚΠΔ και προς διευκόλυνση του έργου της προδικασίας και της ταχείας διερεύνησης της υποβληθείσας έγκλησης, ορίζεται ότι ο εγκαλών μαζί με την έγκληση οφείλει να υποβάλει και τα διαθέσιμα σε αυτόν αποδεικτικά στοιχεία που στηρίζουν και αποδεικνύουν αυτήν. Οι καταθέσεις μαρτύρων που προτείνει με την έγκληση υποβάλλονται υπό τον τύπο της ένορκης βεβαίωσης ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, χωρίς βεβαίως οποιαδήποτε κλήση του καθού στρέφεται η έγκληση. Αυτονόητο είναι ότι ο εισαγγελέας έχει το δικαίωμα όπως διερευνήσει την ουσία των όσων καταθέσουν οι μάρτυρες.

Με την παρ. 2 του άρθρου, ορίζεται ότι ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών εξετάζει την έγκληση που έλαβε και αν κρίνει ότι αυτή δεν στηρίζεται στο νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία της ή ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης την απορρίπτει με διάταξη, η οποία περιλαμβάνει συνοπτική αιτιολογία. Επίδοση της διάταξης δεν προβλέπεται στον εγκαλούντα και αυτός οφείλει να μεριμνά για να λάβει γνώση αυτής, ώστε να ασκήσει, εάν επιθυμεί, προσφυγή στον αρμόδιο Εισαγγελέα Εφετών. Η προθεσμία για την προσφυγή ορίζεται σε τρεις μήνες από την έκδοση της διάταξης, αφού δεν προβλέπεται επίδοση αυτής.

Με την τροποποίηση του άρθρου 48 ΚΠΔ, γίνονται διαφοροποιήσεις σε σχέση με το ισχύον καθεστώς και ορίζεται:

- ✓ Ότι για την προσφυγή συντάσσεται έκθεση μόνο από το γραμματέα της εισαγγελίας που εξέδωσε την προσβαλλόμενη διάταξη,
- ✓ Ότι ο προσφεύγων υποχρεούται να καταθέσει παράβολο υπέρ του Δημοσίου ποσού τριακοσίων (300) ευρώ, το οποίο επισυνάπτεται στην έκθεση που συντάσσει ο άνω γραμματέας και
- ✓ Ότι σε περίπτωση μη κατάθεσης του παραβόλου η προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη από τον εισαγγελέα εφετών.

Άρθρο 29

Συνιστώνται, για πρώτη φορά και στη χώρα μας, μονομελή εφετεία κακουρηγημάτων που υπηρετούν τον στόχο της ταχύτητας στην εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων και την τόνωση της ευθύνης του δικαστή. Οι όποιες επιφυλάξεις, που κατά καιρούς διατυπώνονται για τα μονομελή δικαστήρια (βλ. σχετικώς *N. Ανδρουλάκη*, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, έκδ. β', 1994, σελ. 106-107) θεωρείται ότι δεν 'αγγίζουν' την προτεινόμενη ρύθμιση, καθώς προβλέπεται ότι το μονομελές εφετείο κακουρηγημάτων θα συγκροτείται από πρόεδρο εφετών ή όπου δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα από εφέτη, δηλαδή από έμπειρους δικαστές με πολύχρονη πείρα, πέραν του γεγονότος ότι η καθύλην αρμοδιότητα αυτών εκτείνεται σε υποθέσεις που δεν παρουσιάζουν πολλές αποδεικτικές δυσχέρειες. Μάλιστα υπάρχει και η ασφαλιστική δικλείδα ότι τα μονομελή εφετεία κακουρηγημάτων δεν θα δικάζουν εγκλήματα κατά των οποίων απειλείται στο νόμο η ποινή της ισόβιας κάθειρξης (όπως λ.χ. η θανατηφόρα ή η εκτελεσθείσα με ιδιαίτερη σκληρότητα ληστεία, άρθρο 380 παρ. 2 ΠΚ, ή οι επιβαρυντικές περιπτώσεις των ναρκωτικών, άρθρο 23 ν.

3459/2006), γιατί κρίθηκε ότι η εσχάτη αυτή ποινή πρέπει να επιβάλλεται από πολυμελή σύνθεση όπως και σήμερα.

Τα μονομελή εφετεία κακουργημάτων θα δικάζουν:

α) Τα κακουργήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 308 Α του ΚΠΔ. Δηλαδή τα κακουργήματα που σήμερα εισάγονται προς εκδίκαση με απευθείας κλήση, με σύμφωνη γνώμη εισαγγελέα και προέδρου εφετών, και είναι: **i)** του Ν. 2168/1993 περί όπλων, **ii)** τα φορολογικά αδικήματα του Ν. 2523/1997, **iii)** του Ν. 2960/1993 ‘Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας’, **iv)** του Ν. 3386/2005 περί αλλοδαπών, **v)** του Ν. 3459/2006 του Κώδικα Νόμων για τα Ναρκωτικά, **vi)** του εμπρησμού δασών (άρθρο 265 ΠΚ), **vii)** της διακεκριμένης περίπτωσης κλοπής (άρθρο 374 ΠΚ) και **viii)** της ληστείας (380 ΠΚ),

β) Τα κακουργήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 308 Β του ΚΠΔ, εφόσον γι’ αυτά έχει κινηθεί η διαδικασία ποινικής συνδιαλλαγής και έχει συνταχθεί πρακτικό συνδιαλλαγής,

γ) Τα κακουργήματα των άρθρων 114 Ν. 1892/1990 (ανοικοδόμηση σε δασικές εκτάσεις), 66 Ν. 2121/1993 (προστασία πνευματικής ιδιοκτησίας) και 52 Ν. 4002/2011 (περί παιγνίων) και

δ) Τα κακουργήματα των νόμων 2725/1999 (περί αθλητισμού) και 3028/2002 (προστασία αρχαιοτήτων).

Τέλος, ορίζεται ότι οι εφέσεις κατά των αποφάσεων των μονομελών εφετείων θα εκδικάζονται σε δεύτερο βαθμό από τα τριμελή εφετεία. Προτιμήθηκε η εκδίκαση των εφέσεων αυτών να γίνεται από τα τριμελή εφετεία, και όχι από τα πενταμελή, αφενός προς εξοικονόμηση δυνάμεων στα εφετεία, αφετέρου για τον επιπρόσθετο λόγο ότι η τριμελής σύνθεση του εφετείου παρέχει ικανά εχέγγυα για την ορθή κρίση της υπόθεσης σε δεύτερο βαθμό.

Άρθρο 30

Παρατηρείται το φαινόμενο τόσο στην προκαταρκτική εξέταση όσο και στην προανάκριση, η δικογραφία να ‘περιφέρεται’ επί πολλούς μήνες σε όλη τη χώρα προς λήψη καταθέσεων μαρτύρων, εξηγήσεων υπόπτων και απολογιών κατηγορούμενων. Το γεγονός αυτό, επιβραδύνει υπέρμετρα τη προδικασία, χωρίς ιδιαίτερο λόγο.

Για το λόγο αυτό, με τροποποίηση της παραγράφου 3 του άρθρου 243 ΚΠΔ, προτείνεται ότι ο προανακριτικός υπάλληλος που ορίζεται από τον εισαγγελέα για τη

διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης είναι υποχρεωμένος να διενεργήσει όλες τις προανακριτικές πράξεις που αφορούν τη δικογραφία για την οποία η παραγγελία και καλεί ενώπιόν του τους μάρτυρες για εξέταση και τους κατηγορούμενους για να απολογηθούν εφόσον αυτοί κατοικούν στην περιφέρεια του εφετείου της έδρας του. Αν οι μάρτυρες και οι κατηγορούμενοι είναι κάτοικοι άλλων εφετειακών περιφερειών, ο κατά τα άνω ανακριτικός υπάλληλος αναθέτει την εξέταση των μαρτύρων και τη λήψη των απολογιών των κατηγορουμένων στον αρμόδιο ανακριτικό υπάλληλο, ο οποίος πρέπει να εκτελέσει αυτήν μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών. Ο αρχικά ορισθείς ανακριτικός υπάλληλος μετά το πέρας των άνω ενεργειών επιστρέφει τη δικογραφία με εκτελεσμένη πλήρως την παραγγελία στον παραγγείλαντα εισαγγελέα. Με τον τρόπο αυτό θα σταματήσει η «από πταισματοδίκην εις παταισματοδίκην περιφορά» της δικογραφίας και ο ορισθείς από τον εισαγγελέα προανακριτικός υπάλληλος είναι υποχρεωμένος να ενεργήσει όλες τις προανακριτικές πράξεις, αναθέτοντας τις εκτός της εφετειακής του περιφέρειας πράξεις σε άλλον, και τελικώς αυτός είναι που θα ελέγξει αν εκτελέσθηκε η παραγγελία και να υποβάλλει τη δικογραφία πλήρη στον παραγγείλαντα εισαγγελέα. Για τις προανακριτικές ενέργειες στο Νομό Αττικής (όπου και ο μέγας φόρτος και η συνακόλουθη καθυστέρηση) ορίζεται ότι τα εφετεία Αθηνών και Πειραιώς θεωρούνται ότι ανήκουν σε μία εφετειακή περιφέρεια.

Επιπλέον εισάγονται ρυθμίσεις για την διευκόλυνση του έργου της κυρίας ανάκρισης. Για το λόγο αυτό με τροποποίηση του άρθρου 248 ΚΠΔ, ορίζεται ότι σε υποθέσεις το αντικείμενο των οποίων απαιτεί ειδικές γνώσεις, ο ανακριτής, εκτός από τους πραγματογνώμονες, που μπορεί να διορίσει κατά τα ισχύοντα στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, μπορεί να ζητήσει από τον εισαγγελέα εφετών, που έχει, κατ' άρθρο 35 ΚΠΔ, την ανώτατη διεύθυνση της ανάκρισης, όπως με πράξη του ορίσει ειδικούς επιστήμονες για την υποβοήθηση του έργου της ανάκρισης και την πληρέστερη διερεύνηση της υπόθεσης. Τα πρόσωπα αυτά δεν επιλέγονται μεταξύ ιδιωτών ή ελεύθερων επαγγελματιών, αλλά ο ορισμός τους γίνεται μεταξύ αυτών που υπηρετούν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Μεγάλος χρόνος της κυρίας ανάκρισης αναλύσκεται επίσης στην επανάληψη ανακριτικών πράξεων που έγιναν κατά τη διάρκεια είτε της προανάκρισης είτε της προκαταρκτικής εξέτασης, παρότι η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 248 παρ. 3 του ΚΠΔ ορίζει ότι ο ανακριτής ενεργεί και πάλι τις ανακριτικές πράξεις που έχουν ήδη γίνει, μόνο όταν χρειάζονται συμπλήρωση ή δεν έγιναν νομότυπα ή όταν το κρίνει

σκόπιμο. Όμως οι ανακριτικές πράξεις πρέπει μία φορά να ενεργούνται και δεν είναι οικονομικά σωστό να ενεργούνται σε κάθε στάδιο της ποινικής δίκης. Με την προτεινόμενη ρύθμιση διατυπώνεται με σαφήνεια ότι αν προηγήθηκε προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση (προστίθεται εδώ και η προκαταρκτική εξέταση, αφού πλέον σήμερα μετά τους νόμους 3160/2003 και 3346/2005 σχεδόν εξομοιώνεται με την προανάκριση) ο ανακριτής δεν επαναλαμβάνει τις ανακριτικές πράξεις που έχουν ήδη γίνει. Μόνο όταν οι πράξεις δεν έγιναν νομότυπα ή όταν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, χρειάζονται όχι απλώς συμπλήρωση αλλά ειδική συμπλήρωση επαναλαμβάνει αυτές. Ως ασφαλιστική δικλείδα ότι για την ενέργεια των πράξεων αυτών απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα.

Με την παράγραφο 5 οριοθετείται η εξουσία του ανακριτή και με σαφήνεια ορίζεται ότι δεν έχει δικαίωμα ούτε συρρίκνωσης, ούτε διεύρυνση της ασκηθείσας ποινικής δίωξης. Αν θεωρεί ότι αυτή χρήζει συμπλήρωσης ή διευκρίνησης, πρέπει να απευθυνθεί στον ασκήσαντα αυτήν εισαγγελέα.

Άρθρο 31

Με το νόμο 3811/2009 τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 282 ΚΠΔ που αναφέρονται στην προσωρινή κράτηση.

Η εφαρμογή των διατάξεων αυτών δεν λειτούργησαν ικανοποιητικά και έχουν εκφραστεί έντονες επιφυλάξεις για την ορθότητά τους. Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις γίνεται εξορθολογισμός και συμπλήρωση και ορίζεται ότι εάν η αποδιδόμενη στον κατηγορούμενο πράξη απειλείται στο νόμο με ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη κάθειρξη με ανώτατο όριο τα είκοσι έτη ή εάν το έγκλημα τελέστηκε κατ' εξακολούθηση ή στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης ή υπάρχει μεγάλος αριθμός παθόντων απ' αυτό, προσωρινή κράτηση μπορεί να επιβληθεί και όταν με βάση τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό να διαπράξει και άλλα εγκλήματα.

Ένα άλλο θέμα που απασχολεί την πράξη και έχει αντίκτυπο και στην κοινωνία έχει να κάνει με το ζήτημα της διαφωνίας, κυρίως για την προσωρινή κράτηση, μεταξύ ανακριτή και εισαγγελέα και το γεγονός ότι έως ότου αποφασίσει το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο ο κατηγορούμενος αφήνεται ελεύθερος. Εκτιμάται ότι πρέπει να βρεθεί ένα άλλο δικαστικό όργανο, που να αποφασίζει αφενός μεν ταχύτατα την ίδια ημέρα που προέκυψε η διαφωνία, αφετέρου δε να παρέχει τα εχέγγυα για ορθή

κρίση. Έτσι, με την παρ. 2 του παρόντος άρθρου ορίζεται ότι σε περίπτωση διαφωνίας για την προσωρινή κράτηση ή για τους όρους που πρέπει να τεθούν, αποφαινεται την ίδια ημέρα που απολογήθηκε ο κατηγορούμενος το τριμελές πλημμελειοδικείο, το οποίο συνεδριάζει ως συμβούλιο και αποφασίζει αφού ακούσει τη γνώμη του εισαγγελέα, χωρίς την παρουσία διαδίκων. Το τριμελές πλημμελειοδικείο που αποφαινεται σχετικά για την ανακύψασα διαφωνία μπορεί στους μεγάλους πρωτοβάθμιους δικαστικούς σχηματισμούς να είναι το ως αυτόφωρο λειτουργούν ή και άλλο που ορίζεται ειδικά για το σκοπό αυτό, στα άλλα δε πρωτοδικεία το κανονικό τριμελές πλημμελειοδικείο το οποίο συνέρχεται εκτάκτως σε συνεδρίαση, όπως θα συνήρχετο εάν είχε να δικάσει ένα αυτόφωρο πλημμέλημα. Το αναφερόμενο αυτόφωρο τριμελές πλημμελειοδικείο που συνέρχεται εκτάκτως σε συνεδρίαση, δεν σημαίνει ότι θα εφαρμόζει και τους κανόνες της αυτόφωρης διαδικασίας. Αντιθέτως. Το δικαστήριο αυτό *«συνεδριάζει ως συμβούλιο»*, εντός του χώρου που είναι ορισμένος για την συνεδρίαση ενός τέτοιου οργάνου, χωρίς την παρουσία διαδίκων και *«αποφασίζει αφού ακούσει τη γνώμη του εισαγγελέα»*. Ο τελευταίος εισάγει μόνο τη δικογραφία στο δικαστήριο και αφού ενημερώσει προφορικώς για την ανακύψασα διαφωνία αποχωρεί. Μια τέτοια ρύθμιση δεν είναι ξένη προς το δίκαιό μας, αφού υπάρχει τέτοια, από εισαγωγής του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας μάλιστα και μέχρι σήμερα ισχύουσα, και είναι αυτή της παραγράφου 4 του άρθρου 23, όπου ορίζεται ότι όταν το δικαστικό πρόσωπο δηλώνει αποχή, *«το δικαστήριο συνεδριάζοντας ως συμβούλιο, αφού ακούσει τη γνώμη του εισαγγελέα, χωρίς την παρουσία διαδίκων, αποφασίζει [...]»*. Με τη ρύθμιση αυτή επιδιώκεται η ταχύτερη, αυθημερόν, άρση της εκκρεμότητας που δημιουργείται σε περίπτωση διαφωνίας των αρμόδιων δικαστικών οργάνων κατά την επιβολή μέτρων δικονομικού καταναγκασμού. Ευνόητον τυγχάνει ότι όταν η διαφωνία ανακύψει μεταξύ εφέτη ανακριτή και εισαγγελέα εφετών, αποφασίζει το τριμελές εφετείο, το οποίο συνέρχεται εκτάκτως κατά τα ανωτέρω.

Ένα τελευταίο ζήτημα αφορά τον τίτλο με τον οποίο κρατείται ο κατηγορούμενος, από τη στιγμή που απολογηθεί και ανακύψει η διαφωνία μέχρι την έκδοση της απόφασης του άνω δικαστηρίου. Ορίζεται, ότι όταν ανακύψει διαφωνία για την προσωρινή κράτηση, ο ανακριτής υποχρεούται να εκδώσει αμέσως, μετά τη διαφωνία, ένταλμα σύλληψης σε βάρος του κατηγορουμένου, το οποίο ισχύει μέχρι την έκδοση της απόφασης του δικαστηρίου.

Άρθρο 32

Από πολλούς εκπροσώπους του νομικού κόσμου της Χώρας, διατυπώθηκε η άποψη ότι η υποχρεωτική εμφάνιση των διαδίκων στα δικαστικά συμβούλια, τείνει να παραλύσει την ενδιάμεση διαδικασία. Προς επίλυση του προβλήματος αυτού, με το παρόν άρθρο του Σχεδίου Νόμου προτείνεται:

- ✓ Με τροποποίηση της παραγράφου 2 του άρθρου 309 ΚΠΔ, ότι δεν επιτρέπεται η εμφάνιση των διαδίκων ενώπιον του συμβουλίου, όταν τούτο κρίνει την ουσία της κατηγορίας. Για την ισότητα των «όπλων» μεταξύ του εκπροσώπου της Πολιτείας εισαγγελέως και των διαδίκων, ορίζεται ότι στην ίδια ως άνω περίπτωση (:κρίση επί της ουσίας της κατηγορίας) δεν επιτρέπεται ούτε η εμφάνιση του εισαγγελέα. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι οι νέες ρυθμίσεις δεν έρχονται σε αντινομία με την παράγραφο 1 του άρθρου 32 ΚΠΔ, η οποία ορίζει ότι καμία απόφαση του ποινικού δικαστηρίου σε δημόσια συνεδρίαση ή σε συμβούλιο δεν έχει κύρος αν δεν ακουστεί προηγουμένως ο εισαγγελέας, αφού ο τελευταίος έχει 'ακουστεί' από το συμβούλιο αφού έχει υποβάλει σε αυτό έγγραφη πρόταση. Το συμβούλιο διατηρεί τη δυνατότητα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εάν κρίνει ότι τούτο είναι αναγκαίο να διατάξει την ενώπιόν του εμφάνιση του κατηγορουμένου, οπότε εμφανίζεται ενώπιον του συμβουλίου και ο εισαγγελέας.
- ✓ Με τροποποίηση του άρθρου 287 ΚΠΔ, ότι στην περίπτωση που το συμβούλιο καλείται να αποφασίσει για την εξακολούθηση ή την παράταση της προσωρινής κράτησης, ο κατηγορούμενος και ο συνήγορός του δεν εμφανίζονται ενώπιον του συμβουλίου, έχει τη δυνατότητα ο κατηγορούμενος, αφού ειδοποιηθεί από τον γραμματέα του συμβουλίου και έχει λάβει και γνώση της πρότασης του εισαγγελέα, να διατυπώσει τις απόψεις του με έγγραφο υπόμνημα, μέσα σε προθεσμία που καθορίζει ο πρόεδρος του συμβουλίου. Το συμβούλιο μπορεί όμως εάν κρίνει ότι τούτο είναι αναγκαία η παρουσία του να διατάξει την ενώπιόν του εμφάνιση του κατηγορουμένου. Στην περίπτωση αυτή, εμφανίζεται ενώπιον του συμβουλίου και ο εισαγγελέας. Στη συνέχεια, το συμβούλιο αποφαινεται αμετάκλητα αν πρέπει να απολυθεί προσωρινά ο κατηγορούμενος ή να εξακολουθήσει η προσωρινή του κράτηση.

- ✓ Με τροποποίηση του άρθρου 138 παρ.2 ΚΠΔ, ορίζεται ότι ο εισαγγελέας αναπτύσσει και προφορικά την έγγραφη προς το συμβούλιο πρότασή του μόνον όταν η εμφάνισή του στο συμβούλιο προβλέπεται από το νόμο.

Τέλος, στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 309 ΚΠΔ, ορίζεται ότι αν μετά το τέλος της ανάκρισης και την υποβολή των εγγράφων στον εισαγγελέα υποβλήθηκαν στο συμβούλιο από ένα διάδικο έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, το συμβούλιο, μόνο στην περίπτωση που κρίνει ότι αυτά ασκούν ουσιώδη επιρροή στη διάγνωση της υπόθεσης, οφείλει να καλέσει τους υπόλοιπους διαδίκους, ή τους αντικλήτους τους, για να ενημερωθούν και να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους σε προθεσμία που καθορίζει το ίδιο.

Άρθρο 33

Με την παράγραφο 1 του άρθρου γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ στο ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ που αναφέρεται στις παραγράφους 1, 2 και 3 του άρθρου 111 ΚΠΔ και αφορά τα εγκλήματα του άρθρου 111 του ΚΠΔ. Με μεταβατική δε διάταξη ρυθμίζεται η τύχη των εκκρεμών υποθέσεων.

Με τις παρ. 2 και 8 του άρθρου και προκειμένου να διευκολυνθεί η εκτέλεση και βεβαίωση των χρηματικών ποινών, ορίζεται ότι στις εκθέσεις απολογίας και άσκησης ενδίκων μέσων αναγράφεται υποχρεωτικά ο αριθμός φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ) και η αρμόδια ΔΟΥ του κατηγορουμένου. Στην περίπτωση που δεν έχει ΑΦΜ, αναγράφονται υποχρεωτικά το επώνυμο και το όνομα του πατέρα του, το πατρικό επώνυμο και το όνομα της μητέρας του, η ημερομηνία και ο τόπος γέννησης στην Ελλάδα ή η χώρα γέννησης στο εξωτερικό.

Με την παρ. 3 ορίζεται ότι ο ασκών προσφυγή κατά κλητηρίου θεσπίσματος υποχρεούται να καταθέσει παράβολο υπέρ του Δημοσίου ποσού τριακοσίων (300) ευρώ. Σε περίπτωση μη κατάθεσης του παραβόλου η προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη από τον εισαγγελέα εφετών.

Πρόβλημα δημιουργείται στη δικαστική πρακτική στις περιπτώσεις εκείνες που ο δικαζόμενος για κακούργημα κατηγορούμενος δεν έχει συνήγορο και διορίζεται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 340 ΚΠΔ και όταν ο κατηγορούμενος δεν αποδέχεται τον διορισμό. Με την παράγραφο 4 εισάγεται ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία αν ο κατηγορούμενος αρνηθεί την

υπεράσπισή του από τον διορισμένο συνήγορο, ο πρόεδρος του δικαστηρίου διορίζει σε αυτόν άλλον συνήγορο από τον ίδιο πίνακα. Σε περίπτωση νέας άρνησης του κατηγορουμένου, το δικαστήριο προβαίνει στην εκδίκαση της υπόθεσης χωρίς διορισμό συνηγόρου. Αυτό ανταποκρίνεται στις ανάγκες εκδίκασης της υπόθεσης και επειδή η συνεχής άρνηση του κατηγορουμένου να αποδεχθεί τον διορισμένο από το δικαστήριο συνήγορο, οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην παράλυση της διαδικασίας στο ακροατήριο και τελικά στη ματαίωση της εκδίκασης της υπόθεσης.

Για να διευκολυνθεί η διαδικασία, στους μεγάλους κυρίως δικαστικούς σχηματισμούς, με την ίδια παράγραφο ορίζεται ότι ο κατηγορούμενος που κρατείται, υποχρεούται δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν τη συνεδρίαση να ειδοποιήσει, δια του διευθυντή του καταστήματος κράτησης, τον εισαγγελέα του δικαστηρίου στο οποίο θα γίνει η δίκη για κακούργημα ότι δεν έχει συνήγορο υπεράσπισης. Την ίδια υποχρέωση έχει και ο κατηγορούμενος που δεν κρατείται. Ο εισαγγελέας διορίζει συνήγορο από τον πίνακα και θέτει στη διάθεσή του τη δικογραφία. Με τον τρόπο αυτό επέρχεται ταχύτητα και διευκόλυνση της εκδίκασης των κακούρημάτων, αφού ο κατηγορούμενος που δεν έχει συνήγορο, θα έχει ειδοποιήσει εγκαίρως από τον αρμόδιο εισαγγελέα, ο οποίος θα του διορίσει συνήγορο από τον σχετικό πίνακα, χωρίς να παρίσταται ανάγκη οι ενέργειες αυτές να γίνονται στην επ' ακροατηρίω διαδικασία με ότι αυτό συνεπάγεται για την αργοπορία εκδίκασης της σχετικής υπόθεσης. Ορίζεται ακόμη ότι οι διευθυντές των καταστημάτων κράτησης οφείλουν να γνωστοποιούν στους κρατούμενους αυτή την υποχρέωση.

Με τις παραγράφους 5 και 6, επιχειρείται η αναμόρφωση του άρθρου 349 ΚΠΔ σε σχέση με τις αναβολές και ορίζεται ότι:

- ✓ Η αναβολή που χορηγείται κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 349 γίνεται σε δικάσιμο στην οποία προεδρεύει ο ίδιος δικαστής που προήδρευε του δικαστηρίου που χορήγησε την αναβολή. Οι δικάσιμοι αυτοί είναι ιδιαίτερες και απαγορεύεται να προσδιορισθούν σε αυτές άλλες υποθέσεις. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων δεν αναφέρονται στις μονομελείς συνθέσεις του πρώτου βαθμού.
- ✓ Εάν ο λόγος της αναβολής αναφανεί πριν από την δικάσιμο, ο διάδικος ή ο συνήγορός του υποχρεούται, με ποινή το απαράδεκτο της προβολής του λόγου αυτού ενώπιον του επ' ακροατηρίω συνεδριάζοντος δικαστηρίου, να γνωστοποιήσει αυτόν εγγράφως στον αρμόδιο εισαγγελέα, μαζί με τα έγγραφα που τον αποδεικνύουν. Για

την αναβολή αποφασίζει το δικαστήριο σε συμβούλιο, αφού ακούσει τη γνώμη του εισαγγελέα χωρίς την παρουσία διαδίκων, προκειμένου δε για δίκη ενώπιον των μικτών ορκωτών δικαστηρίων το συμβούλιο των εφετών. Το δικαστήριο που αποφασίζει για την αναβολή συνέρχεται σε συμβούλιο, χωρίς απαιτήτως με την ίδια σύνθεση. Ο γραμματέας της αρμόδιας εισαγγελίας ενημερώνει τους μάρτυρες και τους διαδίκους για τη νέα δικάσιμο.

Στην πράξη, συμβαίνει συχνά το μικτό ορκωτό δικαστήριο να καταδικάζει τον κατηγορούμενο όχι για το κακούργημα το οποίο εισήχθη σε αυτό, αλλά με μεταβολή κατηγορίας, για πλημμέλημα (λ.χ. για απόπειρα επικίνδυνης σωματικής βλάβης αντί για την εισαχθείσα απόπειρα ανθρωποκτονίας ή για προσβολή γενετήσιας αξιοπρέπειας αντί για την εισαχθείσα απόπειρα βιασμού). Όταν η απόφαση είναι εκκλητή (βλ. άρθρο 489 περ. στ' ΚΠΔ) και ασκείται έφεση από τον κατηγορούμενο κατ' αυτής, η υπόθεση οδηγείται προς εκδίκαση ενώπιον του μικτού ορκωτού εφετείου. Επειδή δεν είναι δικονομικά ορθό να εκδικάζεται ένα απλό πλημμέλημα (όπως τα παραπάνω, ή, όπως έχει τύχει στη δικαστηριακή πρακτική, αυτό της απειλής) από το ΜΟΕ, πρέπει να εκδικάζεται μόνον από τους τακτικούς δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου, το οποίο αποτελεί αυτοτελές ιδιαίτερο δικαστήριο. Η ρύθμιση αυτή θα συντείνει στην επιτάχυνση εκδίκασης υποθέσεων.

Τέλος, με την παρ. 9, αυξάνεται το όριο του εκκλητού κατά των αποφάσεων του πταισματοδικείου από 20 σε 40 ημέρες και το πρόστιμο από 500 σε 1000 ευρώ και το όριο του εκκλητού κατά των αποφάσεων του μονομελούς πλημμελειοδικείου από 1000 σε 2.000 ευρώ και του Τριμελούς από 1.500 σε 3.000 ευρώ.

Άρθρο 34

Με την τροποποίηση των διατάξεων των άρθρων 409 και 410 του ΚΠΔ, εισάγεται ρύθμιση με την οποία, σε περίπτωση αυτόφωρου πταίσματος (και σήμερα με τον συνεχή υποβιβασμό πλημμελημάτων σε πταίσματα, τα τελευταία είναι πολλά), επιτρέπεται η σύλληψη του δράστη. Με την ίδια διάταξη ορίζεται:

- ✓ Ότι αυτός που έχει συλληφθεί οδηγείται αμέσως στο δημόσιο κατηγορο και στο πταισματοδικείο του τόπου όπου συνελήφθη, αν υπάρχει πταισματοδικείο που συνεδριάζει εκείνη την ώρα ή μπορεί να συνεδριάσει αμέσως, και εισάγεται σε δίκη με τη διαδικασία που ορίζουν τα άρθρα 411 έως 413 ΚΠΔ ή

- ✓ Ότι είναι δυνατή η άμεση προσαγωγή του συλληφθέντος στο πλησιέστερο αστυνομικό κατάστημα όπου εξετάζεται η ταυτότητά του και αφήνεται ελεύθερος.

Η παραπάνω πρώτη δυνατότητα, η οποία αποτελεί τον κανόνα, συνδυάζεται με τα οριζόμενα στο άρθρο 411 ΚΠΔ, που με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ορίζεται ότι *«το πταισματοδικείο μπορεί να συνεδριάζει οποιαδήποτε ημέρα και ώρα είτε στο ακροατήριό του ή σε άλλον τόπο»* και μάλιστα *«στις πόλεις όπου υπάρχουν διορισμένοι περισσότεροι πταισματοδίκες [μπορεί να οριστεί ότι] θα συνεδριάζει μόνιμα ημέρα και νύχτα ή κάθε ημέρα και ορισμένες νυχτερινές ώρες»*. Η δεύτερη δυνατότητα, που είναι επικουρική της πρώτης, έχει να κάνει με την άμεση προσαγωγή του συλληφθέντος στο πλησιέστερο αστυνομικό κατάστημα, όπου εξετάζεται αμέσως και συντάσσεται έκθεση και αφού βεβαιωθεί η ταυτότητά του αφήνεται ελεύθερος.

Άρθρο 35

Μεγάλος φόρτος παρατηρείται στα δικαστήρια, ιδίως των μεγάλων πόλεων, κατά την εισαγωγή αιτήσεων για τον καθορισμό συνολικής ποινής επί συρρεόντων εγκλημάτων. Κρίνεται σκόπιμο όπως ο εισαγγελέας προβαίνει με πράξη του στον καθορισμό συνολικής ποινής και όχι το δικαστήριο. Κατά της πράξης αυτής δίνεται η δυνατότητα στον αιτούντα καταδικασμένο να προσφύγει στο αντίστοιχο αρμόδιο δικαστήριο, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών, από την με οποιοδήποτε τρόπο κοινοποίηση της πράξης σε αυτόν. Για την προσφυγή συντάσσεται έκθεση από το γραμματέα της εισαγγελίας που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη και εισάγεται αμέσως στο δικαστήριο. Κατά της απόφασης αυτού επιτρέπεται αναίρεση στον καταδικασμένο και τον εισαγγελέα, όπως άλλωστε προβλέπεται και στο ισχύον άρθρο 551 ΚΠΔ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΟΙΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

Άρθρο 36

Με την παρ. 1 του εν λόγω άρθρου γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ που αναφέρεται σε ειδικούς ποινικούς νόμους στο ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ. Με την παρ. 2 του εν λόγω άρθρου γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ στο ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ. Ενώ με την παρ. 3, ομοίως αναπροσαρμόζεται το προβλεπόμενο στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 1608/1950 (Α΄301) ποσό των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ στο ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ.

Με μεταβατική δε διάταξη ρυθμίζεται η τύχη των εκκρεμών υποθέσεων.

Άρθρο 37

Με την παρ. 1 ρυθμίζεται η αρμοδιότητα του δικαστηρίου για τα κακουργήματα που προβλέπονται: α) στο ν. 2960/2001 «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας» (Α΄265) και β) στο άρθρο 52 του ν. 4002/2011 (Α΄180), ενώ με τις παραγράφους 2 και 3 τροποποιείται το π.δ. 106/207, μετά την τροποποίηση που έγινε στο άρθρο 74 ΠΚ.

Με τις παραγράφους 4 και 5 επαναφέρεται ως πλημμέλημα η παράβαση της Υγειονομικής διάταξης Α5/3010/1985 για την ηχορύπανση από τα κέντρα διασκεδάσεως, επειδή κρίνεται ότι το φαινόμενο αυτό έχει λάβει πολύ οχληρές διαστάσεις τον τελευταίο καιρό και η εκτέλεση αυτής ανατίθεται στα αρμόδια υγειονομικά και αστυνομικά όργανα σε όλη την επικράτεια.

Άρθρο 38

Με την παρούσα ρύθμιση σκοπείται, σε συνέχεια της ρύθμισης του άρθρου 31 του ν.3904/2011, η περαιτέρω μείωση της δικαστηριακής ύλης των πλημμελειοδικείων και η αποσυμφόρησή τους από εκκρεμείς υποθέσεις ήσσονος ή και μηδενικής ποινικής αξίας, αφενός με την μετατροπή διαφόρων πλημμελημάτων διαφόρων ποινικών νόμων σε πταίσματα και αφετέρου με την πλήρη κατάργησή τους και την αποποινικοποίηση των σχετικών παραβατικών συμπεριφορών.

Άρθρο 39

Με το άρθρο 48 παρ.3 και 4 του ν. 3772/2009, αντικαταστάθηκαν η παρ. 5 του άρθρου 87 του ν. 3386/2005 και η παρ. 1 του άρθρου 88 του ν. 3386/2005 και ορίστηκε ότι το αδίκημα τόσο της διευκόλυνσης όσο και της μεταφοράς και

προώθησης λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας και εν γένει διευκόλυνσης εισόδου τους στη χώρα, τιμωρείται αδιακρίτως με πρόσκαιρη ή ισόβια κάθειρξη. Με την τροποποίηση αυτή, σκοπήθηκε, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση της σχετικής τροπολογίας, «η αναθεώρηση ορισμένων διατάξεων του ισχύοντος νομικού πλαισίου ώστε να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά» το πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης, το οποίο «έχει λάβει τα τελευταία χρόνια εκρηκτικές διαστάσεις [...] και έχει αναδειχθεί ως μείζον κοινωνικό και εθνικό ζήτημα». Και η νομοθετική παρέμβαση επιχειρούσε «να λειτουργήσει αποτρεπτικά στο πεδίο της λαθρομετανάστευσης, με αυστηροποίηση των ποινικών και διοικητικών κυρώσεων [...]» (βλ. την Αιτιολογική Έκθεση σε ΠοινΧρ ΝΘ' σελ. 762, σημ. 10).

Η αυστηροποίηση, όμως, των διατάξεων, δεν επέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και δεν υπήρξε ανάσχεση της εν λόγω εγκληματικής δραστηριότητας, όπως τούτο προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία που παρείχαν οι αρμόδιες Εισαγγελίες. Ακόμη, με τη νέα ρύθμιση, που αναγάγει όλες τις πράξεις μεταφοράς, προώθησης και εν γένει διευκόλυνσης εισόδου λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας σε κακουργήματα, δεν υφίσταται πλέον η δυνατότητα εφαρμογής επ' αυτών της αυτόφωρης διαδικασίας (η οποία εφαρμόζεται μόνο σε πλημμελήματα), με συνέπεια να μην «απορροφάται», κατά τις εκτιμήσεις των αρμόδιων εισαγγελικών αρχών, το 90% περίπου της άνω εγκληματικής δραστηριότητας, αλλά, αντίθετα, όλος ο όγκος των υποθέσεων να οδεύει προς την κυρία ανάκριση, με όλες τις εντεύθεν συνέπειες [: υπέρμετρη απασχόληση των ανακριτών, προσωρινή κράτηση, αιτήσεις αντικατάστασης αυτής, εξακολουθήσεις, παρατάσεις της προσωρινής κράτησης με έκδοση βουλευμάτων από τα συμβούλια πλημμελειοδικών και εφετών και εν τέλει τεράστια επιβάρυνση του εφετείου, ως του αρμοδίου δικαστηρίου εκδίκασης των εν λόγω εγκλημάτων].

Οι προϊσχύουσες διατάξεις, οι οποίες τιμωρούσαν τα βασικά εγκλήματα ως πλημμελήματα, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους για κάθε μεταφερόμενο άτομο, και κατά τους ορισμούς του άρθρου 94 παρ. 1 ΠΚ, η καταγιγνωσκόμενη από το δικαστήριο της αυτόφωρης διαδικασίας ποινή μπορούσε να φτάσει μέχρι τα δέκα χρόνια, αντιμετώπιζε αρκούντως το ζήτημα, ανταποκρίνονταν δε και στο περί δικαίου αίσθημα, αφού η εγκληματική συμπεριφορά και οι φερόμενοι ως δράστες αυτής κρίνονταν άμεσα από το δικαστήριο, εντός το πολύ τριών ημερών. Κρίνεται, συνεπώς, ότι είναι αναγκαία η επαναφορά τους, με τις εξής διαφοροποιήσεις: α) ότι η στερητική ης ελευθερίας ποινή για το πλημμέλημα αυξάνεται σε φυλάκιση

τουλάχιστον δύο ετών για κάθε διευκολυνθέν ή για κάθε μεταφερόμενο πρόσωπο, β) το ένα κακούργημα, του άρ. 88 παρ. 1γ, γίνεται συγκεκριμένης διακινδύνευσης (απαιτούν να προέκυψε πράγματι κίνδυνος για άνθρωπο), γ) στο δε άλλο, του 88 παρ. 1δ, η απειλούμενη ποινή αντί της ισόβιας κάθειρξης γίνεται πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, γ) ότι ακολουθείται υποχρεωτικά η αυτόφωρη διαδικασία, δ) ότι σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος ασκεί το δικαίωμα που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 423 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το δικαστήριο διατηρεί την κράτηση αυτού, ε) η περιοριστική της ελευθερίας ποινή που επιβάλλεται από το δικαστήριο δεν μετατρέπεται σε χρηματική ποινή σε καμία περίπτωση και για οποιοδήποτε λόγο, ούτε τυγχάνουν εφαρμογής οι περί αναστολής διατάξεις των άρθρων 99 έως 104 του Ποινικού Κώδικα, και στ) ότι προκειμένου να διευκολυνθούν οι διωκτικές αρχές στο έργο τους, οι διατάξεις του άρθρου 253 Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, εφαρμόζονται αναλόγως και για τις αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται από τα άρθρα 87 και 88 του νόμου περί αλλοδαπών.

Τέλος, ορίζεται ότι στα θύματα των άνω πράξεων, που είναι οι αλλοδαποί που παρανόμως εισέρχονται ή εξέρχονται του ελληνικού εδάφους, εφόσον κινείται κατ' αυτών η κατά το άρθρο 76 διαδικασία διοικητικής απέλασης, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 417 και επόμενα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, περί αυτοφώρου διαδικασίας, για το ελάχιστονο σημασίας πλημμέλημα της παράνομης εισόδου ή επιχείρησης παράνομης εξόδου από τη χώρα, εκτός αν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ειδοποιούμενος σχετικά από τις αστυνομικές ή λιμενικές αρχές, κρίνει ότι συντρέχουν λόγοι εφαρμογής της.

Με μεταβατική διάταξη ορίζεται η τύχη των εκκρεμών υποθέσεων.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Ν. 3900/2010

Άρθρο 40

Με τις ρυθμίσεις του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 επιδιώχθηκε η ταχύτερη επίλυση διαφορών, από το Συμβούλιο της Επικρατείας, στις οποίες ανακύπτουν ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος με συνέπειες για ευρύτερο κύκλο προσώπων. Με τις διατάξεις του σχεδίου ρυθμίζεται το ζήτημα της εκδίκασης των υποθέσεων που εκκρεμούν στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια μετά τη δημοσίευση απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας που επιλύει ζήτημα σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3900/2010. Ειδικότερα, ρυθμίζεται η διαδικασία η οποία αποβλέπει στην ευρύτερη δυνατή δημοσιοποίηση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, μέσω της δημοσίευσης των κυριότερων σημείων αυτής, σε εφημερίδες πανελληνίας κυκλοφορίας, προκειμένου οι έχοντες ασκήσει ένδικα μέσα και βοηθήματα ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, οι οποίοι έχουν εύλογο ενδιαφέρον να παρακολουθούν την έκβαση της υπόθεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας λόγω του ότι έχουν θέσει τα ίδια ζητήματα ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, να ενημερωθούν για την κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας επί των ζητημάτων αυτών. Επί τη βάση της ενημέρωσης αυτής οι ως άνω διάδικοι μπορούν να ζητήσουν εντός ορισμένης προθεσμίας, από την τελευταία δημοσίευση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας στις εφημερίδες, την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο του διοικητικού δικαστηρίου αναφέροντας τους λόγους για τους οποίους ζητείται να εισαχθεί στο ακροατήριο. Σε περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο κρίνει ότι ζητήθηκε καταχρηστικώς η εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, μπορεί να επιβάλει δικαστική δαπάνη εις βάρος του διαδίκου πενταπλάσια της εκάστοτε οριζομένης. Αν οι διάδικοι δεν ζητήσουν την εισαγωγή των εκκρεμών ενδίκων βοηθημάτων και μέσων στο ακροατήριο εντός της ως άνω προθεσμίας, το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να τα εισάγει σε συμβούλιο σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 126 α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Σε περίπτωση κατά την οποία η υπόθεση εισαχθεί σε συμβούλιο και εκδοθεί σχετική απόφαση από το δικαστήριο, οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν την εισαγωγή της στο ακροατήριο μόνον αν επικαλεσθούν ότι δεν εξετάστηκαν λόγοι που δεν συνδέονται με το επιλυθέν, από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ζήτημα και έπρεπε να αντιμετωπισθούν. Σ' αυτή την περίπτωση εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις του άρθρου 126 α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Προβλέπεται επίσης ότι τα αιτήματα των διαδίκων στην επιτροπή για την εισαγωγή υποθέσεων στο Συμβούλιο της Επικρατείας συνοδεύονται, επί ποινή απαραδέκτου, από παράβολο, με σκοπό να αποτρέπονται τα προφανώς αβάσιμα αιτήματα. Τέλος,

προβλέπεται ότι η αναστολή εκδίκασης των εκκρεμών υποθέσεων, σε περίπτωση κατά την οποία η επιτροπή δέχεται αίτημα διαδίκου για εισαγωγή ενδίκου βοηθήματος ή μέσου στο Συμβούλιο της Επικρατείας, δεν καταλαμβάνει και την προσωρινή δικαστική προστασία λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της αίτησης αναστολής και των ασφαλιστικών μέτρων και της βλάβης που μπορεί να προκληθεί στους διαδίκους από την αναστολή εξέτασής τους για το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί έως τη δημοσίευση απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ Β΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Π.Δ. 18/1989

Άρθρο 41

Με τη ρύθμιση του άρθρου 37 προτείνεται στα δικόγραφα που κατατίθενται στο Συμβούλιο της Επικρατείας, εκτός από τα στοιχεία που ήδη προβλέπονται, να περιέχεται και η ηλεκτρονική διεύθυνση του υπογράφοντος δικηγόρου. Η χρήση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης από τη γραμματεία, χωρίς να υποκαθιστά την τυπική διαδικασία των κοινοποιήσεων, θα διευκολύνει, αναμφίβολα, την καθημερινή επικοινωνία των διαδίκων με το δικαστήριο. Προβλέπεται, επίσης, το εισαγωγικό δικόγραφο να συνοδεύεται από σύντομη συνοπτική έκθεση της υπόθεσης και των ζητημάτων που αυτή θέτει. Η υποχρέωση αυτή υφίσταται και σε άλλα δικαστήρια, όπως το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορεί να βοηθήσει τη γραμματεία, όπως και τον πρόεδρο του αρμοδίου Τμήματος, τόσο στην ομαδοποίηση των υποθέσεων, έτσι ώστε οι όμοιες υποθέσεις να μη χρεώνονται σε περισσότερους δικαστές, όσο και στον γρήγορο εντοπισμό των υποθέσεων οι οποίες πρέπει να συζητηθούν σε συμβούλιο, θεσμός ο οποίος αναβαθμίζεται με το παρόν σχέδιο νόμου.

Άρθρο 42

Με τις ρυθμίσεις των άρθρων αυτών σκοπείται η επέκταση της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων στη κατάθεση και κοινοποίηση, εκ μέρους του Συμβουλίου της Επικρατείας, δικογράφων και αποφάσεων.

Η με ηλεκτρονικό τρόπο διακίνηση των δικογράφων και των αποφάσεων, προβλέπεται ότι θα εξυπηρετήσει τους διαδίκους, αφού όχι μόνο δεν θα είναι υποχρεωμένοι να προσέρχονται σε τακτά διαστήματα στο δικαστήριο για να πληροφορηθούν την εξέλιξη των υποθέσεών τους, αλλά αυτές θα διεκπεραιώνονται ταχύτερα από τη γραμματεία του δικαστηρίου, η οποία θα απαλλαγεί από τον σημαντικό φόρτο που προκαλείται από τις συχνές επισκέψεις των ενδιαφερομένων.

Άρθρο 43

Σημαντικό παράγοντα παράτασης της εκκρεμοδικίας κατά την εκδίκαση των υποθέσεων που άγονται προς κρίση στο Συμβούλιο της Επικρατείας αποτελεί η μη έγκαιρη αποστολή του φακέλου από τη διοίκηση. Συχνά μάλιστα η καθυστέρηση αυτή είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

Μέχρι σήμερα στην πράξη, αν μετά την κοινοποίηση της πράξης του Προέδρου περί ορισμού εισηγητή και δικασίμου η αρμόδια υπηρεσία δεν αποστέλλει τον φάκελο με τις απόψεις της, ο εισηγητής απευθύνει υπομνηστικά έγγραφα και αν και πάλι η υπηρεσία δεν εκπληρώσει αυτή την υποχρέωση που έχει από τον νόμο, τότε εκδίδεται προδικαστική απόφαση, με την οποία διατάσσεται να αποστέλλει τον φάκελο. Σε περίπτωση δε που εξακολουθεί αυτή την παράνομη συμπεριφορά έχει νομολογηθεί ότι συνάγεται τεκμήριο ομολογίας των πραγματικών ισχυρισμών του αιτούντος (βλ. Σ.τ.Ε. 2631/2009, 3275/2007, 3487/2004 κ.ά).

Με την προτεινόμενη ρύθμιση υιοθετείται η νομολογία περί συναγωγής τεκμηρίου λόγω της μη αποστολής του φακέλου, επιταχύνεται δε η ταχύτερη εκδίκαση της υπόθεσης, δεδομένου ότι το δικαστήριο δεν είναι υποχρεωμένο για να συναγάγει τεκμήριο ομολογίας να εκδώσει προδικαστική απόφαση.

Άρθρο 44

Με το άρθρο 44 εισάγεται ρύθμιση επιδιώκεται η επικαιροποίηση του ενδιαφέροντος του διαδίκου για την εκδίκαση της υπόθεσής του ιδίως σε περιπτώσεις που έχει παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα από το χρόνο άσκησης του ενδίκου μέσου ή βοηθήματος έως τη συζήτηση της υπόθεσης.

Άρθρο 45

Με το άρθρο 45 του σχεδίου αναμορφώνεται ο θεσμός της διαδικασίας σε συμβούλιο που προβλέπεται στο π.δ. 18/1989 για τις ακυρωτικές διαφορές.

Όπως είναι γνωστό μέχρι σήμερα το Σ.τ.Ε. είχε τη δυνατότητα με αποφάσεις που λαμβάνονταν σε συμβούλιο να απορρίπτει προφανώς απαράδεκτα ή αβάσιμα ένδικα μέσα και βοηθήματα καθώς και να παραπέμπουν στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο όσα είχαν εισαχθεί αναρμοδίως ενώπιόν τους. Ο θεσμός αυτός κρίνεται επιτυχημένος διότι συντελεί στην γρηγορότερη επίλυση των διαφορών, χωρίς ο διάδικος να βλάπτεται δεδομένου ότι, πάντως, έχει τη δυνατότητα να ζητήσει η υπόθεσή του να συζητηθεί από τον δικαστικό σχηματισμό.

Η σημαντικότερη καινοτομία που εισάγεται με το παρόν σχέδιο αναφέρεται στη δυνατότητα που έχει πλέον το δικαστήριο όχι μόνο να απορρίπτει, αλλά και να κάνει δεκτά τα ένδικα μέσα ή βοηθήματα που είναι προδήλως βάσιμα. Είναι προφανές ότι η επέκταση του θεσμού αυτού και στις περιπτώσεις των προδήλως βάσιμων ενδίκων μέσων και βοηθημάτων θα συνεισφέρει ακόμα περισσότερο στην επιτάχυνση της διοικητικής δίκης.

Το γενικό πλαίσιο της ρύθμισης είναι το ακόλουθο: Αν ο εισηγητής δικαστής κρίνει ότι το ένδικο βοήθημα είναι προδήλως βάσιμο καλεί τον υπογράφοντα, εάν αυτός δεν έχει νομιμοποιηθεί με κάποιον από τους τρόπους που προβλέπει η δικονομία, να νομιμοποιηθεί. Μάλιστα η πρόσκληση μπορεί να γίνει με οποιονδήποτε τρόπο και όχι ακολουθώντας την οδό των τυπικών κοινοποιήσεων, έτσι ώστε να εξοικονομηθεί χρόνος. Αν αυτό συμβεί τότε το ένδικο βοήθημα εισάγεται προς συζήτηση σε συμβούλιο και γίνεται δεκτό, υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι η απόφαση είναι ομόφωνη. Ο ηττηθείς διάδικος μπορεί να ζητήσει μέσα στην τασσόμενη προθεσμία τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο. Ωστόσο, αν το ένδικο βοήθημα γίνει δεκτό, αν δηλαδή επικυρωθεί η απόφαση που ελήφθη σε συμβούλιο, ο διάδικος που προκάλεσε τη δίκη καταδικάζεται στην καταβολή πενταπλάσιας δικαστικής δαπάνης από την εκάστοτε προβλεπόμενη. Με την πρόβλεψη αυξημένης δαπάνης ελπίζεται ότι οι διάδικοι (ιδιώτες ή δημόσιο) θα αποθαρρύνονται από το να ζητούν την συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο και η διαδικασία αυτή θα συντελέσει στην επιτάχυνση των δικών.

Άρθρο 46

Στο άρθρο αυτό προβλέπεται ότι σε περίπτωση κατά την οποία ο ηττηθείς διάδικος συνέβαλε με τη δικονομική συμπεριφορά του στην καθυστέρηση εκδίκασης της

υπόθεσης, το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει δικαστική δαπάνη έως τριπλάσια της εκάστοτε οριζόμενης. Ειδική πρόβλεψη υπάρχει για το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ανάλογα με το αν τηρούν τις εκ των άρθρων 23 και 24 του π.δ. 18/1989 σε σχέση με την αποστολή διοικητικού φακέλου και απόψεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 47

Με τις προτεινόμενες διατάξεις επιχειρείται η αύξηση της καθ' ύλην αρμοδιότητας των δικαστηρίων με μονομελή σύνθεση, τόσο σε επίπεδο πρωτοδικείων όσο και σε επίπεδο εφετείων προκειμένου να επιταχυνθεί η εκδίκαση των υποθέσεων, ιδίως δε των εκκρεμών ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων με αντικείμενο οικονομικού ενδιαφέροντος.

Άρθρο 48

Στο άρθρο 45 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προβλέπεται ομοίως, όπως και ανωτέρω στο άρθρο 17 του π.δ. 18/1989, ότι στα δικόγραφα που υπογράφονται από δικηγόρο πρέπει να αναγράφεται και η ηλεκτρονική του διεύθυνση και η υποχρέωση σύνταξης συνοπτικής έκθεσης. Η ρύθμιση αυτή αποσκοπεί στην επιτάχυνση της δίκης, όπως ακριβώς ανωτέρω αιτιολογείται και στο άρθρο 37 του νομοσχεδίου.

Άρθρο 49

Με τις προτεινόμενες διατάξεις επιχειρείται ο εκσυγχρονισμός της λειτουργίας της γραμματείας του δικαστηρίου και η προσαρμογή τους στα τρέχοντα ηλεκτρονικά δεδομένα με σκοπό την εξοικονόμηση ανθρώπινων και οικονομικών πόρων.

Άρθρο 50

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται ότι εάν έχει επιτευχθεί δικαστικός συμβιβασμός και εφόσον δεν έχει οριστεί δικάσιμος, η δίκη καταργείται με πράξη του

Προέδρου του Συμβουλίου ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο κατ' ανάλογη εφαρμογή της παραγράφου 7 του άρθρου 143 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Άρθρο 51

Με το άρθρο 45 του σχεδίου αναμορφώνεται ο θεσμός της διαδικασίας σε συμβούλιο που προβλέπεται στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας για τις διαφορές ουσίας.

Όπως είναι γνωστό μέχρι σήμερα τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια είχαν τη δυνατότητα με αποφάσεις που λαμβάνονταν σε συμβούλιο να απορρίπτουν προφανώς अपαράδεκτα ή απάσιμα ένδικα μέσα και βοηθήματα καθώς και να παραπέμπουν στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο όσα είχαν εισαχθεί αναρμοδίως ενώπιόν τους. Ο θεσμός αυτός κρίνεται επιτυχημένος διότι συντελεί στην γρηγορότερη επίλυση των διαφορών, χωρίς ο διάδικος να βλάπτεται δεδομένου ότι, πάντως, έχει τη δυνατότητα να ζητήσει η υπόθεσή του να συζητηθεί από τον δικαστικό σχηματισμό.

Η σημαντικότερη καινοτομία που εισάγεται με το παρόν σχέδιο αναφέρεται στη δυνατότητα που έχει πλέον το δικαστήριο όχι μόνο να απορρίπτει, αλλά και να κάνει δεκτά τα ένδικα μέσα ή βοηθήματα που είναι προδήλως άσιμα. Είναι προφανές ότι η επέκταση του θεσμού αυτού και στις περιπτώσεις των προδήλως άσιμων ενδίκων μέσων και βοηθημάτων θα συνεισφέρει ακόμα περισσότερο στην επιτάχυνση της διοικητικής δίκης.

Το γενικό πλαίσιο της ρύθμισης είναι το ακόλουθο: Αν ο εισηγητής δικαστής κρίνει ότι το ένδικο βοήθημα είναι προδήλως άσιμο καλεί τον υπογράφοντα, εάν αυτός δεν έχει νομιμοποιηθεί με κάποιον από τους τρόπους που προβλέπει η δικονομία, να νομιμοποιηθεί. Μάλιστα η πρόσκληση μπορεί να γίνει με οποιονδήποτε τρόπο και όχι ακολουθώντας την οδό των τυπικών κοινοποιήσεων, έτσι ώστε να εξοικονομηθεί χρόνος. Αν αυτό συμβεί τότε το ένδικο βοήθημα εισάγεται προς συζήτηση σε συμβούλιο και γίνεται δεκτό, υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι η απόφαση είναι ομόφωνη. Ο ηττηθείς διάδικος μπορεί να ζητήσει μέσα στην τασσόμενη προθεσμία τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο. Ωστόσο, αν το ένδικο βοήθημα γίνει δεκτό, αν δηλαδή επικυρωθεί η απόφαση που ελήφθη σε συμβούλιο, ο διάδικος που προκάλεσε τη δίκη καταδικάζεται στην καταβολή πενταπλάσιας δικαστικής δαπάνης από την εκάστοτε προβλεπόμενη. Στις ουσιαστικές διαφορές, σε περίπτωση που ζητηθεί η συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, προβλέπεται και η καταβολή ειδικού παραβόλου τριπλάσιου από το προβλεπόμενο, το οποίο σε περίπτωση που το ένδικο βοήθημα γίνει και πάλι δεκτό καταπίπτει υπέρ του αντιδίκου. Η διάταξη δε

αυτή περί αυξημένου παραβόλου, εφαρμόζεται και όταν τη συζήτηση επισπεύδει το δημόσιο ή ν.π.δ.δ., που ως γνωστόν, με βάση τις πάγιες διατάξεις, δεν έχουν υποχρέωση καταβολής παραβόλου. Με την πρόβλεψη αυξημένης δαπάνης ελπίζεται ότι οι διάδικοι (ιδιώτες ή δημόσιο) θα αποθαρρύνονται από το να ζητούν την συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο και η διαδικασία αυτή θα συντελέσει στην επιτάχυνση των δικών.

Άρθρο 52

Με τις προτεινόμενες διατάξεις τροποποιούνται τα άρθρα 189 και 191 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, με σκοπό να καταστεί ταχύτερη, προς όφελος της απονομής της δικαιοσύνης, η έκδοση της δικαστικής απόφασης, εφόσον ο δικαστής που έχει την ευθύνη της σύνταξής της, αναλαμβάνει την ηλεκτρονική επεξεργασία της σε όλες τις φάσεις της έκδοσής της, χωρίς πλέον να χρειάζεται η καθαρογραφή της εκ μέρους της γραμματείας και η μετά ταύτα θεώρησή της από τον ίδιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΔΙΚΑΙΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ ΛΟΓΩ ΥΠΕΡΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

Άρθρα 53- 62

Η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας των διαδικασιών ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, η οποία συνήθως προκαλείται από προβλήματα συστημικού χαρακτήρα αναγόμενα στην οργάνωση των εθνικών δικαιοδοτικών συστημάτων, αποτελεί την πιο συχνή παραβίαση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (:ΕΣΔΑ). Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (:ΕΔΔΑ) με πάγια νομολογία έχει αποφανθεί ότι το ανωτέρω πρόβλημα θίγει την αποτελεσματική απονομή δικαιοσύνης και απειλεί το δικαίωμα ουσιαστικής πρόσβασης σε αυτήν. Επισημαίνει επίσης, ότι ο μεγάλος όγκος προσφυγών με αντικείμενο την καθυστέρηση των εθνικών δικών βάλλει κατά της δικής του αποτελεσματικής λειτουργίας και ενδέχεται να υπονομεύσει το κύρος του. Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης καλούνται να αντιμετωπίσουν τις καθυστερήσεις ενώπιον των εθνικών τους δικαστηρίων με εθνικά μέσα, σύμφωνα με την αρχή της

επικουρικότητα, η οποία επιβάλλει η προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου να εξασφαλίζεται καταρχάς σε εθνικό επίπεδο και να ελέγχεται επικουρικά από το ΕΔΔΑ.

Το ΕΔΔΑ με αποφάσεις του έχει νομολογήσει ότι το άρθρο 13 της ΕΣΔΑ εγγυάται την ύπαρξη στο εσωτερικό δίκαιο προσφυγής η οποία εξασφαλίζει στον ενδιαφερόμενο την πραγματική άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση. Η προσφυγή αυτή πρέπει να είναι αποτελεσματική, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι η έκβασή της πρέπει να είναι πάντοτε ευνοϊκή για τον προσφεύγοντα, η «αρχή» δε από την οποία εξετάζεται η προσφυγή δεν απαιτείται να είναι δικαστήριο αλλά μπορεί να είναι διοικητικό όργανο υπό την προϋπόθεση ότι οι εγγυήσεις που το περιβάλλουν και οι εξουσίες που του έχουν ανατεθεί εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα της προσφυγής (βλ. αποφάσεις ΕΔΔΑ Kudla κατά Πολωνίας, Κόντη Αρβανίτη κατά Ελλάδος, Δακτυλίδη κατά Ελλάδος). Έχει επίσης κριθεί ότι αποτελεσματική είναι η προσφυγή κατά το άρθρο 13 της ΕΣΔΑ και στην περίπτωση που έχει αποζημιωτικό και μόνον χαρακτήρα για υπέρβαση του ευλόγου χρόνου, κατά παράβαση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, που σημειώθηκε στα εθνικά δικαστήρια κατά την εκδίκαση υποθέσεων (βλ. απόφαση ΕΔΔΑ Scordino κατά Ιταλίας). Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί σε βάρος της χώρας μας πάνω από 300 καταδικαστικές αποφάσεις που διαπιστώνουν παραβιάσεις των άρθρων 6 παρ.1 και 13 της ΕΣΔΑ (δικαίωμα για δίκαιη δίκη εντός ευλόγου χρόνου και δικαίωμα σε εθνική προσφυγή για προβολή και αποκατάσταση του εν λόγω παραπόνου, αντίστοιχα). Από τις υποθέσεις αυτές 200 περίπου υποθέσεις δηλαδή το μεγαλύτερο ποσοστό αφορούν τις δίκες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου Επικρατείας. Οι λοιπές αφορούν δίκες ενώπιον των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων. Η πολιτεία έχει καταβάλει ήδη σημαντικά ποσά που έχουν επιδικασθεί από το ΕΔΔΑ επί προσφυγών που ασκήθηκαν ενώπιόν του για δίκαιη ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης των προσφευγόντων από την καθυστέρηση της εκδίκασης των υποθέσεων τους. Παρατηρείται δε προοδευτική αύξηση των επιδικαζομένων αποζημιώσεων τα τελευταία έτη, λόγω του σημαντικού αριθμού των υποθέσεων που άγονται ενώπιον του ΕΔΔΑ για παραβίαση των άρθρων 6 παρ.1 και 13. Αρκεί να σημειωθεί προκειμένου να γίνει κατανοητό το μέγεθος του προβλήματος ότι τα δύο τρίτα των ελληνικών υποθέσεων για τις οποίες διαπιστώθηκαν από το ΕΔΔΑ παραβιάσεις της ΕΣΔΑ αφορούν την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας.

Παρά τις σημαντικές πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί τα τελευταία χρόνια και ιδίως με τον τελευταίο νόμο 3900/2010 για την επιτάχυνση των ρυθμών απονομής της δικαιοσύνης, εξακολουθεί να παραμένει σοβαρό πρόβλημα της πολιτείας για την απονομή της δικαιοσύνης. Ήδη, στις 21/12/2010 εκδόθηκε σε βάρος της χώρας μας η πρώτη απόφαση- πιλότος (προσφυγή 50973/08 Αθανασίου κ.λπ. κατά Ελλάδος) με την οποία διαπιστώνεται αφενός παραβίαση των άρθρων 6 παρ.1 και 13 της ΕΣΔΑ, ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας, αφετέρου η ύπαρξη συστημικού προβλήματος, λόγω του μεγάλου αριθμού των υποθέσεων ενώπιον του στις οποίες διαπιστώνεται παρόμοια παραβίαση ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας. Με την απόφαση αυτή καλεί το Ελληνικό Κράτος να υιοθετήσει, εντός έτους από της τελεσιδικίας της, ήτοι μέχρι 21/03/2012, αποτελεσματική προσφυγή ή συνδυασμό προσφυγών σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση του προβλήματος, σύμφωνα με τα κριτήρια της νομολογίας του ΕΔΔΑ. Η υποχρέωση συμμόρφωσης προς τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ απορρέει ιδίως από το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ, που παρακολουθείται δυνάμει της ίδιας διάταξης από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ενόψει των ανωτέρω, επιβάλλεται η Ελληνική Πολιτεία να θεσμοθετήσει τις απαραίτητες διαδικασίες για την εξέταση και αντιμετώπιση της υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης από εθνικά όργανα χωρίς την ανάγκη προσφυγής στο ΕΔΔΑ. Το Συμβούλιο της Ευρώπης με την Σύσταση CM/Rec (2010) προτρέπει τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα αναγκαία νομοθετικά μέτρα για την διεξαγωγή των εθνικών δικών εντός ευλόγου χρόνου, εξασφαλίζοντας για τις διαδικασίες που έχουν υπερβεί τα χρονικά αυτά περιθώρια την αποκατάσταση των ενδιαφερομένων με εθνικά μέσα. Αν και ο στόχος παραμένει η ταχεία απονομή της δικαιοσύνης, η αποκατάσταση αυτή μπορεί να είναι και χρηματική, σύμφωνα και με τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ σε περίπτωση διαπίστωσης υπέρβασης του ευλόγου χρόνου της διαδικασίας. Η εκδίκαση των υποθέσεων εντός ευλόγου χρόνου αποτελεί βεβαίως μέλημα ενός κράτους δικαίου, στοιχείο του οποίου είναι η ταχεία απονομή της δικαιοσύνης που ενδιαφέρει πρωτίστως τους έλληνες πολίτες και τους εν γένει εμπύκτοντες στην δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων. Η απονομή της δικαιοσύνης εντός ευλόγου χρόνου και η υιοθέτηση προσφυγής ή συνδυασμού προσφυγών για την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης των διαδίκων, πλην του Δημοσίου, των δημοσίων νομικών προσώπων όταν ασκούν δημόσια εξουσία και της

τοπικής αυτοδιοίκησης, σε περίπτωση υπέρβασης του ευλόγου χρόνου της διαδικασίας, με βάση τα κριτήρια της νομολογίας του ΕΔΔΑ, σε εθνικό επίπεδο λόγω της αρχής της επικουρικότητας που διέπει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση συμβάλλει σημαντικά στην πολιτική εικόνα της χώρας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, αλλά και με την κρατούσα αντίληψη της νομολογίας του ΕΔΔΑ (βλ. ιδίως Cochiarella κατά Ιταλίας, απόφαση της μείζονος Σύθεσης της 2006) οδηγεί σε ορθολογισμό των επιδικαζομένων απαζημιώσεων λόγω ηθικής βλάβης.

Με το άρθρο 53 του παρόντος σχεδίου νόμου καθιερώνεται αίτηση δίκαιης ικανοποίησης (εύλογης χρηματικής αποκατάστασης) των διαδίκων για υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διοικητικής δίκης, η οποία εξετάζεται στα πλαίσια της εθνικής έννομης τάξης και επομένως δεν απαιτείται προσφυγή ενώπιον του ΕΔΔΑ. Την αίτηση μπορούν να ασκήσουν, σύμφωνα με το άρθρο 53 του σχεδίου, όλοι οι διάδικοι που έλαβαν μέρος στη δίκη, εξαιρουμένων του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των δημοσίων νομικών προσώπων, τα οποία δεν είναι φορείς δικαιώματος άσκησης προσφυγής, κατά το άρθρο 34 της ΕΣΔΑ, λόγω του ότι πρόκειται για οργανισμούς που ασκούν δημόσια εξουσία. Με την αίτηση οι διάδικοι προβάλλουν ότι η διαδικασία καθυστέρησε αδικαιολόγητα και συγκεκριμένα ότι διήρκεσε πέραν του ευλόγου χρόνου που απαιτείται για τη διάγνωση των πραγματικών και νομικών ζητημάτων που ανέκυψαν στη δίκη.

Σύμφωνα με το άρθρο 54 του σχεδίου η αρμοδιότητα προς εξέταση της αίτησης για δίκαιη ικανοποίηση, όταν αφορά καθυστέρηση εκδίκασης υπόθεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ανατίθεται σε Τριμελές Συμβούλιο, το οποίο συγκροτείται, για λόγους αντικειμενικής αμεροληψίας, από έναν αρεοπαγίτη, ως πρόεδρο, έναν σύμβουλο επικρατείας και έναν σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Έτσι, η πλειοψηφία των μελών του οργάνου προέρχεται από άλλα δικαστήρια από αυτό στο οποίο αποδίδεται η καθυστέρηση, ενώ με τη συμμετοχή ενός συμβούλου επικρατείας διασφαλίζεται ότι στο εν λόγω όργανο θα ακουστούν και οι απόψεις ενός δικαστή που προέρχεται από το ανώτατο δικαστήριο για το οποίο τίθεται ζήτημα αδικαιολόγητης καθυστέρησης. Τα μέλη του Τριμελούς Συμβουλίου, με τους αναπληρωτές τους, υποδεικνύονται, ενόψει της αρχής της δικαστικής ανεξαρτησίας, από τον πρόεδρο του οικείου ανωτάτου δικαστηρίου μετά από ερώτημα του Υπουργού Δικαιοσύνης. Τα μέλη του Τριμελούς Συμβουλίου ορίζονται για θητεία δύο ετών η οποία μπορεί να ανανεωθεί για μια φορά. Ο πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου μπορεί να ορίζει για την επικουρία των μελών αυτής

εισηγητές του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ιδίως όταν οι υποθέσεις εμφανίζουν ιδιαίζουσα πλοκή που απαιτεί ενδελεχή μελέτη των δεδομένων. Το Τριμελές Συμβούλιο συνεδριάζει στο Συμβούλιο της Επικρατείας με σκοπό την εξοικονόμηση χρόνου και δαπανών εφόσον οι φάκελοι των υποθέσεων για τις οποίες προβάλλεται καθυστέρηση ευρίσκονται στο κατάστημα του εν λόγω δικαστηρίου και ως εκ τούτου δεν απαιτείται η μεταφορά τους σε άλλο τόπο. Παρέχεται εξουσιοδότηση προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την έκδοση απόφασης προκειμένου να ρυθμιστούν, αν απαιτηθεί, ειδικότερα θέματα της διαδικασίας, της λειτουργίας καθώς και της γραμματειακής υποστήριξης του Τριμελούς Συμβουλίου. Επίσης προβλέπεται εξουσιοδότηση για την έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης για τον καθορισμό της αποζημίωσης των μελών, των επικούρων μελών και του γραμματέα του Τριμελούς Συμβουλίου.

Στο άρθρο 55 παρ. 1 του σχεδίου προβλέπεται ότι η αρμοδιότητα προς εξέταση αίτησης για δίκαιη ικανοποίηση, όταν αφορά καθυστέρηση εκδίκασης υποθέσεων ενώπιον των διοικητικών εφετείων, ανατίθεται σε Τριμελές Συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο αποτελείται από τον πρόεδρο του Τμήματος ή τον αναπληρωτή του, στην ύλη του οποίου υπάγεται η υπόθεση για την οποία ζητείται η δίκαιη ικανοποίηση, ένα σύμβουλο και ένα πάρεδρο ο οποίος μετέχει με αποφασιστική ψήφο. Η ρύθμιση αυτή με την οποία ανατίθεται η εξέταση της αίτησης σε άλλο δικαστήριο από αυτό στο οποίο αποδίδεται η καθυστέρηση, δηλαδή εν προκειμένω στο Συμβούλιο της Επικρατείας εφόσον η καθυστέρηση προβάλλεται σε σχέση με τα διοικητικά εφετεία, εναρμονίζεται με τα ανωτέρω ενόψει της αρχής της αντικειμενικής αμεροληψίας. Για την καλύτερη και ταχύτερη αντιμετώπιση των σχετικών υποθέσεων, αρμόδιο καθίσταται το Τμήμα εκείνο του Συμβουλίου της Επικρατείας που χειρίζεται τη σχετική ύλη. Συνεπώς προς την αρχή της αντικειμενικής αμεροληψίας είναι και η παρ. 2 του ίδιου άρθρου που προβλέπει ότι η αρμοδιότητα της αίτησης για δίκαιη ικανοποίηση, όταν πρόκειται για καθυστέρηση εκδίκασης υποθέσεων ενώπιον των διοικητικών πρωτοδικείων, ανατίθεται σε Τριμελές Συμβούλιο του οικείου διοικητικού εφετείου που αποτελείται από έναν πρόεδρο εφετών και δύο εφέτες.

Κατά το άρθρο 56 παρ. 1 του σχεδίου η αίτηση ασκείται εντός προθεσμίας 6 μηνών από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου, για την οποία ο αιτών παραπονείται ότι υπήρξε υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της

δίκης. Τούτο σημαίνει ότι δεν μπορεί να υποβληθεί αίτηση μετά τη δημοσίευση μη οριστικής απόφασης, αλλά το σύνολο των σχετικών αιτιάσεων για την καθυστέρηση μπορεί να προβληθεί μόνον μετά τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η εξοικονόμηση υποθέσεων προκειμένου να μην υπερφορτωθεί το σύστημα με μεγάλο αριθμό αιτήσεων εφόσον μάλιστα ο αιτών έχει τη δυνατότητα να προβάλλει, μετά τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης, παράπονα για καθυστερήσεις και σε σχέση με τις μη οριστικές αποφάσεις που προηγήθηκαν. Είναι αυτονόητο ότι ο αιτών δίκαιη ικανοποίηση μπορεί να είναι οποιοσδήποτε διάδικος, τόσο ηττηθείς όσο και νικήσας, η αίτηση δε μπορεί να υποβληθεί για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας ξεχωριστά εφόσον ο αιτών θεωρεί ότι καθυστερήσεις παρεισέφησαν σε όλα τα στάδια εξέλιξης της δίκης. Στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου για το οποίο προβάλλεται ότι καθυστέρησε αδικαιολόγητα κατά την εκδίκαση της υπόθεσης, αναγράφονται δε ορισμένα στοιχεία, τα οποία απαριθμούνται, με σκοπό, μεταξύ των άλλων, τη διευκόλυνση της επικοινωνίας του οργάνου που είναι αρμόδιο για την εξέταση της αίτησης με τον αιτούντα, προκειμένου να διασφαλισθεί η ταχεία περαίωση της υπόθεσης. Στην παρ. 3 ορίζεται ως κανόνας ότι η αίτηση υπογράφεται από δικηγόρο, με τη ρύθμιση δε αυτή επιδιώκεται η αίτηση να συντάσσεται κατά τρόπο νομικά άρτιο έτσι ώστε να καθίσταται εύληπτη από το αρμόδιο όργανο η περιγραφή της υπόθεσης και οι λόγοι που οδήγησαν στην καθυστέρηση κατά την εκδίκασή της, με τον τρόπο δε αυτό επιταχύνεται η έκδοση απόφασης εφόσον περιορίζεται ο κίνδυνος εμφιλοχώρησης ασαφειών ή σφαλμάτων. Η αίτηση μπορεί να υπογράφεται μόνον από ιδιώτη υπό την προϋπόθεση ότι παρίσταται δικηγόρος κατά τη συζήτηση της υπόθεσης.

Στα άρθρα 57 και 58 του σχεδίου καθορίζεται η διαδικασία μετά την κατάθεση της αίτησης και αντίστοιχα τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη από το αρμόδιο συμβούλιο για την επιδίκαση της δίκαιης ικανοποίησης. Ειδικότερα, στην παρ. 1 του άρθρου 57 ορίζεται ότι ο πρόεδρο ορίζει με πράξη του, μετά την κατάθεση της αίτησης, ένα από τα μέλη του Συμβουλίου ως εισηγητή καθώς και την ημέρα και ώρα συζήτησης της υπόθεσης, η οποία δεν μπορεί να απέχει από την κατάθεσή της πέραν των τριών μηνών. Η πράξη γνωστοποιείται στον αιτούντα ή στον πληρεξούσιο δικηγόρο του και στον Υπουργό Οικονομικών με φροντίδα του γραμματέα σαράντα πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της συζήτησης με κάθε πρόσφορο μέσο, προκειμένου να διασφαλισθεί η ταχύτητα στις κοινοποιήσεις, που

αποδεικνύεται από σχετική σημείωση σε ειδικό βιβλίο με χρονολογία και υπογραφή του γραμματέα. Στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζονται τα στοιχεία που πρέπει να μνημονεύει ο αιτών στην αίτησή του από τα οποία να προκύπτει με σαφήνεια και καθαρότητα η πορεία της υπόθεσης, ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο ισχυρίζεται ότι υπήρξε καθυστέρηση, ενώ πρέπει να προσκομίζει και τα απαιτούμενα στοιχεία προς απόδειξη των ισχυρισμών του εφόσον τα στοιχεία αυτά δεν περιέχονται στο φάκελο της δικογραφίας. Κατά την παρ. 3 του ως άνω άρθρου το Δημόσιο απαντά επί των προβαλλομένων λόγων προσκομίζοντας όλα τα απαραίτητα στοιχεία σχετικά με τη δικονομική συμπεριφορά του αιτούντος κατά την εξέλιξη της δίκης, την πολυπλοκότητα της υπόθεσης και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κρίνει σκόπιμο για τη διάγνωση της υπόθεσης. Στην παρ. 4 προβλέπεται ότι η συζήτηση επί της αιτήσεως λαμβάνει χώρα σε δημόσια συνεδρίαση σύμφωνα και με τις προϋποθέσεις που έχει θέσει η νομολογία του ΕΔΔΑ κατά την ερμηνεία του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ. Για την αποτροπή κατάθεσης αβάσιμων αιτήσεων προβλέπεται η καταβολή παραβόλου, του οποίου το ύψος καθορίζεται σε εύλογο, για τα εθνικά δεδομένα, ποσό. Το ποσό αυτό μπορεί να πολλαπλασιάζεται σε περίπτωση προφανώς καταχρηστικής ασκήσεως της αιτήσεως και άσκοπης επιβαρύνσεως του Τριμελούς Συμβουλίου. Στην παρ. 6 προβλέπεται εξάμηνη προθεσμία για την έκδοση της απόφασης, που αρχίζει από τη συζήτησή της με σκοπό την ταχύτερη δυνατή περαίωση της υπόθεσης. Περαιτέρω, στο άρθρο 58 του σχεδίου ορίζονται τα κριτήρια επιδίκασης της δίκαιης ικανοποίησης, τα οποία όπως επίσης και το ύψος των επιδικαζομένων κατ'αυτό τον τρόπο ποσών, απηχούν εν πολλοίς τη νομολογία του ΕΔΔΑ επί εξετάσεως αιτημάτων των προσφευγόντων, ενώπιον αυτού, περί εύλογης αποζημίωσης, μετά την κρίση περί παραβιάσεως της ΕΣΔΑ., ενώ λαμβάνεται υπόψη και αν ο αιτών υπέβαλε αίτηση επιτάχυνσης της δίκης ενόσω υπήρχε εκκρεμοδικία. Το Τριμελές Συμβούλιο κρίνει με βάση τα ανωτέρω κριτήρια, αν υπήρξε υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της δίκης και σε καταφατική περίπτωση χορηγεί δίκαιη ικανοποίηση, αποκλειστικώς για την προκληθείσα ηθική βλάβη εκ της προσβολής του δικαιώματος του πολίτη για ταχεία δίκη. Συνεπώς, αποκατάσταση τυχόν υλικής ζημίας δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο της αίτησης για δίκαιη ικανοποίηση. Σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου το αρμόδιο Συμβούλιο αφού κρίνει ότι συντρέχει υπέρβαση εύλογης διάρκειας της δίκης, αποφαινεται για το αν πρέπει να καταβληθεί χρηματικό ποσό λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ των άλλων, την τυχόν ικανοποίηση του αιτούντος από

άλλα μέτρα της κείμενης νομοθεσίας, σ' αυτά δε περιλαμβάνεται και η επιδίκαση υπέρ αυτού αυξημένης δικαστικής δαπάνης στη δίκη που υπήρξε καθυστέρηση.

Στο άρθρο 59 του σχεδίου ρυθμίζονται ζητήματα εκτέλεσης της απόφασης του Τριμελούς Συμβουλίου και ορίζεται προθεσμία έξι μηνών από την κοινοποίηση αυτής στον Υπουργό Οικονομικών για την καταβολή του ποσού της δίκαιης ικανοποίησης. Προβλέπεται επίσης, η αναγκαστική εκτέλεση εις βάρος του Δημοσίου προς είσπραξη του ανωτέρω ποσού, σε περίπτωση που δεν λάβει χώρα καταβολή αυτού εντός της προαναφερθείσης προθεσμίας (παρ. 1). Για την κάλυψη της σχετικής δαπάνης για τη δίκαιη ικανοποίηση των διαδίκων, εγγράφεται κατ' έτος ειδική πίστωση στον κρατικό προϋπολογισμό (παρ. 2).

Στο άρθρο 60 παρ. 1 του σχεδίου έχουν ενταχθεί ειδικές ρυθμίσεις για την απορρόφηση των ήδη εκκρεμουσών υποθέσεων ενώπιον του ΕΔΑΔ ο αριθμός των οποίων υπολογίζεται περί τις 800, σε εθνικό επίπεδο. Αυτές οι υποθέσεις, εφόσον επανέλθουν, θα εξετασθούν από ειδικές τριμελείς επιτροπές οι οποίες συγκροτούνται από ένα μέλος του Ν.Σ.Κ. ως πρόεδρο, έναν καθηγητή α.ε.ι. οποιασδήποτε βαθμίδας σε γνωστικό αντικείμενο σχετικό με τη νομική επιστήμη ή ένα μέλος της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων ή έναν ειδικό επιστήμονα του Συνηγόρου του Πολίτη και από έναν δικηγόρο Αθηνών ή Πειραιώς που υποδεικνύεται από τον οικείο δικηγορικό σύλλογο. Οι εν λόγω ειδικές επιτροπές κρίθηκε επιβεβλημένο να συσταθούν για την εξέταση αυτής της κατηγορίας των υποθέσεων αφενός για να μην επιβαρυνθούν έτι περαιτέρω οι δικαστικοί λειτουργοί της διοικητικής δικαιοσύνης και με αυτές τις υποθέσεις, εφόσον αναλαμβάνουν με βάση τις πάγιες διατάξεις την εξέταση των σχετικών αιτήσεων για το μέλλον, και αφετέρου για να διασφαλισθεί η ταχεία εξέτασή τους με κατανομή τους σε περισσότερες επιτροπές. Η συγκρότηση αυτών των επιτροπών παρέχει σοβαρές εγγυήσεις για τη σοβαρή και αντικειμενική εκτίμηση των υποθέσεων. Στην παρ. 3 του άρθρου αυτού προβλέπεται ότι οι υποθέσεις εξετάζονται με βάση τα δικόγραφα και τα στοιχεία που είχαν κατατεθεί στο ΕΔΑΔ, χωρίς να απαιτείται η υποβολή της αίτησης του άρθρου 4, δεδομένου ότι πρόκειται για υποθέσεις στις οποίες έχει ήδη κινηθεί η διαδικασία για την καταβολή δίκαιης ικανοποίησης με προσφυγή στο ΕΔΑΔ. Ως προς τη διαδικασία εφαρμόζονται οι διατάξεις των ανωτέρω άρθρων που αφορούν τα τριμελή συμβούλια.

Στο πλαίσιο της ανωτέρω πιλοτικής απόφασης του ΕΔΑΔ Αθανασίου κατά Ελλάδος, καθιερώνεται τόσο στο π.δ. 18/1989, όσο και στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας η αίτηση επιτάχυνσης της δίκης. Συγκεκριμένα, στα άρθρα 61 και 62 του σχεδίου,

προβλέπεται ότι οποιοσδήποτε από τους διαδίκους μπορεί να ζητήσει την επιτάχυνση εκδίκασης της υπόθεσης για ορισμένους λόγους που απαριθμούνται περιοριστικά. Έτσι, μπορεί να ζητηθεί η επιτάχυνση της δίκης σε περίπτωση κατά την οποία η υπόθεση δεν έχει συζητηθεί για διάστημα μεγαλύτερο των τριάντα μηνών από την κατάθεση του εισαγωγικού δικογράφου, με τη ρύθμιση δε αυτή επιδιώκεται η εναρμόνιση, σε γενικές γραμμές, με τα κριθέντα από το ΕΔΑΔ ως προς την εύλογη διάρκεια της δίκης. Ο λόγος αυτός μπορεί να προβληθεί μόνον για τα ένδικα μέσα και βοηθήματα που κατατίθενται μετά την 16^η Σεπτεμβρίου 2012, διότι η ήδη υφιστάμενη κατάσταση από πλευράς εκκρεμών υποθέσεων δεν επιτρέπει την άμεση εφαρμογή της περίπτωσης επιτάχυνσης η οποία θα είχε ως συνέπεια την υπερβολική δυσχέραση εκδίκασης των υποθέσεων που ήδη εκκρεμούν από μακρού χρόνου στα δικαστήρια. Στην κατεύθυνση αυτή προβλέπεται μια μεταβατική περίοδος πέντε ετών, αρχομένης από 16.9.2012, εντός της οποίας το 1/3 των νέων υποθέσεων συζητούνται στην προθεσμία των τριάντα μηνών από την κατάθεση των δικογράφων, διότι πρέπει να δοθεί η δυνατότητα εκδίκασης και των εκκρεμών παλαιών υποθέσεων οι οποίες, σε διαφορετική περίπτωση, δεν θα μπορούσαν να συζητηθούν διότι θα προτάσσονταν οι νέες υποθέσεις.

Ο διάδικος μπορεί να ζητήσει την επιτάχυνση της δίκης προβάλλοντας είτε ότι τα ζητήματα που έχουν τεθεί με το ένδικο βοήθημα ή μέσο, εμφανίζουν γενικότερο ενδιαφέρον, έχοντας συνέπειες σε ευρύτερο κύκλο προσώπων ή έχουν επιλυθεί με αποφάσεις του ίδιου ή ανώτερου δικαστηρίου είτε ότι στο δικαστήριο εκκρεμούν υποθέσεις με τα ίδια ζητήματα. Με την προβολή των λόγων αυτών διευκολύνεται και το δικαστήριο καθώς επισημαίνεται στον δικαστή που έχει την ευθύνη προσδιορισμού των υποθέσεων ότι τίθενται σοβαρά ζητήματα ή ότι υπάρχουν και υποθέσεις με τα ίδια ζητήματα, οπότε διασφαλίζεται το ενιαίο της κρίσης για περισσότερες υποθέσεις και επιταχύνεται η εκδίκαση ομοίων υποθέσεων.

Προβλέπεται η δυνατότητα να προβληθούν λόγοι επιτάχυνσης της δίκης αφορώντες το πρόσωπο του διαδίκου οι οποίοι πρέπει να έχουν όλως εξαιρετικό χαρακτήρα. Αίτηση επιτάχυνσης μπορεί να υποβάλει και ο Υπουργός που εποπτεύει το νομικό πρόσωπο που είναι διάδικο κατ' επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος προκειμένου να διασφαλισθεί η ταχεία εκδίκαση της υπόθεσης.

Η αίτηση πρέπει να είναι τεκμηριωμένη με αναφορά συγκεκριμένων στοιχείων διότι σε διαφορετική περίπτωση απορρίπτεται ως αόριστη. Ο αρμόδιος δικαστής αποδέχεται ή απορρίπτει την αίτηση εκτιμώντας μια σειρά κριτηρίων που

απαριθμούνται στο νόμο, της της ανάγκες και τον φόρτο του δικαστηρίου καθώς και προηγούμενες καθυστερήσεις στην εκδίκαση της υπόθεσης σε προηγούμενους βαθμούς ή στάδια της διαδικασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ **ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Ν. 3886/2010**

Άρθρο 63

Όπως έχει κριθεί (μεταξύ πολλών ΕΑΣΤΕ 128/2009), η προθεσμία που τάσσεται στη Διοίκηση να αποφανθεί επί της προδικαστικής προσφυγής διαγωνιζομένου αποτελεί επιτακτική, αλλά όχι αποκλειστική προθεσμία. Μετά την εκπνοή της τασσόμενης προθεσμίας, το αρμόδιο όργανο δεν χάνει τη χρονική του αρμοδιότητα, αλλά δύναται να δεχθεί την προσφυγή εντός όμως του απολύτως αναγκαίου, εν όψει των κάθε φορά συντρεχουσών περιστάσεων, χρόνου. Αυτός ο χρόνος επεκτείνεται, με την προτεινόμενη διάταξη, έως την προτεραιία της συζήτησης των ασφαλιστικών μέτρων, δεδομένου ότι στο πλαίσιο της καλύτερης νομοθέτησης, κρίνεται σκόπιμο και επιβεβλημένο να μην αποκλειστεί η δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να ανακαλέσει την πλημμελή πράξη της, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αποδοχής προδικαστικής προσφυγής, αποδεχόμενη τις αιτιάσεις του προσφεύγοντος.

Περαιτέρω, εν όψει του αυτοδίκαιου ανασταλτικού αποτελέσματος της προδικαστικής προσφυγής και της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, με την δεύτερη παράγραφο της προτεινόμενης διάταξης συντέμνεται η προθεσμία γνωστοποίησης της αίτησης στην αναθέτουσα. Επίσης, τάσσεται προθεσμία στην τελευταία να αποστείλει διοικητικό φάκελο και απόψεις, δεδομένου ότι είναι σε θέση, ήδη από το χρόνο άσκησης της προδικαστικής, να γνωρίζει ότι ο υποψήφιος ανάδοχος εκκινεί την διαδικασία του ν. 3886/2010. Η προτεινόμενη διάταξη σκοπεί στην αντιμετώπιση των φαινομένων καθυστέρησης αποστολής του διοικητικού φακέλου, η οποία είναι παντελώς αδικαιολόγητη και δε συνάδει με την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Τέλος, εισάγεται δυνατότητα του δικαστηρίου να συνάγει τεκμήριο ομολογίας της αναθέτουσας αρχής για την πραγματική βάση των ισχυρισμών του αιτούντος.

Άρθρο 64

Με την προτεινόμενη ρύθμιση εισάγεται ειδική αρμοδιότητα σε σχηματισμό του Συμβουλίου της Επικρατείας για τις διαφορές που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του ν. 3894/2010 «Επιτάχυνση και διαφάνεια υλοποίησης Στρατηγικών Επενδύσεων» (Α' 204). Στον Σχηματισμό προεδρεύει ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ο νόμιμος αναπληρωτής του. Ο σχηματισμός αυτός αποτελείται από δύο (2) αντιπρόεδρους, δέκα (10) σύμβουλους και δύο (2) παρέδρους, οι οποίοι προέρχονται από όλα τα τμήματα και ορίζονται από την Ολομέλεια εν συμβουλίω στην αρχή του δικαστικού έτους για θητεία δύο ετών, που μπορεί να ανανεώνεται. Καθήκοντα εισηγητή μπορεί να ανατίθενται και σε πάρεδρο. Με την δεύτερη παράγραφο ρυθμίζεται ότι οι αιτήσεις αναστολής εκδικάζονται από τριμελή σύνθεση αποτελούμενη από μέλη του κατά την προηγούμενη παράγραφο ειδικού σχηματισμού, στην οποία προεδρεύει ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ο νόμιμος αναπληρωτής του.

Άρθρο 65

Με το άρθρο 65 προβλέπεται το κανονιστικό πλαίσιο με το οποίο ορίζεται η διαδικασία και ο τρόπος αποδοχής των αποφάσεων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 126^Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας από τη διάδικο Αρχή, εφόσον η νομική της υπηρεσία διεξάγεται από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.

Άρθρο 66

Με διατάξεις πολύ μεγάλου αριθμού ειδικών διοικητικών νόμων, με τις οποίες προβλέπεται η επιβολή διοικητικών κυρώσεων, θεσπίζονται και δικονομικές διατάξεις που αφορούν τον δικαστικό έλεγχο των σχετικών πράξεων. Με τις διατάξεις αυτές, πολλές από τις οποίες είναι μεταγενέστερες του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999), εισάγονται σημαντικές αποκλίσεις, και μάλιστα κατά τρόπο κάθε φορά διαφορετικό, από τις διατάξεις του Κώδικα ως προς βασικά δικονομικά θέματα, όπως ο χαρακτήρας του ένδικου μέσου (προσφυγή ή αίτηση ακύρωσης), η προθεσμία άσκησης, το αρμόδιο δικαστήριο και η παροχή προσωρινής προστασίας (π.χ. άρθρο 4 του ν. 3190/2003, Α' 249, άρθρο 14 παρ. 10 του π. δ/τος 55/1998, Α' 58, άρθρο 6 του ν. 2326/1995, Α' 153) ή καταλείπεται ασάφεια ως προς το αρμόδιο δικαστήριο (π.χ. άρθρο 17 παρ. 5 της Κ.Υ.Α. Η.Π. 11642/1943/2002, Β' 831). Οι διαφοροποιήσεις αυτές δεν έχουν δικαιολογητικό λόγο και δημιουργούν αμφισβητήσεις ως προς το εφαρμοστέο δικονομικό καθεστώς με προφανείς δυσμενείς

συνέπειες τόσο για την αποτελεσματική δικαστική προστασία των θιγόμενων πολιτών όσο και για τη λειτουργία των διοικητικών δικαστηρίων.

Με την προτεινόμενη ρύθμιση καταργούνται όλες οι αδικαιολόγητες αυτές ειδικές διατάξεις και προβλέπεται ότι η δικαστική προστασία κατά των πράξεων επιβολής διοικητικών κυρώσεων χωρεί κατά τους γενικούς κανόνες που έχουν εισαχθεί με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας τόσο ως προς το ασκούμενο ένδικο βοήθημα, όσο και ως προς την τηρούμενη δικαστική διαδικασία. Διευκρινίζεται ότι η ρύθμιση αυτή έχει εφαρμογή μόνο σε πράξεις, οι οποίες προβλέπονται από τη νομοθεσία ως κύρωση για παράβαση υποχρεώσεων που επιβάλλονται από τις οικείες διατάξεις και δεν αφορά άλλου χαρακτήρα δυσμενή διοικητικά μέτρα, όπως λ. χ. η ανάκληση διοικητικής αδείας λόγω μη συνδρομής των προϋποθέσεων έκδοσής της ή λόγω της θέσπισης νεότερου νομοθετικού καθεστώτος, που δεν επιτρέπει τη συνέχιση της δραστηριότητας, για την οποία χορηγήθηκε η άδεια.

Στη ρύθμιση δεν έχουν υπαχθεί πράξεις που έχουν αμιγώς πειθαρχικό χαρακτήρα, όπως οι ποινές σε υπαλλήλους, ή αφορούν ειδικές κατηγορίες προσώπων, όπως οι αιρετοί εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης. Επίσης, διατηρούνται ως ακυρωτικές, κατά τα οριζόμενα και στις ισχύουσες διατάξεις, οι διαφορές που απορρέουν από πράξεις επιβολής προστίμου για κατασκευή αυθαίρετων κτισμάτων ή τοποθέτηση παράνομων επιγραφών, δεδομένου ότι τα πρόστιμα αυτά συνδέονται αρρήκτως, σε κάθε περίπτωση με το μέτρο της κατεδάφισης. Τέλος, προβλέπεται ότι οι πράξεις επιβολής κυρώσεων από τις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές και την Τράπεζα της Ελλάδος υπόκεινται επίσης σε προσφυγή ουσίας, λόγω όμως του ιδιαίτερου χαρακτήρα των υποθέσεων αυτών, που συνδέεται με το αντικείμενό τους και με το όργανο, το οποίο επιβάλλει την ποινή, η αρμοδιότητα εκδίκασης των σχετικών προσφυγών ανατίθεται στο Συμβούλιο της Επικρατείας, παρέχεται, όμως, δυνατότητα παραπομπής τους, ανάλογα με τη σπουδαιότητα που εμφανίζει κάθε συγκεκριμένη υπόθεση, στο αρμόδιο κατά τόπο διοικητικό εφετείο με πράξη τριμελούς επιτροπής, η οποία εκδίδεται σε συμβούλιο. Η ανάθεση της αρμοδιότητας εκδίκασης των ουσιαστικών αυτών διαφορών σε δικαστήρια κατά κανόνα ακυρωτικά, στα οποία δεν έχουν καταρχήν εφαρμογή οι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, καθιστά αναγκαία τη θέσπιση ορισμένων δικονομικών ρυθμίσεων, οι οποίες περιέχονται στην προτεινόμενη διάταξη.

Άρθρο 67

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 15 του ν. 3068 / 2002 (ΦΕΚ Α'274), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 49 του ν. 3900/2010, υπήχθησαν στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου οι ακυρωτικές διαφορές, οι οποίες γεννώνται από την προσβολή ατομικών διοικητικών πράξεων που εκδίδονται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών εν γένει, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3.

Με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ορίστηκε ότι για την εκδίκαση των διαφορών αυτών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 2 έως και 4 του ν. 702/1977. Έτσι, με αναλογική εφαρμογή της παρ.1 του άρθρου 3 του ν. 702/1977, κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση των παραπάνω διαφορών είναι το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η διοικητική αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη. Με την προτεινόμενη αντικατάσταση της παραγράφου 2 του άρθρου 15 του ν.3068/2002, ειδικά για τις διαφορές που αφορούν απόρριψη αιτήματος χορήγησης ή ανανέωσης ή ανάκλησης τίτλου διαμονής και εργασίας καθώς και αποφάσεις επιστροφής που ενσωματώνονται σε αποφάσεις απόρριψης του αιτήματος χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής ,καθώς και ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής , καθιερώνεται αποκλειστική αρμοδιότητα του διοικητικού πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η αρμόδια υπηρεσία της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην οποία τηρείται ο διοικητικός φάκελος του αλλοδαπού. Με τον τρόπο αυτό υπηρετείται η αρχή της εγγύτητας καθόσον διευκολύνεται η Διοίκηση και συγχρόνως καθίσταται ευχερέστερη η πρόσβαση του αλλοδαπού στο αρμόδιο δικαστήριο, δεδομένου ότι η έδρα της διοικητικής αρχής που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, ήτοι η έδρα του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ενδέχεται να ευρίσκεται σε περιφέρεια Διοικητικού Πρωτοδικείου διαφορετικού από εκείνου στο οποίο εδρεύει η αρμόδια υπηρεσία της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην οποία τηρείται ο διοικητικός φάκελος του αλλοδαπού, δηλαδή το αντίστοιχο ανά Νομό Τμήμα Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, το οποίο είτε θα συντάξει το σχέδιο της πράξης ανάκλησης της άδειας διαμονής του αλλοδαπού, είτε θα επεξεργαστεί την αίτηση του αλλοδαπού για χορήγηση ή ανανέωση άδειας διαμονής, μετά τη διαβίβασή της σε αυτό από τον Δήμο του τόπου διαμονής του αλλοδαπού, όπου κατατέθηκε η αίτηση. Έτσι, με την καθιέρωση της παραπάνω αποκλειστικής αρμοδιότητας, οι αιτήσεις ακυρώσεως και οι αιτήσεις αναστολής εκτέλεσης κατά

αποφάσεων των οικείων Γενικών Γραμματέων Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, με τις οποίες αυτοί αρνούνται να χορηγήσουν άδειες διαμονής σε αλλοδαπούς ή να ανανεώσουν άδειες διαμονής αλλοδαπών ή ανακαλούν τέτοιες άδειες και διατάσσουν την επιστροφή του αλλοδαπού, δεν θα ασκούνται μόνον σε επτά (7) Διοικητικά Πρωτοδικεία, στην εδαφική περιφέρεια των οποίων εδρεύουν οι παραπάνω Γενικοί Γραμματείς των επτά (7) Αποκεντρωμένων Διοικήσεων του Κράτους, αλλά θα παρέχεται η ευχέρεια διασποράς των υποθέσεων αυτών στο σύνολο των τριάντα (30) Διοικητικών Πρωτοδικείων της Χώρας, ώστε να εκδίδονται ταχύτερα οι σχετικές δικαστικές αποφάσεις.

Άρθρο 68

Με το άρθρο 62 του σχεδίου, προτείνεται η σύσταση Σώματος Μελών Επιτροπών Επιλύσεως Διοικητικών Αμφισβητήσεων, τα μέλη του οποίου στελεχώνουν τις κατά τα κατωτέρω Επιτροπές Επιλύσεως Διοικητικών Αμφισβητήσεων. Οι εν λόγω επιτροπές ιδρύονται στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με σκοπό την εξέταση διοικητικών προσφυγών ενδικοφανούς χαρακτήρα κατά των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών, καθώς και την εξέταση αιτημάτων προς αποζημίωση σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Οι ως άνω Επιτροπές λειτουργούν κατά κλιμάκια, που διαφοροποιούνται σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς. Αναλόγως του πληθυσμού μιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και του όγκου των υποθέσεων, μπορεί να προβλέπεται η λειτουργία περισσότερων κλιμακίων ανά αντικείμενο, τα οποία μπορεί, επίσης, να λειτουργούν στις έδρες των νομών και σε μεγάλες πόλεις. Κριτήριο για τη λειτουργία των κλιμακίων εκτός της έδρας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι η γεωγραφική διαμόρφωση της περιοχής και το ειδικότερο αντικείμενο των ενδικοφανών προσφυγών. Σκοπός της προτεινόμενης ρύθμισης είναι ο έλεγχος των προσβαλλομένων διοικητικών πράξεων από τις ως άνω Επιτροπές, πριν την άσκηση οποιουδήποτε ενδίκου βοηθήματος ενώπιον των δικαστηρίων, ώστε να λειτουργήσουν ως φίλτρο πριν την άσκηση του δικαστικού ελέγχου. Οι αποφάσεις των Επιτροπών υπόκεινται στα κατά τον νόμο ένδικα βοηθήματα. Οι προβαλλόμενοι στο ένδικο βοήθημα λόγοι δεν επιτρέπεται, επί ποινή απαραδέκτου, να είναι διαφορετικοί από τις αιτιάσεις της ενδικοφανούς προσφυγής, εκτός αν αναφέρονται σε αυτοτελείς πλημμέλειες της απόφασης της Επιτροπής.

ΜΕΡΟΣ Δ΄
ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ
ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Άρθρο 69

Με τις διατάξεις αυτές επιμηκύνεται η προθεσμία για την άσκηση έφεσης κατά των πράξεων που εκδίδονται από τα αρμόδια όργανα επί διαχείρισης υλικού ή χρηματικού του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Ι.Δ. που χρηματοδοτούνται από εθνικά ή κοινοτικά κονδύλια, από τριάντα (30) ημέρες, που είχε οριστεί με την παράγραφο 8 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010, σε εξήντα (60) ημέρες για τους διαμένοντες στην ημεδαπή ιδιώτες, το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας και σε ενενήντα (90) ημέρες για τους διαμένοντες στην αλλοδαπή, κατά τις ειδικότερες διακρίσεις του νόμου ως προς το εναρκτήριο της προθεσμίας γεγονός για κάθε περίπτωση. Η ίδια προθεσμία θεσπίζεται και για την άσκηση έφεσης αφενός μεν κατά των πράξεων κανονισμού σύνταξης που εκδίδονται σύμφωνα με τον α.ν. 599/1968, αφετέρου δε κατά των αποφάσεων της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Σύνταξεων που εκδίδονται επί ενστάσεων κατά των ανωτέρω πράξεων και τέλος κατά των αποφάσεων της ανωτέρω Επιτροπής, που εκδίδονται επί εντάσεων κατ' άρθρο 5 του ν. 3163/1955, όπως ισχύει. Επίσης, ορίζεται σε εξήντα (60) ημέρες και σε ενενήντα (90) για τους διαμένοντες στην αλλοδαπή η προθεσμία για την άσκηση της αίτησης αναίρεσης για όλες τις υποθέσεις, κατά τις ειδικότερες και πάλι διακρίσεις ως προς την έναρξη της προθεσμίας.

Με τις τροποποιήσεις αυτές, που εντάσσονται όλες συστηματικά στο σώμα των οργανωτικών του Ελεγκτικού Συνεδρίου νομοθετημάτων, επιδιώκεται η επιτάχυνση της πρόσβασης στο Δικαστήριο σε υποθέσεις ελέγχου των λογαριασμών και εν γένει καταλογισμών για την ταχεία εκκαθάρισή τους, με επιμήκυνση όμως της εξαιρετικά σύντομης τριακονθήμερης προθεσμίας που έχει προβλεφθεί από το άρθρο 67 παρ. 8 του ν. 3842/2010. Υιοθετείται η προθεσμία των εξήντα ημερών και των ενενήντα ημερών για τους διαμένοντες στην αλλοδαπή, που συνιστούν το γενικό μέτρο δικονομικής προθεσμίας σε όλες τις διοικητικές διαφορές (άρθρα 46 και 41 παρ. 3 του π.δ/τος 18/1989 και άρθρο 66 του Κ.Διοικ.Δικ). Η ίδια προθεσμία προβλέπεται

πλέον και για την άσκηση αίτησης αναίρεσης σε όλες τις υποθέσεις, έτσι ώστε να μην καθυστερεί η κρίση της Ολομέλειας επί νομικών ζητημάτων, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα εξ αιτίας της δικονομικής ευχέρειας που παρέχεται στους διαδίκους να ασκούν αίτηση αναίρεσης εντός έτους από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης απόφασης. Τέλος, όλες οι δικονομικές ρυθμίσεις του άρθρου 67 παρ. 8 του ν. 3842/2010 καταργούνται από το χρόνο έναρξης ισχύος τους, με συνέπεια να μην ασκούν καμία δικονομική επιρροή στις υποθέσεις που άγονται ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και καταλαμβάνονταν αρχικά από το πεδίο εφαρμογής τους.

Άρθρο 70

Εισάγεται ο θεσμός της πρότυπης δίκης στη δικονομική διαδικασία ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Περαιτέρω, με τις προτεινόμενες διατάξεις της παραγράφου 4 επιχειρείται η αποσυμφόρηση του Δικαστηρίου από εφέσεις, με τις οποίες τίθενται, κυρίως επί συνταξιοδοτικών υποθέσεων, νομικά ζητήματα τα οποία έχουν κριθεί παγίως από την Ολομέλεια αυτού με σωρεία αποφάσεων και επιτυγχάνεται η εξοικονόμηση σημαντικών οικονομικών πόρων και ανθρωποωρών εργασίας που απαιτούνται για την εκδίκαση των υποθέσεων αυτών (βλ. και άρθρο πρώτο του ν. 3344/2005 (Α΄ 133) με το οποίο κυρώθηκε το πρωτόκολλο 14 στη Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών)

Άρθρο 71

Με την προτεινόμενη ρύθμιση προστίθεται άρθρο στο π.δ. 1225/1981, αναφορικά με την γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Άρθρο 72

Με τις ως άνω προτεινόμενες διατάξεις επιχειρείται η αποσυμφόρηση του Δικαστηρίου από προδήλως αβάσιμες αιτήσεις για αναίρεση, με τις οποίες τίθενται, κυρίως επί συνταξιοδοτικών υποθέσεων, νομικά ζητήματα τα οποία έχουν κριθεί παγίως από την Ολομέλεια αυτού με σωρεία αποφάσεων. Επιπλέον επιτυγχάνεται η εξοικονόμηση σημαντικών οικονομικών πόρων και ανθρωποωρών εργασίας που απαιτούνται για την εκδίκαση των υποθέσεων αυτών, δεδομένου μάλιστα ότι οι αναιρεσίβλητοι έχουν ήδη ικανοποιηθεί, αφού με την προσφυγή τους στο Συμβούλιο

Συμμόρφωσης του Ελεγκτικού Συνεδρίου έχουν ήδη εκτελεσθεί από τη Διοίκηση οι προσβαλλόμενες με αίτηση αναίρεσης τελεσίδικες αποφάσεις του Δικαστηρίου τούτου.

Άρθρο 73

Εισάγεται ο θεσμός της πρότυπης δίκης και σε περίπτωση εξέτασης ενστάσεων ενώπιον του αρμόδιου Κλιμακίου. Επίσης καθιερώνεται η δυνατότητα ενιαίας απόφασης, δηλαδή με μία πράξη επί περισσότερων ενστάσεων, εφόσον διαπιστώνεται ότι πρόκειται περί των ίδιων ζητημάτων ή περί προσώπων που συνδέονται με τον δεσμό της απλής ή της αναγκαστικής ομοδικίας

Άρθρο 74

Καθιερώνεται η δυνατότητα ενιαίας απόφασης, δηλαδή με μία απόφαση επί περισσότερων ένδικων βοηθημάτων ή ένδικων μέσων ή αιτήσεων καταλογισμού που ασκούνται ενώπιον των Τμημάτων και της Ολομέλειας, εφόσον διαπιστώνεται ότι πρόκειται περί των ίδιων ζητημάτων ή περί προσώπων που συνδέονται με τον δεσμό της απλής ή της αναγκαστικής ομοδικίας.

Επεκτείνεται το μέτρο της υποχρεωτικής υπογραφή των δικογράφων από δικηγόρο και στα δικόγραφα των εφέσεων, προκειμένου να αποφευχθεί η προδήλως αβάσιμη ή απαράδεκτη άσκησή τους.

Η μεγάλη έλλειψη δικαστικών επιμελητών προκαλεί προβλήματα στην επίδοση των κλήσεων και αποφάσεων και στη διεκπεραίωση της όλης εργασίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το πρόβλημα γίνεται εντονότερο καθώς οι δικαστικοί επιμελητές πολλές φορές αναγκάζονται να μεταβαίνουν δύο και τρεις φορές στα δικηγορικά γραφεία για επιδόσεις κλήσεων ή αποφάσεων χωρίς αποτέλεσμα, δοθέντος ότι οι δικηγόροι απουσιάζουν τις πρωινές ώρες και τα γραφεία τους παραμένουν κλειστά. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα σε αρκετές δικαστικές υποθέσεις να κηρύσσεται απαράδεκτη η συζήτηση λόγω μη παραστάσεως των πληρεξουσίων δικηγόρων κατά τη συζήτηση. Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται για την καλύτερη λειτουργία των υπηρεσιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ειδικότερα της Γραμματείας η δυνατότητα θυροκόλλησης των επιδοτέων εγγράφων στον τόπο της επαγγελματικής εγκατάστασης του προσώπου, στο οποίο αφορά η επίδοση σε περίπτωση απουσίας αυτού ή των συνεταίρων, συνεργατών του κ.λπ..

Άρθρο 75

Με τις προτεινόμενες διατάξεις επιχειρείται ο εκσυγχρονισμός των γραμματειών του Δικαστηρίου και η προσαρμογή τους στα τρέχοντα ηλεκτρονικά δεδομένα με σκοπό την εξοικονόμηση ανθρώπινων και οικονομικών πόρων.

Άρθρο 76

Επίσης καθιερώνεται ειδικό ένδικο βοήθημα και διαδικασία για τη συμμόρφωση με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Άρθρο 77

Με τη διάταξη αυτή εισάγεται η δυνατότητα να δημιουργηθεί ελάσσων και μείζων σχηματισμός της Ολομέλειας, για την καλύτερη λειτουργία των εργασιών της. Η δημιουργία των δύο αυτών σχηματισμών της Ολομέλειας μπορεί να εισαχθεί με απόφαση της διοικητικής Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι δυνατή η πρόβλεψη συμμετοχής στην ελάσσονα και τη μείζονα Ολομέλεια και Παρέδρων του Ελεγκτικού Συνεδρίου με δικαίωμα συμβουλευτικής γνώμης.

Τεκμήριο αρμοδιότητας εισάγεται υπέρ της ελάσσονος Ολομέλειας, η οποία συγκροτείται από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το ένα τρίτο των μελών αυτού και τον Γραμματέα. Ο αριθμός της ελάσσονος και της μείζονος Ολομέλειας πρέπει να είναι πάντα περιττός.

Άρθρο 78

Με τις ως άνω προτεινόμενες διατάξεις προβλέπεται και ρητά πλέον η κοινοποίηση των πράξεων του Κλιμακίου, το μεν, στον αρμόδιο φορέα, το δε, στους συμμετέχοντες υποψηφίους αναδόχους, με τηλεομοιοτυπία, πρακτική η οποία έχει ακολουθηθεί επί σειρά ετών και επιβάλλεται από την ταχύτητα με την οποία πρέπει να ολοκληρώνεται ο προβλεπόμενος από τις ίδιες διατάξεις δικαστικός έλεγχος των συμβάσεων. Προς αποτροπή, δε, τυχόν αβελτηρίας των οικείων υπαλλήλων του αρμόδιου φορέα να κοινοποιήσουν την σχετική πράξη στους συμμετέχοντες στην ελεγχθείσα διαγωνιστική διαδικασία έγκαιρα με συνέπεια αυτοί να απωλέσουν το

δικαίωμα άσκησης αίτησης ανακλήσεως εμπρόθεσμα προβλέπεται η επιβολή ποινικών και πειθαρχικών κυρώσεων σε βάρος τους.

Με την προτεινόμενη διάταξη, το μεν, θεσπίζεται ρητά η δυνατότητα υποβολής αίτησης για ανάκληση των πράξεων ή πρακτικών που εκδίδονται επί διαφωνιών ή αμφιβολιών των Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά την διαδικασία του προληπτικού ελέγχου των δαπανών, η άσκηση της οποίας έχει καθιερωθεί κατά την πάγια νομολογία των αρμοδίων Τμημάτων, το δε ανατίθεται η εξέταση των αιτήσεων αυτών ανακλήσεων αποκλειστικά στο αρμόδιο Τμήμα, ενώ αρμόδιο για την εξέταση των εκθέσεων διαφωνιών ή αμφιβολιών καθίσταται πλέον το Κλιμάκιο. Με την προτεινόμενη ρύθμιση επιχειρείται εξορθολογισμός του της διαδικασίας διενέργειας του προληπτικού ελέγχου, ώστε αποτρέπεται η μέχρι τώρα δυνατότητα οι ίδιοι δικαστές να αποφαινούνται σε πρώτη και δεύτερη βαθμίδα και περαιτέρω εξοικονομούνται ανθρώπινοι πόροι. Επιπλέον, καθιερώνεται διαδικασία ενημέρωσης του ενδιαφερόμενου τρίτου, καθόσον ενδέχεται η άσκηση του προβλεπόμενου ελέγχου να έχει δυσμενείς συνέπειες στην οικονομική του κατάσταση και συγχρόνως παρέχεται σ' αυτόν η ευχέρεια για τυχόν παρέμβασή του και υποστήριξη των απόψεών του.

Άρθρο 79

Αναδιατυπώνεται η διάταξη με την οποία προσδιορίζονται οι φορείς που υπάγονται στον κατασταλακτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ώστε να είναι σύμφωνη με τα αναφερόμενα και στον αναδιαμορφωμένο με το ν. 3871/2010 Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού.

Άρθρο 80

Μέχρι το έτος 1981, η επεξεργασία των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων και των απολογισμών των ν.π.δ.δ. των οτα και των ειδικών λογαριασμών διενεργείτο από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων (Διευθύνσεις) της Κεντρικής Υπηρεσίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ο έλεγχος αυτών, δηλαδή η κήρυξή τους ως «ορθώς εχόντων» και ο καταλογισμός των υπολόγων, όπου συντρέχει περίπτωση, διενεργείτο από το αρμόδιο Κλιμάκιο. Με το ν. 1160/1981 ανατέθηκε στους Επιτρόπους των Περιφερειακών Υπηρεσιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των οποίων η τοπική αρμοδιότητα εκτεινόταν στην εδαφική έκταση του οικείου Νομού, η επεξεργασία και ο έλεγχος των απολογισμών των κοινοτήτων, των ν.π.δ.δ., των ειδικών λογαριασμών του Νομού

αυτού. Ακολούθως, με την δημιουργία των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων (ν. 2218/1994) και των καποδιστριακών δήμων και την θέσπιση του επιτόπιου δειγματοληπτικού κατασταλτικού ελέγχου των τελευταίων (ν. 2539/1997) η επεξεργασία των απολογισμών των ανωτέρω οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού ανατέθηκε στους Επιτρόπους των Περιφερειακών Υπηρεσιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στη τοπική αρμοδιότητα των οποίων υπάγονταν, ενώ ο έλεγχος αυτών παρέμεινε στην αρμοδιότητα του οικείου Κλιμακίου.

Με τις προτεινόμενες διατάξεις, οι αρμοδιότητες του Κλιμακίου σχετικά με την εκδίκαση των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων και των απολογισμών όλων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού και των λοιπών ειδικών λογαριασμών μεταβιβάζονται στους Επιτρόπους των αρμόδιων Υπηρεσιών Επιτρόπου της Κεντρικής Υπηρεσίας και των Περιφερειακών Υπηρεσιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίοι και διενεργούν την επεξεργασία αυτών. Κατ' αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται ο εξορθολογισμός της διαδικασίας, αφού η κήρυξη των λογαριασμών ή απολογισμών ως ορθώς εχόντων ή ο καταλογισμός των τυχόν διαπιστωθέντων ελλειμμάτων διενεργείται από τους υπαλλήλους που τους έχουν επεξεργασθεί, ενώ καταλείπεται στο Κλιμάκιο και στους λοιπούς δικαστικούς σχηματισμούς η σε τελευταίο βαθμό κρίση, και, περαιτέρω, εξασφαλίζεται ομοιογένεια στην άσκηση του ελέγχου.

Άρθρα 81, 82, 83

Με τις προτεινόμενες διατάξεις των άρθρων 12, 13 και 14 επιχειρείται εναρμόνιση του κατασταλτικού ελέγχου που διενεργεί το Ελεγκτικό Συνέδριο με τα κρατούντα στον ευρωπαϊκό χώρο αλλά και διεθνώς και επιβάλλεται πλέον η τήρηση κατά την άσκηση του ως άνω ελέγχου των ελεγκτικών προτύπων του Διεθνούς Οργανισμού Ανωτάτων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων.

Άρθρο 84

Με τις προτεινόμενες διατάξεις επιχειρείται ο εξορθολογισμός των διαδικασιών απονομής της δικαιοσύνης ώστε, με την καταβολή του παραβόλου, να αποτρέπεται η άσκηση προδήλως αβασίμων ενδίκων βοηθημάτων.

Άρθρο 85

Ρυθμίζεται η σύνθεση του Τριμελούς Συμβουλίου Συμμόρφωσης του Ν. 3068/2002 με τις αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ώστε να καθίσταται περισσότερο ευέλικτο και αποτελεσματικό.

ΜΕΡΟΣ Ε΄
«ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Ν. 1756/1988 (Α΄ 35),
ΚΩΔΙΚΑΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ»

Άρθρο 86

Με την παρ. 1 τροποποιείται η περίπτωση δ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ν. 1756/1988 (Α΄ 35), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 64 του ν. 3994/2011 (Α΄ 165) και ορίζεται ότι το μονομελές εφετείο (πολιτικό ή ποινικό) συγκροτείται από πρόεδρο εφετών ή εφέτη και το τριμελές εφετείο (πολιτικό ή ποινικό) από πρόεδρο εφετών και δύο εφέτες.

Με την παρ. 2, αυξάνεται από 10% σε 20% το ποσοστό, μέχρι το οποίο οι διευθύνοντες τα δικαστήρια μπορούν να προσδιορίζουν κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους, σε επείγουσες περιπτώσεις, υποθέσεις καθ' υπέρβαση του αριθμού που έχει καθοριστεί από την οικεία ολομέλεια ή τον κανονισμό του δικαστηρίου. Επιτυγχάνεται, έτσι, ταχύτερη εκδίκαση των επειγουσών υποθέσεων.

Άρθρο 87

Με την παρ. 1 τροποποιείται η παράγραφος 4 του άρθρου 17 ν. 1756/1988 και διευρύνεται ο κύκλος των προσώπων που δικαιούνται να ζητήσουν τη σύνταξη, συμπλήρωση, τροποποίηση ή αντικατάσταση του κανονισμού του δικαστηρίου, για την πιο εύρυθμη λειτουργία των δικαστηρίων.

Με την τροποποίηση της παρ. 7 του άρθρου 17 του ν. 1756/1988, ορίζεται ότι οι κανονισμοί (όπως και οι τροποποιήσεις τους) υποβάλλονται αμέσως στις οικείες ολομέλειες των ανώτατων δικαστηρίων προς έγκριση. Αυτές, έχουν δικαίωμα συμπλήρωσης, τροποποίησης ή ακύρωσης των κανονισμών, ως προς όλα τα σημεία και ειδικότερα ως προς τον αριθμό των δικασίμων και των υποθέσεων που

προσδιορίζονται σε κάθε δικάσιμο. Το τελευταίο ορίζεται, για να μπορεί η ολομέλεια του ανώτατου δικαστηρίου να ελέγξει κατά πόσο ο οριζόμενος με τον κανονισμό αριθμός δικασίμων και των υποθέσεων που προσδιορίζεται σε κάθε δικάσιμο είναι αυτός που αρμόζει για το δικαστήριο για το οποίο πρόκειται. Οι κανονισμοί ισχύουν μόνο μετά την τελική έγκρισή τους από τις ολομέλειες των ανώτατων δικαστηρίων και αφού διαβιβαστούν στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ακόμη, δίδεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το δικαίωμα (που άλλωστε το έχει και με βάση την ισχύουσα διάταξη) μέσα σε ένα μήνα από την ημέρα που ο κανονισμός περιέλθει υπηρεσιακώς σε αυτόν, να τον αναπέμψει μία μόνο φορά με τις υποδείξεις του για συμπλήρωση, τροποποίηση ή ακύρωση στην οικεία ολομέλεια του ανώτατου δικαστηρίου.

Άρθρο 88

Το άρθρο αυτό έχει το ίδιο περιεχόμενο με το ήδη ισχύον και έγινε μόνο μια πιο νομοτεχνική διατύπωση, και ενσωματώθηκαν σε αυτό, ως παράγραφος 8, οι τροποποιήσεις που είχαν γίνει με το άρ. 11 του ν. 3090/2002 και αφορούν την κλήρωση των συνθέσεων επί υποθέσεων που έχουν παραπεμφθεί αρμοδίως για να εκδικαστούν στο τριμελές εφετείο κακουρηγημάτων και λόγω της σοβαρότητας και του αντικειμένου τους πρόκειται να διαρκέσουν επί μακρό χρόνο, οπότε η ολομέλεια του δικαστηρίου των εφετών, δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν από την κλήρωση της σύνθεσης, ορίζει από μεν τους προέδρους εφετών αριθμό δεκαπλάσιο, από δε τους εφέτες αριθμό δεκαπενταπλάσιο του απαιτούμενου για τη συγκρότηση του δικαστηρίου, μεταξύ των οποίων θα κληρωθούν ο πρόεδρος του δικαστηρίου από τους προέδρους εφετών και τα σύνεδρα μέλη του δικαστηρίου από τους εφέτες, οι οποίοι με τους αναπληρωτές τους, έναν πρόεδρο εφετών και δύο εφέτες, που κληρώνονται από τον ίδιο αριθμό δικαστών και συμπαραδρεύουν (άρθρο 9 παρ. 3 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας) θα συγκροτήσουν το δικαστήριο του τριμελούς εφετείου κακουρηγημάτων.

Σε όσα δικαστήρια οι συνθέσεις καταρτίζονται με κλήρωση, δεν επιτρέπεται αντικατάσταση δικαστή που έχει κληρωθεί ως μέλος της σύνθεσης δικαστηρίου, καθώς και του εισαγγελέα, παρά μόνον από τον αναπληρωματικό δικαστή ή εισαγγελέα που ομοίως έχει κληρωθεί, για λόγους ασθενείας ή ανυπέβλητης υπηρεσιακής ή προσωπικής ανάγκης του κληρωθέντος μέλους της σύνθεσης του

δικαστηρίου. Ο λόγος της αναπλήρωσης μάλιστα πρέπει να αναγράφεται στα πρακτικά του δικαστηρίου. Επειδή όμως πολλές φορές συμβαίνει στην πράξη να υπάρχει ασθένεια ή υπηρεσιακή ή προσωπική ανάγκη και στον αναπληρωματικό δικαστή ή εισαγγελέα, εισάγεται ρύθμιση, που ενσωματώνεται ως τελευταίο εδάφιο στην περ. α' της παρ. 7, ότι σε εξαιρετικές περιπτώσεις αν εμφανιστεί ασθένεια ή ανυπέρβλητη υπηρεσιακή ή προσωπική ανάγκη στους αναπληρωματικούς, ο δικαστής ή ο εισαγγελέας που διευθύνει το δικαστήριο ή την εισαγγελία μπορεί με αιτιολογημένη πράξη του να αντικαταστήσει τον κληρωθέντα αναπληρωματικό δικαστή ή εισαγγελέα αντιστοίχως με άλλον μη κληρωθέντα. Η πράξη αυτή αναγράφεται στα πρακτικά του δικαστηρίου.

Άρθρο 89

Με την παρ. 1 απαλείφεται από την παρ. 2 του ισχύοντος άρθρου 26 ν. 1756/1988 η φράση «προκειμένου να βοηθηθεί ο ανακριτής», γιατί κρίνεται ότι ο διορισμός επίκουρου ανακριτή δεν γίνεται για να βοηθηθεί ο τακτικός ανακριτής, αλλά για να διευκολυνθεί και επισπευσθεί η διενέργεια της ανάκρισης. Με την παρ. 2 τα όρια ηλικίας των δικαστικών λειτουργών που μπορούν να είναι υποψήφιοι στη Σχολή Δικαστικών Λειτουργών εναρμονίζονται προς τα καθοριζόμενα από το άρθρο 8 παρ. 3 ν. 3910/11. Με την παρ. δε 3 γίνεται ορθολογικότερη η ρύθμιση που αφορά τα εγκλήματα για τα οποία καταδικάστηκε εκείνος που θέλει να διοριστεί ως δικαστικός λειτουργός.

Άρθρο 90

Με την παρ. 1 επαναφέρονται τα κωλύματα εντοπιότητας των δικαστικών λειτουργών που υπηρετούν σε δικαστήρια των πόλεων Βόλου, Ρόδου, Χανίων και Ιωαννίνων, γιατί κρίνεται ότι συντρέχουν και για τους δικαστές που υπηρετούν στις πόλεις αυτές οι προϋποθέσεις που επιβάλλουν την ύπαρξη των συγκεκριμένων κωλυμάτων. Με την παρ. 2 αναπροσαρμόζονται και στοιχούνται προς τις διατάξεις που ισχύουν για τους πολιτικούς διοικητικούς υπαλλήλους του κράτους οι διατάξεις που αναφέρονται στην άδεια πριν και μετά τον τοκετό, καθώς και της άδειας για ανατροφή παιδιού.

Άρθρο 91

Σύμφωνα με την ισχύουσα διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 43 του ν. 1756/1988, δεν οφείλεται μισθός για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο δικαστικός λειτουργός από δική του υπαιτιότητα δεν παρέχει υπηρεσία. Η διάταξη αυτή που για χρόνια έμενε ανενεργής είναι καιρός να ενεργοποιηθεί, και πράγματι η Πολιτεία να μην οφείλει μισθό στο δικαστικό λειτουργό που αδικαιολόγητα δεν εκτελεί τα υπηρεσιακά-δικαστικά του καθήκοντα. Για το λόγο αυτό, προστίθεται εδάφιο στην άνω παράγραφο που ορίζει ότι ως μη παροχή υπηρεσίας νοείται και η, κατά την κρίση των οργάνων που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο, συζήτηση μη ικανού αριθμού υποθέσεων, η αδικαιολόγητη καθυστέρηση παραδόσεως σχεδίων αποφάσεων και δικογραφιών που του ανατίθενται προς επεξεργασία, καθώς και η μη συμμετοχή στις συνεδριάσεις των οργάνων του δικαστηρίου ή η μη εκτέλεση υπηρεσίας που του ανατέθηκε αρμοδίως.

Στις περιπτώσεις αυτές, ο μισθός περικόπτεται με πράξη του δικαστικού λειτουργού που διευθύνει το δικαστήριο ή την εισαγγελία ή τη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ή με πράξη του προϊσταμένου του αμέσως ανώτερου δικαστηρίου ή εισαγγελίας. Για την περικοπή του μισθού του εκκαθαριστή- δικαστικού λειτουργού, αρμόδιος είναι ο προϊστάμενος του αμέσως ανώτερου δικαστηρίου ή εισαγγελίας. Η πράξη της περικοπής τίθεται στον ατομικό φάκελο του δικαστικού λειτουργού και συνιστά δυσμενές στοιχείο για την προαγωγή του. Κατά της πράξης αυτής επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του οικείου Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών από την επίδοσή της στον ενδιαφερόμενο δικαστικό λειτουργό, χωρίς να αναστέλλεται για οποιοδήποτε λόγο η εκτέλεσή της. Το συμβούλιο αποφαινεται αμετάκλητα και σε περίπτωση εξαφάνισης της πράξης περικοπής αυτή δεν λαμβάνεται υπόψη για την προαγωγή. Η άνω παράγραφος, αποδίδει ισχύον δίκαιο, με μόνη τη διαφοροποίηση ότι η περικοπή του μισθού περικοπή του μισθού μπορεί να γίνει και με πράξη του προϊσταμένου του αμέσως ανώτερου δικαστηρίου ή εισαγγελίας, ως και ότι η πράξη της περικοπής τίθεται στον ατομικό φάκελο του δικαστικού λειτουργού και συνιστά δυσμενές στοιχείο για την προαγωγή του.

Με την τροποποίηση της παρ. 11 του άρθρου 44 του ν. 1756/1988, ορίζεται ότι δικαστικός λειτουργός δεν έχει δικαίωμα να κάνει χρήση δικαστικών διακοπών ή κανονικής άδειας, εφόσον κατά την κρίση του οικείου προϊσταμένου υπάρχει κίνδυνος ουσιώδους καθυστέρησης στην έκδοση απόφασης ή βουλεύματος σε

επείγουσα υπόθεση σε άλλη επείγουσα δικαστική ενέργεια. Το εδάφιο αυτό αποδίδει ισχύον δίκαιο. Προστίθεται ακόμη ότι αν ο δικαστικός λειτουργός καθυστερεί να παραδώσει σημαντικό αριθμό σχεδίων αποφάσεων υποθέσεων που έχουν συζητηθεί ή καθυστερεί να επεξεργασθεί τις δικογραφίες που του έχουν ανατεθεί κατά τους όρους που καθορίζει ο νόμος, ο κανονισμός ή η ολομέλεια του δικαστηρίου ή της εισαγγελίας, μπορεί να υποχρεωθεί, με πράξη του προϊσταμένου του οικείου δικαστηρίου ή με πράξη του προϊσταμένου του αμέσως ανώτερου δικαστηρίου ή εισαγγελίας, να προσκομίσει τον οριζόμενο από αυτούς αριθμό σχεδίων ή δικογραφιών μέσα στην περίοδο των δικαστικών διακοπών και σε προθεσμία που θα τάξει το άνω όργανο. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, μπορεί με πράξη των παραπάνω οργάνων να στερηθεί ολοσχερώς του δικαιώματος να κάνει χρήση των δικαστικών διακοπών μέχρι να παραδώσει τον ορισθέντα αριθμό σχεδίων αποφάσεων ή δικογραφιών. Με τις διατάξεις αυτές επιχειρείται αφενός η τόνωση του αισθήματος ευθύνης που πρέπει να διέπει τον δικαστικό λειτουργό, καθώς και η παροχή εξουσίας στα αρμόδια όργανα να περικόψουν τις δικαστικές διακοπές στον δικαστικό λειτουργό, ο οποίος δεν επιτέλεσε όπως έπρεπε τα δικαστικά του καθήκοντα με συνέπεια να καθυστερεί να παραδώσει σημαντικό αριθμό σχεδίων αποφάσεων υποθέσεων που έχουν συζητηθεί ή καθυστερεί να επεξεργασθεί τις δικογραφίες που του έχουν ανατεθεί.

Άρθρο 92

Με το άρθρο αυτό εισάγεται ρύθμιση με την οποία αυστηροποιείται ο έλεγχος της χορηγηθείσας αναρρωτικής άδειας ή της απουσίας λόγω ασθενείας των δικαστών, όταν αυτές εκτείνονται σε δύο διαδοχικές πολιτικές δικασίμους, γεγονός που επιβαρύνει υπέρμετρα την απασχόληση των υπηρετούντων στο ίδιο δικαστήριο συναδέλφων τους δικαστών.

Άρθρο 93

Περιλαμβάνονται οι ρυθμίσεις της εκπαιδευτικής αδείας των δικαστικών λειτουργών στην αλλοδαπή. Κατά βάση οι ρυθμίσεις παραμένουν οι ίδιες, με τις εξής διαφοροποιήσεις: i) ότι απαιτείται πολύ καλή γνώση της γλώσσας της χώρας στην οποία πρόκειται να μεταβεί για εκπαίδευση ο δικαστικός λειτουργός, η οποία να αποδεικνύεται από αναγνωρισμένο δίπλωμα γλωσσομάθειας, ii) να έχει γίνει ήδη δεκτός ο δικαστικός λειτουργός σε αναγνωρισμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα

σπουδών σε πανεπιστήμιο της αλλοδαπής iii) η άδεια χορηγείται για ένα έτος και μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμη έτος αν υπάρχει σπουδαίος λόγος (αυτό είναι ισχύον κείμενο) εφόσον όμως ο δικαστικός λειτουργός καταθέσει βεβαίωση του πανεπιστημίου ότι έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει μέχρι εκείνη τη στιγμή και ότι μπορεί να ολοκληρώσει το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών, iv) καταργείται η χορήγηση εκπαιδευτικής άδειας στην ημεδαπή, για το λόγο ότι δεν είναι υπηρεσιακώς σκόπιμο, ενόψει των πολύ μεγάλων υπηρεσιακών αναγκών των δικαστηρίων, να απομακρύνονται δικαστικοί λειτουργοί από την υπηρεσία τους. Όσοι επιθυμούν να παρακολουθήσουν μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην ημεδαπή, μπορούν να πράξουν παράλληλα με την πλήρη άσκηση των κύριων καθηκόντων τους. Το ίδιο ισχύει και για τους δικαστικούς λειτουργούς μέλη του διδακτικού και επιστημονικού προσωπικού των πανεπιστημίων, οι οποίοι επίσης δεν απαλλάσσονται των δικαστικών καθηκόντων τους και ασκούν αυτά πλήρως παράλληλα με το διδακτικό έργο τους.

Άρθρο 94

Με το άρθρο αυτό γίνονται παρεμβάσεις ως προς τον τρόπο διενέργειας των προαγωγών των δικαστικών λειτουργών. Η προαγωγή στους ανώτατους βαθμούς της δικαιοσύνης γίνεται κατ' απόλυτη εκλογή και προϋποθέτει την ύπαρξη εξαιρετικών προσόντων στο πρόσωπο των δικαστικών λειτουργών που έχουν τα τυπικά προσόντα. Στόχος της ρύθμισης αυτής είναι η στελέχωση των ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας με τα επίλεκτα στελέχη του οικείου δικαιοδοτικού κλάδου.

Οι υπόλοιποι δικαστικοί λειτουργοί κρίνονται κατ' εκλογή και προάγονται αυτοί που συγκεντρώνουν τα απαιτούμενα ουσιαστικά προσόντα σε ικανό (όχι σε εξαιρετικό) βαθμό, που τους επιτρέπει όμως να ανταποκριθούν πλήρως στα καθήκοντα του ανώτερου βαθμού. Σε όλες τις περιπτώσεις προαγωγής της κατηγορίας αυτής, οι νέες ρυθμίσεις προβλέπουν ότι η προαγωγή ποσοστού 20% γίνεται με τα κριτήρια της προηγούμενης παραγράφου, δηλαδή με την ύπαρξη εξαιρετικών προσόντων στο πρόσωπο των δικαστικών αυτών λειτουργών που έχουν τα τυπικά προσόντα.

Συγκεκριμενοποιούνται επίσης σε επαρκή βαθμό τα στοιχεία που λαμβάνουν υπόψη τα οικεία δικαστικά όργανα για την εκτίμηση των ουσιαστικών προσόντων των κρινόμενων. Για τη διασφάλιση της αντικειμενικής και ακριβοδίκαιης αξιολόγησης των κρινόμενων δικαστικών λειτουργών επιβάλλεται να αιτιολογούνται, πλήρως, σε

κάθε περίπτωση θετικής ή αρνητικής κρίσης οι αποφάσεις του οικείου Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου και της ολομέλειας.

Τέλος, ορίζεται ότι δεν προάγεται στον επόμενο βαθμό, δικαστής ο οποίος καθυστερεί αδικαιολόγητα τη δημοσίευση και θεώρηση των αποφάσεων που εκδίδει, καθώς και εισαγγελικός λειτουργός ο οποίος καθυστερεί αδικαιολόγητα την επεξεργασία των δικογραφιών που του ανατίθενται, εκτός αν το οικείο συμβούλιο αιτιολογήσει ειδικά τους λόγους της κατά παρέκκλιση προαγωγής. Αδικαιολόγητη είναι η καθυστέρηση όταν: α) η απόφαση δεν δημοσιεύεται μέσα σε διάστημα έξι μηνών από τη συζήτηση, β) προκειμένου για υποθέσεις ασφαλιστικών, όταν η απόφαση δεν εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα, γ) προκειμένου για θεώρηση όταν αυτή γίνεται πέρα από ένα μήνα., δ) προκειμένου περί εισαγγελικών λειτουργών όταν η επεξεργασία και μη επιστροφή της δικογραφίας καθυστερεί πέρα από τέσσερες μήνες. Επίσης, μη προακτέος κρίνεται ο δικαστικός λειτουργός ο οποίος έχει τιμωρηθεί πειθαρχικά σε οποιαδήποτε ποινή για καθυστέρηση στην εν γένει εκτέλεση των καθηκόντων του, τουλάχιστον δύο φορές την τελευταία επταετία. Με τις ρυθμίσεις αυτές επιδιώκεται να καταστεί σαφές ότι η Πολιτεία δεν ανέχεται την προαγωγή δικαστικού λειτουργού, ο οποίος είναι υπαίτιος αδικαιολόγητης καθυστέρησης των υποθέσεων και δικογραφιών που του ανατίθενται. Το οικείο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο είναι υποχρεωμένο σε περίπτωση προαγωγής δικαστικού λειτουργού αυτής της κατηγορίας να αιτιολογήσει ειδικά τους λόγους της κατά παρέκκλιση προαγωγής.

Άρθρο 95

Με το άρθρο αυτό τροποποιείται το περί μεταθέσεων των δικαστικών λειτουργών άρθρο του Κώδικα. Για να μην δημιουργείται αναστάτωση στους δικαστικούς σχηματισμούς από πολλές μεταθέσεις μέσα στο δικαστικό έτος, ορίζεται ότι το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο όσον αφορά προαγωγές και μεταθέσεις δικαστικών λειτουργών συνεδριάζει μια φορά το χρόνο, κατά το από 20 Ιουνίου έως 10 Ιουλίου χρονικό διάστημα. Οι προαγόμενοι και μετατιθέμενοι δικαστικοί λειτουργοί είναι υποχρεωμένοι να εμφανισθούν στις θέσεις του έως την 15^η Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους. Έτσι, με τον τρόπο αυτό θα γνωρίζει ο δικαστικός λειτουργός από τα μέσα Ιουλίου κάθε χρονιάς πού μετατίθεται και ότι οφείλει να εμφανισθεί στην νέα του θέση μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου, προκειμένου να γίνει η έναρξη του νέου δικαστικού

έτους με όλους τους δικαστικούς λειτουργούς στις θέσεις τους. Αν εμφανισθεί απρόβλεπτη υπηρεσιακή ανάγκη ή σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους, επιτρέπεται μόνο απόσπαση δικαστικού λειτουργού, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 51.

Οριοθετείται με αυτό τον τρόπο σε πιο στέρεες βάσεις το καθεστώς των μεταθέσεων, προκειμένου τα δικαστήρια και οι εισαγγελίες της Χώρας να είναι μονίμως στελεχωμένα και να ανταποκρίνονται έγκαιρα στην απονομή της δικαιοσύνης. Ορίζεται ότι μετάθεση δικαστικού λειτουργού δεν επιτρέπεται πριν από τη συμπλήρωση υπηρεσίας δύο (2) δικαστικών ετών στον τόπο όπου τοποθετήθηκε, λόγω διορισμού, προαγωγής ή μετάθεσης. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται μετάθεση και πριν την παρέλευση του ανωτέρω χρονικού διαστήματος, για υπηρεσιακούς ή σοβαρούς προσωπικούς λόγους, οι οποίοι πρέπει να βεβαιώνονται ειδικά στην απόφαση ή αν υποβληθούν αιτήσεις αμοιβαίας μετάθεσης. Ακολούθως, και προκειμένου να έχει μια ευελιξία το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο στην επιλογή των δικαστικών λειτουργών οι οποίοι θα στελεχώσουν τις κενές θέσεις, ορίζεται ότι μετάθεση δικαστικού λειτουργού μπορεί να γίνει είτε ύστερα από αίτηση αυτού είτε αυτεπαγγέλτως προκειμένου να αντιμετωπισθεί υπηρεσιακή ανάγκη, η οποία πρέπει να εκτίθεται αναλυτικά στην απόφαση. Απαγορεύεται όμως να αποφασισθεί μετάθεση που έχει σχέση με την άσκηση των δικαιοδοτικών και εν γένει υπηρεσιακών καθηκόντων του δικαστικού λειτουργού. Η μετάθεση είναι υποχρεωτική αν ο δικαστικός λειτουργός: α) υπέπεσε σε βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα, β) εμφανίζει αδικαιολόγητη και σοβαρή, κατά την κρίση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, καθυστέρηση στην εκτέλεση των καθηκόντων του. Με την επιφύλαξη της προηγούμενης παραγράφου, δεν επιτρέπεται μετάθεση εάν ο δικαστικός λειτουργός δεν έχει παραδώσει όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις και δικογραφίες που του έχουν ανατεθεί. Εκτιμάται ότι δεν είναι διόλου κολακευτικό το φαινόμενο να μετατίθεται κάποιος και να αφήνει μεγάλο ή μικρό αριθμό δικογραφιών και υποθέσεων στην υπηρεσία στην οποία ήταν τοποθετημένος. Ο συγκεκριμένος δικαστικός λειτουργός δεν δικαιούται μετάθεσης εάν δεν παραδώσει όλες τις εκκρεμότητες που τον βαρύνουν. Η παρ. 6 αποδίδει ισχύον δίκαιο.

Άρθρο 96

Τροποποιείται το άρθρο 57 του ν.1756/1988. Με την ρύθμιση της παραγράφου 1, ο δικαστικός λειτουργός που έχει τεθεί αυτοδίκαια σε κατάσταση αργίας, όταν εκλείψει

ο λόγος που την προκάλεσε επανέρχεται στην υπηρεσία, μετά δε από κρίση του αρμόδιου ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου μπορεί να καταλάβει και τον ανώτερο βαθμό, αν τυχόν στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα από τη θέση του σε αργία μέχρι την άρση της έχουν μεσολαβήσει προαγωγές, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει κενή θέση. Διαφορετικά, με την προαγωγή του παραμένει υπεράριθμος και καταλαμβάνει την πρώτη θέση που θα κενωθεί. Διάκριση γίνεται ανάμεσα στην περίπτωση αμετάκλητης αθώωσης του δικαστικού λειτουργού, οπότε αυτός με την προαγωγή του καταλαμβάνει τη σειρά αρχαιότητας που κατείχε στον προηγούμενο βαθμό, και στις λοιπές περιπτώσεις όπου η αρχαιότητά του προσδιορίζεται με απόφαση του οικείου ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου.

Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου διευκρινίζεται ότι, προκειμένου να τεθεί ο δικαστικός λειτουργός σε κατάσταση προσωρινής αργίας, όταν συντρέχουν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις του νόμου, πρέπει αυτό το μέτρο να επιβάλλεται για την εξυπηρέτηση του συμφέροντος της υπηρεσίας ή τη διαφύλαξη του κύρους του δικαστικού λειτουργήματος. Έτσι, το οικείο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο δεν επιτρέπεται να κρίνει, με μόνη την άσκηση της ποινικής ή πειθαρχικής δίωξης, το ζήτημα της θέσης σε προσωρινή αργία, αλλά πρέπει να σταθμίζει, μεταξύ άλλων εννόμων αγαθών, την αξιοπρέπεια του δικαστικού λειτουργού, το συμφέρον της υπηρεσίας και το κύρος του δικαστικού λειτουργήματος.

Με τις νέες ρυθμίσεις τα εγκλήματα, για τα οποία η ποινική δίωξη δικαιολογεί την θέση του δικαστικού λειτουργού σε προσωρινή αργία, περιορίζονται σε εκείνα που αποτελούν κώλυμα διορισμού ορισμένου προσώπου ως δικαστικού λειτουργού. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι το εξαιρετικό διοικητικό μέτρο της θέσης του δικαστικού λειτουργού σε κατάσταση προσωρινής αργίας, που εμπεριέχει από τη φύση του το στοιχείο της έντονης ηθικής μομφής, μπορεί να τύχει εφαρμογής μόνο στις περιπτώσεις εκείνων των εγκλημάτων που είναι ιδιαίτερα σοβαρά και σχετίζονται με την κατοχή και άσκηση του δικαστικού αξιώματος.

Πρόσθετη εγγύηση για το δικαστικό λειτουργό που τίθεται σε κατάσταση προσωρινής αργίας αποτελούν οι εισαγόμενες ρυθμίσεις, (πρβλ. άρθρο 104 παρ.4 του ν.3528/2007), σύμφωνα με τις οποίες καθίσταται υποχρεωτική για το οικείο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο η επανεξέταση της υπόθεσης μετά την πάροδο εξαμήνου από τη θέση του δικαστικού λειτουργού σε προσωρινή αργία, ενώ, εξάλλου, η κατάσταση αυτή αίρεται αυτοδικαίως μετά την πάροδο διετίας, εφόσον δεν έχει εκδοθεί μέχρι τότε παραπεμπτικό βούλευμα ή καταδικαστική απόφαση.

Με την παράγραφο 4 ορίζεται ότι, μέχρι να εκλείψει ο λόγος για τον οποίο ο δικαστικός λειτουργός τέθηκε αυτοδίκαια σε αργία, ή να εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή αμετάκλητο βούλευμα ή τελεσίδικη πειθαρχική απόφαση, για το δικαστικό λειτουργό που τελεί σε κατάσταση προσωρινής αργίας, αναβάλλεται η κρίση του οικείου ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου περί προαγωγής του. Ο λόγος προσωρινής αργίας εκλείπει και όταν έχει παρέλθει η διετής προθεσμία μετά την οποία αίρεται αυτοδίκαια η αργία αυτή.

Με την παράγραφο 5 ορίζεται, ότι για το δικαστικό λειτουργό που επανέρχεται στην υπηρεσία του μετά τη λήξη της κατάστασης προσωρινής αργίας, ισχύουν, όσον αφορά την κρίση από το οικείο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο για κατάληψη του ανώτερου βαθμού (αν έχουν στον ενδιάμεσο χρόνο μεσολαβήσει προαγωγές), όσα αναφέρονται στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου.

Με την παράγραφο 6 ρυθμίζεται το ζήτημα της απόδοσης του παρακρατηθέντος ποσού από τις αποδοχές του δικαστικού λειτουργού, που έχει τεθεί σε κατάσταση αργίας. Συγκεκριμένα, το ποσό αυτό αποδίδεται υποχρεωτικά σε περίπτωση αμετάκλητης αθώωσης από την αποδοθείσα σε βάρος του ποινική και πειθαρχική κατηγορία, ενώ στις άλλες περιπτώσεις, με εξαίρεση εκείνη που ο δικαστικός λειτουργός παύεται οριστικά, μπορεί, κατά την κρίση του οικείου ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου, να αποδοθεί ολικά ή μερικά.

Άρθρο 97

Με την τροποποιούμενη διάταξη του άρθρου 57 Α του ν.1756/1988 εφαρμόζονται και για την περίπτωση της θέσης εκτός υπηρεσίας του δικαστικού λειτουργού, σε βάρος του οποίου έχει διαταχθεί πειθαρχική προκαταρκτική εξέταση για αδίκημα που επισύρει την ποινή της οριστικής παύσης, οι ρυθμίσεις του προηγούμενου άρθρου αναφορικά με τους όρους υπό τους οποίους μπορεί να τεθεί αυτός εκτός υπηρεσίας, την αναβολή της κρίσης του οικείου ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου περί προαγωγής του μέχρι πέρατος της παραπάνω εξέτασης, και την ανάκτηση του ανώτερου βαθμού μετά την επάνοδό του στην υπηρεσία.

Άρθρο 98

Τροποποιούνται τα άρθρα 8, 9 και 11 του ν.3068/2002, αντίστοιχα. Θεωρήθηκε για λόγους συστηματικούς ότι οι σχετικές διατάξεις πρέπει να ενταχθούν στο ενιαίο κείμενο του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών

Λειτουργιών. Για την προαγωγή προέδρου εφετών ή εφέτη διοικητικών δικαστηρίων, που συγκεντρώνει τα κατά νόμο τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, σε σύμβουλο της Επικρατείας, απαιτείται με τη νέα ρύθμιση η υποβολή από αυτόν αιτήσεως. Για το λόγο αυτό, η διαδικασία προαγωγής δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στον ανώτατο βαθμό ευθυγραμμίζεται με τα ισχύοντα στον Κώδικα (άρθρο 77 παρ.7) για την προαγωγή δικαστών των πολιτικών δικαστηρίων στον βαθμό του αρεοπαγίτη, όπου επίσης απαιτείται από το νόμο η υποβολή αιτήσεως του ενδιαφερόμενου δικαστή. Ωστόσο, η εισαγόμενη ρύθμιση, υιοθετώντας την αντίληψη ότι η κρίση για προαγωγή στο βαθμό του Συμβούλου της Επικρατείας δεν αφορά αποκλειστικά τον ενδιαφερόμενο διοικητικό δικαστή αλλά εξυπηρετεί και τις ανάγκες του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δίνει τη δυνατότητα στο οικείο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο, αφού εκτιμήσει τις ανάγκες της υπηρεσίας, να κρίνει, κατ' εξαίρεση, ως προακτέο, δικαστικό λειτουργό που έχει τα νόμιμα προσόντα και δίχως αίτησή του. Κατά τα λοιπά, ορίζεται ότι η προαγωγή στο βαθμό του Συμβούλου της Επικρατείας λαμβάνει χώρα κατ' απόλυτη εκλογή όπως και για τις ανώτατες θέσεις των λειτουργών της πολιτικής δικαιοσύνης.

Άρθρο 99

Η ήδη ισχύουσα νομοθετική πρόβλεψη της συμμετοχής χωρίς ψήφο στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας και της Διοικητικής Δικαιοσύνης δύο παρέδρων του ΣτΕ ή δύο προέδρων εφετών ή δύο εφετών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, όταν τίθενται ζητήματα υπηρεσιακών μεταβολών ομοιόβαθμών τους ή χαμηλότερου βαθμού δικαστικών λειτουργών, εξορθολογίζεται, για να αποκτήσει μεγαλύτερη αξιοπιστία. Για το λόγο αυτό, με την παρ. 1, η κλήρωση περιορίζεται στους 15 αρχαιότερους παρέδρους του ΣτΕ, προέδρους εφετών και εφέτες των διοικητικών εφετείων Αθηνών και Πειραιώς, οι οποίοι θα πρέπει να μην έχουν τιμωρηθεί πειθαρχικά (η ποινή της επίπληξης δεν λαμβάνεται υπόψη) και επιπλέον να μην έχουν παραλειφθεί κατά τις προαγωγές στον επόμενο από τον ήδη κατεχόμενο από αυτούς βαθμό. Οι εν λόγω δικαστικοί λειτουργοί καλούνται να διατυπώσουν τη γνώμη τους (ενώ με την ισχύουσα διάταξη εδικαιούντο απλώς να εκφράσουν γνώμη) για το κρινόμενο ζήτημα στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο στο οποίο μετέχουν και αποχωρούν πριν από την ψηφοφορία.

Με τις τροποποιήσεις που προτείνονται, με την παρ. 2 ίδιου άρθρου, επεκτείνεται και στην περίπτωση της προαγωγής η μέχρι τώρα ισχύουσα ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία κατά της απόφασης του ανώτατου δικαστικού συμβουλίου, που αφορά

τοποθέτηση, μετάθεση και απόσπαση ο θιγόμενος δικαστικός λειτουργός δικαιούται να ασκήσει προσφυγή στην Ολομέλεια, μόνο εάν έχει πάρει στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο ένα ελάχιστο αριθμό ψήφων. Ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να είναι κατώτερος των τριών ψήφων, όταν πρόκειται για απόφαση του δεκαπενταμελούς δικαστικού συμβουλίου (το όριο των τριών ψήφων καθιερώνει και η ήδη ισχύουσα διάταξη για τις λοιπές, πλην της προαγωγής, περιπτώσεις) και των δύο ψήφων, όταν πρόκειται για απόφαση του ενδεκαμελούς δικαστικού συμβουλίου. Πράγματι ο δικαστικός λειτουργός που δεν μπορεί να συγκεντρώσει ούτε τρεις θετικές υπέρ αυτού ψήφους σε ένα δεκαπενταμελές δικαστικό όργανο ή δύο ψήφους σε ενδεκαμελές, δεν δικαιολογείται να μπορεί να προσφεύγει στην Ολομέλεια του δικαστηρίου για να ανατρέψει μια δυσμενή σε βάρος του απόφαση για προαγωγή, τοποθέτηση, μετάθεση ή απόσπαση, η οποία λόγω της ιδιαίτερα αυξημένης πλειοψηφίας της και της ήδη επιβαλλόμενης πλήρους αιτιολόγησης, παρέχει επαρκεί εχέγγυα ευθυκρισίας και αντικειμενικότητας. Ο πιο πάνω περιορισμός για την προσφυγή στην Ολομέλεια προβλέπεται για λόγους ίσης μεταχείρισης όχι μόνο για το θιγόμενο δικαστικό λειτουργό, αλλά και για τον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ο οποίος, μόνο εάν συντρέχει το παραπάνω ελάχιστο όριο θετικών υπέρ δικαστικού λειτουργού ψήφων, μπορεί να διαφωνήσει με την απόφαση του ανώτατου δικαστικού συμβουλίου και να παραπέμψει την υπόθεση στην Ολομέλεια. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι τροποποιήσεις του άρθρου 68 αναφέρονται μεν στο Συμβούλιο της Επικρατείας, εφαρμόζονται όμως κατά παραπομπή και στους άλλους κλάδους της Δικαιοσύνης.

Με την παρ. 3 εξορθολογίζεται, κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 1, και για το Ελεγκτικό Συνέδριο, η ρύθμιση για τους παρατηρητές παρέδρους στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Άρθρο 100

Με την παρ. 1 αντικαθίσταται ο τίτλος του άρθρου 77 σε «Προαγωγές δικαστικών λειτουργών πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης», με την παρ. 2 ο τίτλος του άρθρου 77 Α σε «Ειρηνοδίκες» και αυξάνεται το όριο ηλικίας των ειρηνοδικών που γίνονται δεκτοί στο διαγωνισμό από το 35^ο έτος στο 40 έτος.

Με την παρ. 3 τροποποιούνται οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 78. Η ισχύουσα νομοθετική πρόβλεψη της συμμετοχής χωρίς ψήφο στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης προέδρων ή εισαγγελέων εφετών και

εφετών ή αντεισαγγελέων εφετών, όταν τίθενται ζητήματα υπηρεσιακών μεταβολών ομοιόβαθμών τους ή χαμηλότερου βαθμού δικαστικών λειτουργών, εξορθολογίζεται, για να αποκτήσει μεγαλύτερη αξιοπιστία. Έτσι η κλήρωση περιορίζεται στους 15 αρχαιότερους προέδρους και εισαγγελείς εφετών και τους 30 αρχαιότερους εφέτες και αντεισαγγελείς εφετών, οι οποίοι θα πρέπει να μην έχουν τιμωρηθεί πειθαρχικά (η ποινή της επίπληξης δεν λαμβάνεται υπόψη) και επιπλέον να μην έχουν παραλειφθεί κατά τις προαγωγές στον επόμενο από τον ήδη κατεχόμενο από αυτούς βαθμό. Οι εν λόγω δικαστικοί λειτουργοί καλούνται να διατυπώσουν τη γνώμη τους (ενώ με την ισχύουσα διάταξη εδικαιούντο απλώς να εκφράσουν γνώμη) για το κρινόμενο ζήτημα στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο στο οποίο μετέχουν και αποχωρούν πριν από την ψηφοφορία.

Άρθρο 101

Με το άρθρο αυτό γίνονται νομοτεχνικές βελτιώσεις στις ισχύουσες ρυθμίσεις, κατά τα αναφερόμενα ανωτέρω στο προηγούμενο άρθρο.

Άρθρο 102

Για λόγους απερίσπαστης και ουσιαστικότερης ενασχόλησης των επιθεωρητών αρεοπαγιτών και αντεισαγγελέων του Αρείου Πάγου με την επιθεώρηση των εφετείων και των πρωτοδικείων και των εισαγγελιών των εν λόγω δικαστηρίων, αφαιρείται η επιθεώρηση των ειρηνοδικείων και των πταισματοδικείων και ανατίθεται στους προέδρους και εισαγγελείς εφετών, αντίστοιχα, των οικείων περιφερειών, οι οποίοι διαθέτουν αναμφίβολα το χρόνο και τα προσόντα για να ανταποκριθούν με πληρότητα και επάρκεια στο έργο της επιθεώρησης των δικαστηρίων αυτών.

Περαιτέρω, επέρχονται ορισμένες βελτιώσεις στο σύστημα της κλήρωσης των μελών του συμβουλίου επιθεώρησης και των επιθεωρητών της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, η οποία διενεργείται πλέον στον ίδιο χρόνο και από την ίδια Ολομέλεια, η οποία επιλέγει τους υποψήφιους για κλήρωση επιθεωρητές αρεοπαγίτες και αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου. Έτσι εξοικονομείται, αφενός σημαντικός χρόνος και αφετέρου παρέχονται περισσότερα εχέγγυα διαφάνειας.

Άρθρο 103

Με το άρθρο γίνεται αναμόρφωση και εξορθολογισμός των περιφερειών της επιθεώρησης της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης. Ειδικότερα δημιουργούνται εννέα περιφέρειες επιθεώρησης, με βάση, όχι μόνο γεωγραφικά κριτήρια, αλλά κατεξοχήν κριτήρια δικαστηριακής ύλης, έτσι ώστε να κατανέμεται κατά το δυνατό σε προσεγγίσιμα επίπεδα η δικαστηριακή ύλη, που αποτελεί το αντικείμενο επιθεώρησης σε κάθε περιφέρεια. Η επιθεώρηση στις τρεις από τις εννέα περιφέρειες, που αποτελούνται μόνο από εισαγγελίες (εφετών και πρωτοδικών), ανατίθεται, όπως είναι εύλογο, σε αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου και στις υπόλοιπες έξι σε αρεοπαγίτες.

Άρθρο 104

Η παράγραφος 1 αναφέρεται στην κλίμακα που οφείλουν να χρησιμοποιούν οι επιθεωρητές στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Εκτιμάται ότι με την κλίμακα αυτή των τεσσάρων χαρακτηρισμών (1. εξαιρετος, 2. πολύ καλός, 3. καλός, 4. ανεπαρκής) αναδεικνύονται από την επιθεώρηση οι πλέον αξιόλογοι δικαστικοί λειτουργοί.

Με την παρ. 2 αναμορφώνονται οι ρυθμίσεις που αφορούν την επιθεώρηση των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι οι εκθέσεις επιθεώρησης για τους παρέδρους, τους εισηγητές και τους δόκιμους εισηγητές του εν λόγω Δικαστηρίου συντάσσονται από έναν μόνο σύμβουλο, ο οποίος ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, με απόφαση της Ολομέλειας σε συμβούλιο. Περαιτέρω, και στο Ελεγκτικό Συνέδριο η κλίμακα επιθεώρησης εναρμονίζεται με την κλίμακα επιθεώρησης των δικαστικών λειτουργών που υπηρετούν στα λοιπά δικαστήρια.

Άρθρο 105

Με το άρθρο ορίζεται ότι ο πρόεδρος και τα μέλη του Συμβουλίου Επιθεώρησης και οι επιθεωρητές σύμβουλοι της Επικρατείας ορίζονται με τους αναπληρωματικούς τους, μετά από κλήρωση, από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας (αντί του Α' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας που όριζε η μέχρι τώρα ισχύουσα διάταξη), η οποία συνέρχεται σε συμβούλιο μέσα στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του μηνός Μαΐου (αντί για το μήνα Ιούνιο που όριζε μέχρι σήμερα ισχύουσα διάταξη).

Άρθρο 106

Για τη διευκόλυνση του έργου των επιθεωρητών, του οικείου συμβουλίου επιθεώρησης, του ανώτατου δικαστικού συμβουλίου και της οικείας ολομέλειας και το σχηματισμό ολοκληρωμένης εικόνας για την ποιοτική απόδοση των δικαστικών λειτουργιών, με την παρ. 1 εισάγεται ρύθμιση, με την οποία προβλέπεται να τηρείται στη γραμματεία των ανώτατων δικαστηρίων και των εφετείων ειδικό αρχείο, στο οποίο φυλάσσονται για τρία έτη οι αποφάσεις που αναιρούνται ή εξαφανίζονται κατά παραδοχή του αντίστοιχου ένδικου μέσου.

Με τη ρύθμιση της παρ. 2, ορίζεται ότι η κλίμακα αξιολόγησης που υποχρεούνται να χρησιμοποιούν οι επιθεωρητές είναι η κλίμακα των τεσσάρων χαρακτηρισμών: 1. εξαιρετος, 2. πολύ καλός, 3. καλός, 4. ανεπαρκής. Γιατί εκτιμάται ότι έτσι μόνο αναδεικνύονται από την επιθεώρηση οι πλέον αξιόλογοι δικαστικοί λειτουργοί. Με την παρ. 3, παρέχεται το δικαίωμα ακρόασης ενώπιον του συμβουλίου επιθεώρησης στο δικαστικό λειτουργό, ο οποίος προσέφυγε σ' αυτό παραπονούμενος για δυσμενή σε βάρος του έκθεση επιθεώρησης. Παρέχεται, έτσι, η δυνατότητα στον προσφεύγοντα να διατυπώσει και προφορικά τις απόψεις του, αλλά και στο συμβούλιο να σχηματίσει ασφαλέστερη κρίση.

Άρθρο 107

Με το άρθρο αυτό προβλέπεται, για πρώτη φορά, στον Κώδικα Δικαστικών Λειτουργιών, αποκλειστική (και όχι ενδεικτική) απαρίθμηση των πειθαρχικών παραπτώματων. Η εν λόγω απαρίθμηση αποτελεί σημαντική καινοτομία και αποσκοπεί στο να γνωρίζει εκ των προτέρων ο δικαστικός λειτουργός το πλαίσιο εντός του οποίου οφείλει να διαμορφώνει τη συμπεριφορά του, τόσο εντός όσο και εκτός υπηρεσίας, έτσι ώστε να αποφεύγει ενέργειες ή παραλείψεις που είναι πειθαρχικώς αποδοκιμαστές. Η νέα αυτή νομοθετική επιλογή συνιστά εγγύηση για το δικαστικό λειτουργό, η οποία εναρμονίζεται προς τις συνταγματικές αρχές του κράτους δικαίου και της αναλογικότητας, η οποία ήδη κατοχυρώνεται στο άρθρο 25 του Καταστατικού Χάρτη της Χώρας. Ειδικότερα:

Η ρύθμιση της παραγράφου 1, ευθυγραμμίζεται με τη νέα αντίληψη που διατρέχει τον Κώδικα Δικαστικών Λειτουργιών ως προς τον καθορισμό των πειθαρχικών παραπτώματων. Στην παράγραφο 1 καθορίζονται τα στοιχεία εκείνα που πρέπει να συντρέχουν προκειμένου να θεωρείται ότι έχει συντελεσθεί πειθαρχικό παράπτωμα.

Τα στοιχεία αυτά είναι η υπαιτιότητα του δικαστικού λειτουργού και η δυνατότητα καταλογισμού, ενώ διευκρινίζεται ότι το πειθαρχικό παράπτωμα συντελείται είτε με ενέργεια είτε με παράλειψη, οι οποίες, όμως, θα πρέπει να αντίκεινται προς τις υποχρεώσεις του δικαστικού λειτουργού που απορρέουν από το Σύνταγμα και τις κείμενες διατάξεις ή να είναι ασυμβίβαστες προς το αξίωμά του και θίγουν το κύρος του ή το κύρος της δικαιοσύνης. Με τη νέα διατύπωση δεν δίδεται ορισμός του πειθαρχικού παραπτώματος, σύμφωνα με τα ισχύσαντα έως σήμερα στον Κώδικα Δικαστικών Λειτουργών, δεδομένου ότι επιλέγεται η μέθοδος της περιοριστικής απαρίθμησης των πειθαρχικών παραπτωμάτων στην επόμενη παράγραφο του ίδιου άρθρου.

Στις διατάξεις της παραγράφου 2, παρατίθενται τα πειθαρχικά παραπτώματα των δικαστικών λειτουργών. Ως πειθαρχικό παράπτωμα ορίζεται και κάθε παράβαση διατάξεως που αναφέρεται στην απονομή της δικαιοσύνης, την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία των δικαστηρίων και την κατάσταση τους ως δικαστικών λειτουργών.

Άρθρο 108

Με τη διάταξη της παρ. 1 ορίζεται ότι κατά τη διαδικασία ενώπιον των πειθαρχικών συμβουλίων επιτρέπεται η συμπάρασταση του δικαστικού λειτουργού με δικηγόρο. Με την παρ. 2 διευκρινίζονται ζητήματα που αφορούν την αρμοδιότητα για την άσκηση πειθαρχικής δίωξης σε όλους τους δικαστικούς λειτουργούς.

Άρθρο 109

Με τις προτεινόμενες διατάξεις, επέρχονται ορισμένες αναγκαίες μεταβολές στο θεσμό της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προκειμένου αυτή να εκσυγχρονιστεί και να ανταποκριθεί με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη θεσμική αποστολή της.

Η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι ανεξάρτητη ανώτατη δικαστική αρχή, προσαρτημένη οργανικά στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Στελεχώνεται σήμερα από τον Γενικό Επίτροπο, τον Επίτροπο και τρεις Αντεπιτρόπους. Εισαγωγικός βαθμός είναι ο βαθμός του Αντεπιτρόπου. Δεν

υφίστανται βαθμοί αντίστοιχοι με αυτούς του Παρέδρου και του Εισηγητή, οι οποίοι υφίστανται στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Έξι Εισηγητές του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποσπώνται, με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας για δύο χρόνια, με δυνατότητα ανανέωσης της απόσπασης, προκειμένου να επικουρούν τον Γενικό Επίτροπο, τον Επίτροπο και τους Αντεπιτρόπους Επικρατείας στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Οι αρμοδιότητες της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας είναι οι εξής:

α) Μετέχει στη διαδικασία στο ακροατήριο των επτά Τμημάτων, του Τμήματος Μείζονος Σύνθεσης και της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και γνωμοδοτεί γραπτώς εκπροσωπώντας το δημόσιο συμφέρον επί όλων των εκδικαζόμενων υποθέσεων.

β) Ασκει ένδικα μέσα κατά των πράξεων των επτά Κλιμακίων του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενώπιον των Τμημάτων του.

β) Ασκει ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενώπιον της Ολομέλειάς του, καθώς επίσης και κατά αποφάσεων του VI Τμήματος (έλεγχος συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας) ενώπιον του Τμήματος Μείζονος Σύνθεσης.

γ) Ασκει αιτήσεις καταλογισμού ενώπιον του αρμόδιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τον καταλογισμό της ζημίας του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και παρίσταται στο ακροατήριο.

δ) Ασκει αιτήσεις καταλογισμού μη νόμιμου περιουσιακού οφέλους ενώπιον του αρμόδιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου (υποθέσεις «πόθεν έσχες») και παρίσταται στο ακροατήριο.

ε) Μετέχει στα Ανώτατα Δικαστικά Συμβούλια του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

στ) Μετέχει στα Υπηρεσιακά Συμβούλια του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ζ) Παρακολουθεί τις εργασίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου και απευθύνεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για ζητήματα που ανακύπτουν αναφορικά με αυτές.

η) Μετέχει σε κοινές ομάδες εργασίας με τους δικαστικούς λειτουργούς του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΑΡΘΡΟ 32 Α

Ανεξάρτητη δικαστική αρχή

Αποσαφηνίζεται η νομική φύση της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και προβλέπεται το ενιαίο και αδιαίρετο κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της και αναφέρεται επιγραμματικά η αποστολή της.

ΑΡΘΡΟ 32 Β

Διάρθρωση της Γενικής Επιτροπείας

Στο Ελεγκτικό Συνέδριο υφίσταται κλάδος δικαστικών υπαλλήλων, οι οποίοι καλούνται Επίτροποι του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Οι ανώτατοι αυτοί δικαστικοί υπάλληλοι (με βαθμό Διευθυντή στη λοιπή δημοσιοϋπαλληλική ιεραρχία) προϊστανται των Υπηρεσιών Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εδρεύουν στα Υπουργεία και στους Νομούς σε ολόκληρη την ελληνική Επικράτεια και είναι αρμόδιοι για τον προληπτικό έλεγχο των δαπανών και τον κατασταλτικό έλεγχο των λογαριασμών. Οι ανωτέρω υπηρεσίες και οι προϊστάμενοι αυτών Επίτροποι είναι ευρύτατα γνωστοί στο διοικητικό μηχανισμό και στους πολίτες ανά την επικράτεια. Η χρήση του ομόηχου όρου «Επίτροπος» και του παρεμφερούς «Αντεπίτροπος» για τους ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς της Γενικής Επιτροπείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου δημιουργεί ανεπίτρεπτη σύγχυση τόσο στους διοικούμενους, όσο και στην ίδια τη δημόσια Διοίκηση, κατά τρόπον ώστε να μην είναι άμεσα εμφανής και διακριτή, κατά την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων, η δικαστική τους ιδιότητα. Περαιτέρω, ο Επίτροπος – δικαστικός υπάλληλος υπάγεται ιεραρχικά στον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και όχι στον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας. Παρά ταύτα, πολλές φορές οι διοικούμενοι απευθύνονται στον τελευταίο, θεωρώντας τον δικαστικό υπάλληλο, για άσκηση ιεραρχικού ελέγχου ή για άλλα ζητήματα, που αφορούν τους Επιτρόπους. Με την εισαγόμενη ρύθμιση αποκαθίσταται η ορθή διάκριση όρων και αρμοδιοτήτων και διευκολύνεται το έργο όλων των εμπλεκομένων.

Με την παράγραφο 2 της προτεινόμενης διάταξης καθορίζεται η νέα διάρθρωση της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας. Προβλέπονται επιπλέον δύο (2) θέσεις Παρέδρων και οκτώ (8) θέσεις Εισηγητών. Δημιουργείται έτσι όμοια ιεραρχική πυραμίδα με την υφιστάμενη στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Με την παράγραφο 3 της προτεινόμενης διάταξης προβλέπονται τα προσόντα που απαιτείται να συγκεντρώνει ο Εισηγητής της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας προκειμένου να προαχθεί σε Πάρεδρο, κατά το πρότυπο οργάνωσης του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Περαιτέρω στην παράγραφο 4 προβλέπονται (α) ο Εισηγητής ως εισαγωγικός βαθμός στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας και (β) τα προσόντα που αυτός πρέπει να συγκεντρώνει προκειμένου να προαχθεί σε Πάρεδρο, κατά το πρότυπο οργάνωσης του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Στην παράγραφο 5 προβλέπεται διαδικασία πλήρωσης των κενών θέσεων μέχρι την κάλυψή τους. Σημειώνεται ότι υπό το καθεστώς που έως σήμερα υφίσταται έξι (6) Εισηγητές του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποσπώνται στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας για χρονικό διάστημα δυο ετών, που δύναται να ανανεώνεται. Ορίζεται ότι η διαδικασία της απόσπασης Εισηγητών από το Ελεγκτικό Συνέδριο, ως ίσχυε, συνεχίζει να ισχύει, παρά τη θέσπιση οργανικών θέσεων. Η διάταξη αυτή είναι αναγκαία, δοθέντος ότι πλήρωση των σχετικών θέσεων αναμένεται να καθυστερήσει για μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

ΑΡΘΡΟ 32 Γ

Αρμοδιότητες

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, προβλέπεται η ανάθεση στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας της άσκησης εποπτείας στο Σώμα των Οικονομικών Επιθεωρητών, οι οποίοι θα συνεχίσουν να υπάγονται στον Υπουργό Οικονομικών. Η εποπτεία όμως του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, της οποίας (εποπτείας) το περιεχόμενο οριοθετείται ρητά στο νόμο, θα επιτρέψει την καλύτερη οργάνωση των ελέγχων, καθώς και τη δημιουργία ελεγκτικής μεθοδολογίας. Με τον τρόπο αυτό, θα καταστεί δυνατή η σύνταξη ελεγκτικών πορισμάτων που δεν θα ακυρώνονται, εφόσον είναι βάσιμα, από τα Τμήματα και την Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου που δικάζει τις υποθέσεις αυτές, για λόγους τεχνικής μη αρτιότητας και ελλείψεως βασικών και εκ του νόμου αναγκαίων στοιχείων (π. χ. μη επαρκής ή μη νόμιμη αιτιολογία, μη κοινοποίηση πορισματικής έκθεσης, ζητήματα εκπροθέσμου, εσφαλμένη ερμηνεία ή υπαγωγή κ.λπ.), όπως συμβαίνει σε μεγάλο αριθμό σήμερα. Επιτυγχάνεται έτσι απονομή δικαιοσύνης αφενός ταχύτερη, αφετέρου ποιοτικότερη. Επίσης, υπό την καθοδήγηση των εποπτευόντων δικαστικών λειτουργών, θα ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος η διατύπωση της πορισματικής έκθεσης των Επιθεωρητών να άγει σε ποινικές και άλλες δίκες εις βάρος τους. Προβλέπεται επίσης η συμπλήρωση της ήδη υπάρχουσας αρμοδιότητας καταλογισμού αδικαιολόγητου περιουσιακού οφέλους υπαλλήλων και για τις περιπτώσεις εκείνες που η σχετική διακρίβωση του αδικαιολόγητου πλουτισμού προκύπτει μετά από πόρισμα του Σώματος Επιθεωρητών

Δημόσιας Διοίκησης. Η διάταξη αυτή στοχεύει στην καταπολέμηση της διαφθοράς, καθώς αποστερεί το οικονομικό όφελος από τον υπάλληλο που το έχει μη νόμιμα αποκτήσει, δεδομένου ότι, υπό το σημερινό νομικό καθεστώς (Κώδικας Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων κ.λπ., Κώδικας Δικαστικών Υπαλλήλων) προβλέπονται μόνο ποινικές και πειθαρχικές κυρώσεις.

Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα να τίθενται στο αρχείο αιτήσεις ή καταγγελίες απαράδεκτες ή νόμω ή ουσία αβάσιμες. Σημειώνεται ότι υπό το υφιστάμενο καθεστώς οι καταγγελίες αυτές δεν μπορούν να τεθούν στο αρχείο και συνεπώς, πρέπει να διέλθουν υποχρεωτικά την οδό της δικαστικής κρίσης στο ακροατήριο, δημιουργώντας έτσι φόρτο στα Τμήματα και στην Ολομέλεια και επιβράδυνση στην απονομή της δικαιοσύνης, καθώς τα εκθέματα γεμίζουν με υποθέσεις, που, αν υπήρχε η σχετική αρμοδιότητα, θα ετίθεντο εξαρχής στο αρχείο.

Περαιτέρω προβλέπονται οι αρμοδιότητες του Δημοσιονομικού Εισαγγελέα, των Δημοσιονομικών Αντεισαγγελέων, των Παρέδρων και των Εισηγητών της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας και καθορίζεται το τεκμήριο αρμοδιότητας της εκπροσώπησης της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας υπέρ του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, καθώς και η δυνατότητά του να μεταβιβάζει την αρμοδιότητα εκπροσώπησης για ορισμένη περίπτωση ή για ορισμένο αριθμό αρμοδιοτήτων εκπροσώπησης στον Δημοσιονομικό Εισαγγελέα ή σε Δημοσιονομικό Αντεισαγγελέα.

Τέλος, προβλέπεται ότι η ισχύουσα δυνατότητα Συμβούλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου να ασκούν για ορισμένο χρονικό διάστημα καθήκοντα Δημοσιονομικού Αντεισαγγελέα συνεχίζει να υφίσταται, ώστε αν για οποιονδήποτε λόγο ανακύψουν κενά, να μη δημιουργηθεί σε καμία περίπτωση πρόβλημα παράστασης στα ακροατήρια του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΑΡΘΡΟ 32 Δ

Διεθνής συνεργασία

Προβλέπεται η αρμοδιότητα της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας να συνεργάζεται με ευρωπαϊκές και διεθνείς υπηρεσίες, οι οποίες είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της διαφθοράς (όπως για παράδειγμα η OLAF), ως προς τον καταλογισμό της ζημίας που διαπιστώνεται με σχετικό ελεγκτικό πόρισμα. Σημειώνεται ότι η αρμοδιότητα αυτή ήδη υφίσταται αναφορικά με ζημιά που αφορά άλλους τομείς, όπως για παράδειγμα, οι υποθέσεις που αφορούν την ευθύνη των πολιτικών και στρατιωτικών υπαλλήλων, σύμφωνα με το άρθρο 46 του Οργανισμού

του Ελεγκτικού Συνεδρίου (π. δ. 774/1980) ή τον έλεγχο περιουσιακής κατάστασης (ν. 1738/1987, όπως ισχύει).

ΑΡΘΡΟ 32 Ε

Μεταβατικές διατάξεις

Προβλέπεται το χρονικό σημείο έναρξης ισχύος του νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 110

Μετά τη δημοσίευση του Π.Δ. 68/2011 (ΦΕΚ 153, τ.Α΄) κατ' εξουσιοδότηση του Ν. 3919/2011, η σύσταση αστικών εταιριών δικαστικών επιμελητών είναι ελεύθερη. Παρ' όλα αυτά δημιουργείται το ζήτημα της δημοσιότητας των εταιριών αυτών. Το καταστατικό τους δεν μπορεί να δημοσιευθεί στην Περιφέρεια, αφού έτσι θα αποκτήσει εμπορική ιδιότητα και επομένως είναι απαραίτητη η δημιουργία μητρώου στον οικείο σύλλογο δικαστικών επιμελητών, έτσι ώστε με την εγγραφή της στο μητρώο αυτό να μπορεί να απευθυνθεί στην αρμόδια Οικονομική Υπηρεσία προς έκδοση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου.

2. Μετά τη δημοσίευση του πιο πάνω Π.Δ/γματος καθίσταται άνευ αντικειμένου η παράγραφος 2 του άρθρου 21 του Ν. 2318/1995.

3. Η αναγκαιότητα αυτής της προσθήκης-τροποποίησης έγκειται στην μεγαλύτερη προστασία των κατοχυρωμένων αμοιβών, αφού ο εταίρος που διαπράττει αυτό το αδίκημα δημιουργεί ωφέλεια σε όλους τους εταίρους και, προφανώς, σε γνώση τους.

Άρθρο 111

Με την προτεινόμενη ρύθμιση επιχειρείται εκκαθάριση των πινακίων του Σ.τ.Ε. και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων από παλαιότερες υποθέσεις για τις οποίες οι διάδικοι δεν ενδιαφέρονται πλέον. Η διάταξη αυτή καταλαμβάνει όχι μόνο τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που έχουν ασκηθεί από ιδιώτες, αλλά και εκείνα που έχουν ασκηθεί από το Δημόσιο, πλην το δικόγραφο δεν υπογράφεται από μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, αλλά από δικηγόρο. Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, όσοι έχουν ασκήσει ένδικα βοηθήματα μέχρι τις 31-12-2005, ακόμα και αν έχουν φέρει πληρεξούσιο στο παρελθόν, πρέπει να δηλώσουν μέσα σε τρεις μήνες ότι επιθυμούν την εκδίκασή τους, διαφορετικά η δίκη θα καταργηθεί. Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα για τους ασκήσαντες τα ένδικα βοηθήματα και

μέσα να ζητήσουν την εκδίκαση της υπόθεσης στο ακροατήριο για εξαιρετικούς λόγους και όχι μετά την πάροδο έτους από τη δημοσίευση του νόμου.

ΜΕΡΟΣ Ζ΄

ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 112

Προβλέπονται μεταβατικές διατάξεις.

Άρθρο 113

Προβλέπονται οι διατάξεις που καταργούνται από τον παρόντα νόμο.

Άρθρο 114

Προβλέπεται το χρονικό σημείο έναρξης ισχύος του νόμου.

Αθήνα,

2011